

OKTOBER 2015

KORTLÆGNING AF HADFORBRYDELSER I DANMARK

EN UNDERSØGELSE AF BEFOLKNINGENS OPLEVEDE

HADFORBRYDELSER

COWI

KORTLÆGNING AF HADFORBRYDELSER I DANMARK

EN UNDERSØGELSE AF BEFOLKNINGENS OPLEVEDE

HADFORBRYDELSER

PROJEKTNR. A041845
DOKUMENTNR. 1
VERSION 3.0
DATO 23. oktober 2015
UDARBEJDET MTDJ, ROKR, LKM, BKO
KONTROLLERET BLIN, CCRN, DEKR, MJAP, SOJU
GODKENDT NEO

INDHOLD

	Resumé og anbefalinger	I
	Resumé	I
	Anbefalinger	VII
1	Indledning	1
1.1	Baggrund og ramme for kortlægning	1
1.2	Læsevejledning	2
1.3	Organisering	3
2	Hadforbrydelse som begreb	5
2.1	Historie og karakteristika	5
2.2	Dansk ret	9
2.3	Chikane	10
2.4	Menneskeretlige forpligtelser	10
2.5	Ikke-diskriminationsprincippet	14
2.6	Typer af hændelser	16
2.7	Motiver	17
3	Metode, proces og datamateriale	19
3.1	Det kvantitative datagrundlag	19
3.2	Motiv og hændelse	21
3.3	Kvalitative studier og dokumentation	23
3.4	Undersøgelsens rapportering	24
4	Oplevede hadforbrydelser	27
4.1	Indikatorer for udbredelse	27
4.2	Udbredelse af hadforbrydelser og kriminalitet	28
4.3	Udsathed i relation til identitetskategorier	32
4.4	Udsathed fordelt på køn, geografi, alder, mv.	35

5	Karakter, ofre og relation til gerningspersoner	43
5.1	Generelle karakteristik	43
5.2	Anmeldelser	47
5.3	Køn	52
5.4	Kønsidentitet	55
5.5	Etnisk oprindelse og hudfarve	58
5.6	Religion og tro	61
5.7	Seksuel orientering	65
5.8	Handicap	68
5.9	Alder	71
5.10	Social status	74
5.11	Politisk eller anden anskuelse	77
6	Domme, sigtelser, gerningspersoner	81
6.1	Domme mv. iht. straffelovens § 266 b	81
6.2	Andre domme og afgørelser	86
6.3	Sigtelser	86
6.4	Karakteristik af gerningspersoner	88
7	Fordomme	93
7.1	Indikatorer	93
7.2	Geografisk fordeling	96
7.3	Social fordeling	97
7.4	Aldersmæssig fordeling	98
7.5	Fordeling på køn	99
7.6	Fordeling på etnisk oprindelse	100
8	Forebyggende tiltag og indsatser	103
8.1	Indsatser mod hadforbrydelser	103

TABELOVERSIGT

Tabel 2.1	Eksempler på relevante bestemmelser i straffeloven og typer af hændelser	17
Tabel 3.1	Stikprøvens størrelse	20
Tabel 4.1	Samlet omfang og andel af befolkning, der "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" har oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år	28
Tabel 4.2	Motiver for oplevede hadforbrydelser*, fordelt på typer af hadforbrydelser (pct.)	29
Tabel 4.3	Fordeling af motiver for oplevede hadforbrydelser*	30
Tabel 4.4	Motiver for oplevede hadforbrydelser* i befolkningen	31
Tabel 4.5	Andel, der "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" har oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år, der føler sig udsat på grund af de forskellige identitetskategorier	32
Tabel 4.6	Andel, der "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" har oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år og oplever at være udsat af en eller flere grunde	33
Tabel 4.7	Forholdsregler, hvor folk har oplevet en forbrydelse inden for det seneste år	34
Tabel 4.8	Andelen, der har taget forholdsregler efter at have oplevet at være udsat for en forbrydelse, fordelt på alder og køn	34
Tabel 4.9	Andelen, der har oplevet at være udsat for en forbrydelse eller en hadforbrydelse og som har taget forholdsregler	35
Tabel 4.10	Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse	36
Tabel 4.11	Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på region	36
Tabel 4.12	Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på alder	37
Tabel 4.13	Udsathed i forhold til oplevet hadforbrydelse* pga. alder fordelt på alder	37
Tabel 4.14	Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på herkomst	38
Tabel 4.15	Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på højeste fuldførte uddannelse	39
Tabel 4.16	Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på indkomstgrupper	40

Tabel 4.17	Udsathed i forhold til oplevet hadforbrydelse* pga. social status fordelt på uddannelses- og indkomstgrupper	41
Tabel 5.1	Andelen af ofre, som angiver at kende gerningspersonen(erne) på tværs af forbrydelser	45
Tabel 5.2	Top 5 gerningssted, fordelt på type af oplevet hadforbrydelse*	46
Tabel 5.3	Hvorfor anmeldte du ikke [hadforbrydelsen] til politiet?	49
Tabel 5.4	Hvorfor anmeldte du ikke [hadforbrydelsen*] til politiet (Antal fordelt på 12 kategorier)?	51
Tabel 5.5	Oplevede hadforbrydelser* på grund af køn, fordelt på køn	53
Tabel 5.6	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. køn	54
Tabel 5.7	Relation til gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* på grund af køn	54
Tabel 5.8	Antal gerningspersoner, oplevede hadforbrydelser* på grund af køn	55
Tabel 5.9	Oplevede hadforbrydelser* på grund af kønsidentitet, fordelt på køn	56
Tabel 5.10	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. kønsidentitet	57
Tabel 5.11	Oplevede hadforbrydelser* på grund af kønsidentitet, relation til gerningsperson	57
Tabel 5.12	Antal gerningspersoner, oplevede hadforbrydelser* på grund af kønsidentitet	58
Tabel 5.13	Oplevede hadforbrydelser* på grund af etnisk oprindelse og hudfarve, fordelt på køn	59
Tabel 5.14	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser pga. etnisk oprindelse og hudfarve	59
Tabel 5.15	Oplevede hadforbrydelser* på grund af etnisk oprindelse og hudfarve, relation til gerningsperson	60
Tabel 5.16	Oplevet hadforbrydelse* på grund af etnisk oprindelse og hudfarve, antal gerningspersoner	61
Tabel 5.17	Oplevede hadforbrydelser* pga. religion og tro, fordelt på køn	63
Tabel 5.18	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. religion og tro	63
Tabel 5.19	Oplevede hadforbrydelser* på grund af religion og tro, relation til gerningsperson	64
Tabel 5.20	Oplevet hadforbrydelse* på grund af religion og tro, antal gerningspersoner	65

Tabel 5.21	Oplevede hadforbrydelser* på grund af seksuel orientering, fordelt på køn	66
Tabel 5.22	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. seksuel orientering	66
Tabel 5.23	Oplevede hadforbrydelser* på grund af seksuel orientering, relation til gerningsperson	67
Tabel 5.24	Oplevede hadforbrydelser* på grund af seksuel orientering, antal gerningspersoner	68
Tabel 5.25	Oplevede hadforbrydelser* på grund af handicap fordelt på køn	69
Tabel 5.26	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. handicap	69
Tabel 5.27	Oplevede hadforbrydelser* på grund af handicap, relation til gerningsperson	70
Tabel 5.28	Oplevet hadforbrydelse* på grund af handicap, antal gerningspersoner	71
Tabel 5.29	Oplevede hadforbrydelser* på grund af alder, fordelt på køn	72
Tabel 5.30	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. alder	72
Tabel 5.31	Oplevede hadforbrydelser* på grund af alder, relation til gerningsperson	73
Tabel 5.32	Oplevet hadforbrydelse* på grund af alder, antal gerningspersoner	74
Tabel 5.33	Oplevede hadforbrydelser* på grund af social status, fordelt på køn	75
Tabel 5.34	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. social status	76
Tabel 5.35	Oplevede hadforbrydelser* på grund af social status, relation til gerningsperson	76
Tabel 5.36	Oplevet hadforbrydelse* på grund af social status, antal gerningspersoner	77
Tabel 5.37	Oplevede hadforbrydelser* på grund af politisk eller anden anskuelse, fordelt på køn	78
Tabel 5.38	Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. politisk eller anden anskuelse	78
Tabel 5.39	Oplevede hadforbrydelser* på grund af politisk eller anden anskuelse, relation til gerningsperson	79
Tabel 5.40	Oplevet hadforbrydelse* på grund af politiske eller anden anskuelse, antal gerningspersoner	80
Tabel 6.1	Domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b	82

Tabel 6.2	Domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b, fordelt på kategorier, 2000-2014	83
Tabel 6.3	Domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b, fordelt på medie 2000-2014	85
Tabel 6.4	Retlige afgørelser i hadforbrydelsessager	86
Tabel 7.1	Undersøgelsesspørgsmål	94

FIGUROVERSIGT

Figur 5.1	Antal gerningspersoner, fordelt på typer af forbrydelser	44
Figur 5.2	Anmeldelser af oplevede hadforbrydelser*, fordelt på typer af forbrydelser	48
Figur 5.3	Anmeldelser af oplevede hadforbrydelser*, fordelt på motiv	49
Figur 7.1	At sidde ved siden af personer i bussen	95
Figur 7.2	At have som kollega	95
Figur 7.3	Fordomme fordelt på region	97
Figur 7.4	Fordomme fordelt på indkomstgrupper	98
Figur 7.5	Fordomme fordelt på alder	99
Figur 7.6	Fordomme fordelt på køn	100
Figur 7.7	Fordomme fordelt på etnisk oprindelse	101

BILAG

Bilag A	Litteratur
Bilag B	Kortlægningens metode
Bilag C	Spørgeskema
Bilag D	Data og statistisk sikkerhed

Forkortelser

EU	Den Europæiske Union
BRÅ	Brottsförebyggande rådet
DST	Danmarks Statistik
EFA	Enheden for Antidiskrimination
EMD	Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
EMRK	Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
FBI	The Federal Bureau of Investigation
FN	Forenede Nationer
FRA	European Union Agency for Fundamental Rights
ICERD	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination
LGBT Danmark	Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
LGBT	Bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
ODIHR	OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights
N	Antal
NGO	Non-Governmental Organisation
PET	Politiets efterretningstjeneste
PEN	Dansk PEN (fremme af ytringsfrihed)
POLSAS	Politiets sagsstyringssystem
SAND	De hjemløses landsorganisation

Resumé og anbefalinger

Resumé

Formål og baggrund

Formålet med denne rapport er at gennemføre en systematisk kortlægning af omfanget af oplevede og faktiske hadforbrydelser, herunder kendetegn hos ofre og gerningspersoner, motiver, forebyggende tiltag, problemstillinger vedrørende anmeldelse, retsforfølgelse mv. Kortlægningen skal skabe grundlag for en styrket og mere målrettet indsats for at forebygge og modvirke hadforbrydelser samt hjælpe ofrene.

Baggrunden for kortlægningen er, at der er en begrundet formodning om, at der kan være store "mørketal" for, hvor mange hadforbrydelser, der finder sted i Danmark.

Undersøgelsen skal komplementere Justitsministeriets mfl. offerundersøgelser, som er gennemført siden 2005. De har bl.a. undersøgt i hvilket omfang årsagerne til vold mod ofre, efter ofrets egen opfattelse, skyldtes en hadforbrydelse, der er motiveret af racisme eller seksuel orientering. I årene 2008-2010 mente 10 pct. af de ofre, der havde været udsat for vold, at de "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" havde været ofre for en hadforbrydelse. De tilsvarende tal for 2011-2012 var 16 pct. og for 2013 12 pct. Det svarer til ca. 0,1 pct. af befolkningen.

Med dette udgangspunkt har Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet igangsat denne kortlægning, som COWI på baggrund af et offentligt udbud blev valgt til at gennemføre.

Kortlægningen er gennemført i 2014, herunder en interviewundersøgelse gennemført fra den 28.4-9.6.2014 og en web-survey gennemført fra den 8.5-25.9.2014.

Konceptualisering og afgrænsning

Rapporten kortlægger hadforbrydelser, der formodes at være motiveret af fordomme mod identitetskategorier, som gerningspersonen tillægger eller knytter til et givent offer. Alle kan således i princippet blive udsat for en hadforbrydelse, og alle lovovertrædelser kan komme i betragtning, hvis disse er motiveret af fordomme. I denne rapport er følgende ni motiver, som lægger sig op af dansk lovgivning samt international ret og praksis, kortlagt:

- > Køn
- > Kønsidentitet
- > Alder
- > Handicap
- > Seksuel orientering
- > Etnisk oprindelse og hudfarve
- > Religion og tro
- > Politisk eller anden anskuelse
- > Social status.

Desuden peger international menneskeretlig regulering sammen med afgørelser fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) og den politiske indsats i OSCE på, at en liste over motiver til hadforbrydelser bør være sammenfaldende med de diskriminationsgrunde, som er indeholdt i menneskeretskonventionerne.

I kortlægningen er der spurgt ind til følgende ni hændelser:

- > Både vold og trusler
- > Kun vold
- > Kun trusler
- > Tvunget seksuelt samvær
- > Hærværk
- > Chikane
- > Røveri
- > Tyveri
- > Afpresning.

I et retligt perspektiv lægger hadforbrydelsen et element af fordomme og antipati til kendte forbrydelsestyper, herunder for eksempel drab, vold, ildspåsættelse og hærværk. Hadforbrydelsen består således af to dele: 1) en strafbar handling mod en person eller vedkommendes ejendom, der 2) er helt eller delvist motiveret af gerningspersonens fordomme eller antipati mod offerets (forestillede) tilhørsforhold eller karakteristika. Det er således gerningspersonens motiv, der berettiger betegnelsen "hadforbrydelse".

Den dobbelte motivgrund bliver ofte benævnt "biasmotiv", men vil i denne rapport blive omtalt med ét ord: "motivgrunde".

Dansk ret

Straffeloven indeholder ikke en særlig bestemmelse om "hadforbrydelser", men derimod adgang til at se det som en strafskærpende omstændighed, at den strafbare handling har baggrund i "offerets etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende". Bestemmelse herom findes i straffelovens § 81, nr. 6.

Straffelovens § 266 b kriminaliserer hadefulde ytringer *per se*. Her udgør hadmotivet en del af selve gerningsindholdet, f.eks. hvis man truer en gruppe mennesker på grund af deres hudfarve. I anklagemyndighedens retningslinjer bliver overtrædelser af § 266 b anset som hadforbrydelser.

I denne kortlægning anvendes hadforbrydelsesbegrebet i nogle tilfælde også om situationer, hvor offeret oplever at blive chikaneret, for eksempel ved anråb på gaden med nedsættende ord om vedkommendes etniske oprindelse eller hudfarve, handicap eller seksuelle orientering.

Metode

Kortlægningen er eksplorativ og baserer sig på følgende data:

- › En repræsentativ survey om oplevede hadforbrydelser og udbredelse af fordomme gennemført af Danmarks Statistik.
- › En webbaseret survey udbredt via organisationer og netværk til grupper, der formodes at være særligt udsatte for hadforbrydelser.
- › Data fra politiets registre i Københavns, Fyns og Østjyllands politikredse vedrørende anmeldelser om had/bias-relaterede sager inden for de seneste fem år samt anklagemyndighedens seneste praksisoversigt vedr. § 266b.
- › Besøg på væresteder og herberger i København.
- › Kvalitative interviews med rigsadvokaten, PET og udvalgte politikredse.
- › Input fra eksperter og interesseorganisationer.
- › Litteraturstudie og mediesøgning.

Der var 6.043 besvarelser på Danmarks Statistiks survey, herunder 2.934 besvarelser om fordomme. Der var 523 besvarelser på den webbaserede survey.

Resultater

Kortlægningen viser, at 2,9 pct. af befolkningen svarer "ja, helt sikkert" og 10,4 pct. svarer "ja, måske" til, at de har været udsat for en eller flere hadforbrydelser inden for det seneste år. Det svarer til, at 13,3 pct. af befolkningen svarer, at de "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" er blevet udsat for en eller flere hadforbrydelser.

Disse tal kan ikke umiddelbart sammenlignes med tallene i offerundersøgelserne. Det skyldes, at denne kortlægning medtager ni motivgrunde og ikke to motivgrunde, som offerundersøgelsen gør, samt at kortlægningen medtager flere typer af hændelser, herunder chikane, end offerundersøgelserne gør. Det betyder, at der er væsentligt flere, der føler sig udsat for en hadforbrydelse end offerundersøgelserne giver udtryk for. Ligeledes er der væsentligt flere, der vil kunne kategorisere den forbrydelse, de har været udsat for, som en hadforbrydelse.

Resultater - nøgleindikatorer

I Danmark finder der oplevede hadforbrydelser sted relateret til alle de motivgrunde og typer af forbrydelser, der er inkluderet i undersøgelsen. Ser man på alle oplevede hadforbrydelser, udgør de motivgrunde, der er dækket af straffeloven (etnicitet, religion, seksuel orientering og kønsidentitet, hvor sidstnævnte i praksis tolkes ind under seksuel orientering) 27 pct. af de motiver, der er i spil i forbindelse med oplevede hadforbrydelser.

En stor del af alle oplevede hadforbrydelser, der er omfattet af denne undersøgelse, har således at gøre med motivgrunde, der ikke i strafferetlig forstand er en

strafskærpende omstændighed eller kan danne grundlag for en straffesag om hadfulde ytringer.

De mest udbredte motivgrunde er køn (20 pct. af ofre, der har oplevet "ja, måske" eller "ja, helt sikkert" at være udsat for en hadforbrydelse), efterfulgt af social status (18 pct.) og alder (16 pct.). Herefter er motiverne i faldende orden politisk eller anden holdning (14 pct.), etnisk oprindelse og hudfarve (13 pct.), religion og tro (8 pct.), handicap (6 pct.), seksuel orientering (4 pct.) og kønsidentitet (4 pct.).

Der kan særligt omkring køn og alder herske tvivl om, hvorvidt offeret alene er udvalgt på grund af vedkommendes køn eller alder. Dels kan motivet i sager om vold i nære relationer være funderet i andre forhold end negativt syn på partneres køn, og dels kan en gerningsperson af rationelle overvejelser udvælge et ældre offer, fordi en ældre person ikke har samme fysik til at gøre modstand som et yngre offer. Resultaterne vedrørende køn og alder skal derfor læses med disse forbehold.

Godt hver tredje oplevede hadforbrydelse (37,3 pct.) har karakter af chikane. Inklusion af chikane i kortlægningen er således en medvirkende årsag til, at kortlægningen påviser et relativt højt antal oplevede hadforbrydelser. Efter chikane følger trusler (15,6 pct.), tyveri (11,7 pct.) og afpresning (9,2 pct.) som de mest udbredte typer af oplevede hadforbrydelser.

Kortlægningen viser desuden, at fordelingen af typerne af de oplevede hadforbrydelser varierer afhængigt af, hvad motivet for hadforbrydelsen er. Nogle typer af hadforbrydelser er således oftere forekommende i sammenhæng med bestemte motivgrunde sammenlignet med andre. Dette kommer blandt andet til udtryk ved oplevede hadforbrydelser på grund af politisk eller anden holdning, hvor chikane udgør 50,8 pct. af hændelserne i denne (under)kategori. På samme måde er respondenter, der har oplevet hadmotiveret tyveri, overrepræsenteret, når det drejer sig om ofre, der er udsatte på grund af deres sociale status (21,6 pct.), kønsidentitet (18,9 pct.) og alder (15,5 pct.). Endvidere udgør tvunget seksuelt samvær relativt set en stor del af de oplevede hadforbrydelser på grund af køn (11,8 pct.), seksuel orientering (9,3 pct.) og kønsidentitet (8,7 pct.).

Unge oplever oftere end ældre at være offer for en hadforbrydelse. Derimod er der overordnet set ikke nogen signifikant forskel mellem andelen af kvinder og andelen af mænd, der oplever at blive udsat for en hadforbrydelse. Hvis man ser på forskelle blandt borgere i de forskellige regioner, er der heller ikke nogen signifikant forskel mellem andelen, der har oplevet at blive udsat for en hadforbrydelse.

Der er en social slagside, hvad angår hadforbrydelser, forstået på den måde, at personer med lav indkomst og lavere uddannelsesniveau er overrepræsenteret blandt ofre for oplevede hadforbrydelser.

Indvandrere/efterkommere har næsten dobbelt så ofte som personer med dansk baggrund oplevet at være udsat for en hadforbrydelse.

Oplevede hadforbrydelser begås oftest af personer, som offeret ikke kender i forvejen, hvis der er flere gerningspersoner involveret. I de sager, hvor der alene er tale om én gerningsperson, kender flertallet af ofrene den pågældende. Særligt

ved afpresning, tvunget seksuelt samvær og hærværk kender offeret gerningspersonen, det gælder i henholdsvis 83 pct., 82 pct. og 81 pct. af tilfældene. Antallet af gerningspersoner varierer afhængigt af type af kriminalitet.

Gerningsstederne varierer afhængigt af, hvilken type af oplevet hadforbrydelse, der er tale om. Røverier og vold foregår hyppigst på offentlige områder som på gader eller pladser. Egen bolig er også et relativt hyppigt gerningssted – det gælder særligt for tvunget seksuelt samvær, tyveri og vold. Arbejdsplads, skole eller uddannelsesinstitution er gerningssted for godt hver tiende tilfælde af oplevet hadmotiveret vold. Hvad angår trusler og chikane, forekommer det oftest som mundtlige trusler og tilråb og ofte i det offentlige rum, hvor der er andre til stede.

Godt hvert tiende tilfælde af oplevet hadmotiveret chikane og knap hvert tyvende tilfælde af trusler er sket på internettet.

Cirka en tredjedel af de, der har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse, angiver, at hændelsen er blevet anmeldt til politiet – enten ved at offeret selv har foretaget anmeldelsen, eller ved at politiet er blevet informeret på anden vis. Disse resultater står i kontrast til betragteligt lavere tal registreret af politiet og PET.

Den oftest forekommende grund til ikke at anmelde er, at offeret ikke anser forbrydelsen for alvorlig nok. Andre grunde kan være bekymring for manglende bevismateriale, herunder bekymring for, at anmeldelsen sker for sent. For nogle ofre spiller manglende tiltro til politiet en rolle, og for andre afholder forventninger om en lang, uoverskuelig eller besværlig sagsbehandlingsproces dem fra at anmelde. Endelig spiller det for nogle en rolle, at de kender gerningspersonen.

Resultater – domme, sigtelser og gerningspersoner

Det er ikke muligt at lave et retvisende udtræk fra eksisterende systemer om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 om strafskærpelse ved forbrydelser med baggrund i offerets etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende. Det vanskeliggør tilvejebringelse af data om udbredelse og karakter af hadforbrydelser samt om retspraksis efter § 81 nr. 6.

I henhold til § 266 b er der i alt afsagt 67 domme mellem 2000-2014, hvor der ikke efterfølgende (på opgørelsestidspunktet) har fundet en frifindelse sted. Motivgrundene er fordelt på tro (36), etnisk oprindelse og hudfarve (30) og seksuel orientering (1). De fleste sager (40) tager udgangspunkt i skriftlige ytringer med internettet som det hyppigst anvendte medie. Opgørelsen viser samtidig, at der er tale om relativt få sager, svarende til knap fem sager årligt.

Sammenholdt med svar i det repræsentative survey, tyder materialet på, at det langt fra er alle hadforbrydelser, der behandles af retssystemet. Her angiver cirka en tredjedel af respondenterne, som har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" til, at de har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse, at denne er blevet anmeldt.

En analyse af datamateriale fra politiets registre viser, at 54 af de registrerede sager, der vedrører sigtelser for hadforbrydelser fra januar 2010 til oktober 2014 vedrører sigtelser for vold (34 personer) og overtrædelse af straffelovens § 266 b (27 personer). I de fleste sager, er der alene sigtet én gerningsperson. De sigtede er

altovervejende mænd, gennemsnitsalderen er 27 år, og de(n) sigtede er i de fleste tilfælde yngre end de(n) forurettede.

Gerningspersoner bag hadforbrydelser ser således ikke ud til at adskille sig væsentligt fra andre gerningspersoner. Forskning på området viser, at de fleste gerningspersoner er personer, som ikke tidligere har begået en forbrydelse, og at disse overgreb oftest ikke har karakter af planlagte overfald. Gerningspersoner er oftest mænd, men også kvinder er repræsenteret. Personer med tilknytning til ekstremistiske grupperinger kan være involveret i hadforbrydelser, men det er ikke kendetegnende for hadforbrydelser generelt.

Resultater – fordomme

Der savnes viden om, hvilken rolle forskellige faktorer spiller som baggrund for hadforbrydelser. I denne undersøgelse antages det, at de undersøgte fordomme kan være en forudsætning for gerningspersoners handlinger, kortlagt som led i den repræsentative survey. Selvom fordomme er et afgørende element i at karakterisere hadforbrydelser, er det ikke antagelsen, at fordomme i sig selv fører til en hadforbrydelse.

De undersøgte kategorier følger de ni afdækkede motiver, men er i nogen tilfælde udtrykt som en underkategori. Underkategorierne er herefter følgende: Social status – her "hjemløs", handicap – her "fysisk eller psykisk handicap", politisk eller anden anskuelse – her "markant anden politisk holdning", religion og tro – her "anden religion", alder – her "markant ældre/ynge", kønsidentitet – her "transseksuel eller transvestit", seksuel orientering – her "anden seksualitet", køn - her "andet køn" eller etnisk oprindelse og hudfarve – her "anden etnisk oprindelse".

Undersøgelsen viser, at omkring 20 pct. af befolkningen "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at have en hjemløs eller en transseksuel eller transvestit som kollega. 12,5 pct. vil gerne undgå at have en kollega med fysisk eller psykisk handicap, og 9,2 pct. giver udtryk for det samme i forhold til en kollega med en markant anden politisk holdning. For anden seksuel orientering, anden etnisk oprindelse eller religion og tro er andelen hhv. 6 pct., 5 pct. og 3,9 pct.

Knap en tredjedel af befolkningen (32,3 pct.) vil "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at sidde ved siden af en hjemløs i bussen. Godt hver femte (21,1 pct.) vil "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at sidde ved siden af transseksuelle eller transvestitter, og det samme gælder for 17,5 pct. af befolkningen, når det kommer til personer med fysisk eller psykisk handicap. Godt hver tiende (11,5 pct.) vil "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at sidde ved siden af personer med en anden etnisk oprindelse end dem selv. Mellem 5 og 10 pct. af befolkningen vil "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at sidde ved siden af personer med en markant anden politisk overbevisning eller en anden seksuel orientering end dem selv.

Der er markant færre i Region Hovedstaden og Region Sjælland, der har modvilje mod at have LGBT-personer som kollegaer, end det er tilfældet på Fyn og i Jylland. Der er også markant færre i Region Hovedstaden, der "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at have en person med anden etnisk oprindelse som kollega.

Den højeste indkomstgruppe er dem, der er mindst skeptiske over for at have en person med anden etnisk oprindelse som kollega. I forhold til at have en transseksuel eller en transvestit som kollega ligger lavindkomstgruppens skepsis under resten af befolkningen.

Mænd har generelt et mere negativt syn på minoriteter eller "andre" grupper sammenlignet med kvinder. Det kommer mest tydeligt til udtryk i forhold til LGBT-personer. På samme måde er der en større andel af indvandrere/efterkommere, der "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at have personer med handicap, en markant anden politisk holdning eller anden seksuel orientering som kollega. Omvendt er flere personer med dansk oprindelse negative over for at have en person med anden etnisk oprindelse som kollega.

Forebyggende tiltag

Eksisterede indsatser mod hadforbrydelser i en dansk kontekst er relativt få og sporadiske set på landsplan. Indsatser vedrører registrering og retsforfølgelse, undervisning og træning og forebyggelse så som kampagner, projekter og lignende. Desuden tilbyder nogle frivillige organisationer hjælp til ofre for hadforbrydelser. Ofre kan endvidere søge hjælp hos offentlig retshjælp mv. Der findes ikke noget samlet tilbud direkte målrettet ofre for hadforbrydelser.

Anbefalinger

Følgende anbefalinger er udarbejdet på baggrund af den statistiske kortlægning af oplevede hadforbrydelser, e-survey samt kvalitative studier.

Anbefalingerne er inddelt i tre temaer: i) Registrering og monitorering; ii) Retlig beskyttelse; og iii) Forebyggelse.

i) Registrering og monitorering

Registrering og monitorering dækker ideelt set fire niveauer: i) oplevede hadforbrydelser; ii) anmeldte hadforbrydelser; iii) sigtelser; og iv) domfældelser.

Oplevede hadforbrydelser

Kortlægningen peger på, at det vil være relevant fremover at monitorere oplevede hadforbrydelser, uanset om de er omfattet af straffelovens bestemmelser om strafskærpelse, således at chikane og de kategorier, der er beskyttet iht. ligebehandlingslovgivningen, inkluderes. Oplevede hadforbrydelser er i dag i begrænset omfang monitoreret via Justitsministeriets mfl. offerundersøgelse, der inkluderer vold motiveret af "racisme" og "homo/transfobi" (i denne undersøgelse sidestillet med "etnisk oprindelse og hudfarve" og "seksuel orientering" og "kønsidentitet").

- Vi anbefaler, at monitorering af oplevede hadforbrydelser fremadrettet udvides til at omfatte alle de ni motiver, som er indeholdt i denne rapport, (køn, kønsidentitet, etnisk oprindelse, religion og tro, seksuel orientering, handicap, alder, social status, politisk eller anden anskuelse).

Anmeldelser og sigtelser

PET udarbejder opgørelser over kriminelle forhold med mulig ekstremistisk baggrund, herunder hadforbrydelser, som indgår i de årlige RACI-rapporter, som har

det overordnede formål at analysere radikaliserings-tendenser og organiseret kriminalitet. Hadforbrydelser har en tendens til at "forsvinde" i den samlede monitoring. Det vil derfor tjene politimæssige hensyn at fokusere på at forebygge og opklare netop hadforbrydelser.

- › Vi anbefaler, at der fremadrettet arbejdes med at styrke landsdækkende bestræbelser på ensartet og systematisk registrering af potentielle hadforbrydelser i alle 12 politikredse, herunder de relevante paragraffer (§ 81, nr. 6, 266 b samt sigtelser efter andre paragraffer, særligt vold, hvor der er mistanke om hadforbrydelser).

Domfældelser

Det er ikke muligt at trække data ud af registre, hvor straffelovens § 81, nr. 6 er bragt i anvendelse. Erfaringen fra kortlægningen er, at dette vanskeliggør tilvejebringelse af data om hadforbrydelser og retspraksis på området.

- › Vi anbefaler, at domme, hvor § 81, nr. 6 er taget i anvendelse, systematisk registreres, så data kan udtrækkes af Domstolsstyrelsens registre.

Anmeldelses- og registreringsmuligheder

Kvalitative studier peger på, at det er vanskeligt for ofre at skelne mellem diskrimination og hadforbrydelser. Samtidigt er officielle anmeldelses- og klageprocedurer og indberetningsmuligheder for tredjepart uensartede, ligesom begreber ikke er operationaliserede efter samme skabelon.

Der findes ikke ét samlet hjælpetilbud til ofre for hadforbrydelser, men derimod en række decentrale tilbud som f.eks. Det Jødiske Samfund i Danmark, LGBT Danmark, Danske Handicaporganisationer, SAND – de hjemløses landsorganisation og retshjælp i flere byer. Vi anbefaler:

- › At kategorier for registrering, anmeldelse af hadforbrydelser og klager over diskrimination harmoniseres, herunder at der anvendes én fælles officiel terminologi, med henblik på at sikre sammenlignelighed i data.
- › At der etableres en løbende dialog mellem offentlige myndigheder og andre aktører (NGOer), der indsamler data om chikane og hadforbrydelser.
- › At anmeldelses- og registreringsmuligheder er tilgængelige for personer med handicap og for personer, der ikke taler og forstår dansk.
- › At der udvikles hjælpetilbud til ofre, der ikke er inkluderet i de tilbud, der allerede findes, med henblik på at sikre, at hadforbrydelser bliver anmeldt og at ofre bliver hjulpet, f.eks. hjemløse. Fyns Politis partnerskabsmodel, som indbefatter et samarbejde mellem politi og civilsamfundet, kan bidrage til at udvikle en model på landsplan.

Yderligere viden

Undersøgelsen afdækker typer af oplevede hadforbrydelser på baggrund af motiver, der ikke tidligere er undersøgt i dansk kontekst. Undersøgelsen viser, at alle motiver og typer af hændelser er udbredte og udgør reelle problemer. Nogle af kategorierne i denne kortlægning, såsom køn, alder og social status, rejser spørgsmål om, hvordan hadforbrydelser afgrænses fra andre forbrydelser, der rammer eksempelvis kvinder, ældre eller socialt udsatte. Det samme gør sig gældende for

nogle typer af forbrydelser, som eksempelvis afpresning. Det rejser spørgsmål om, hvorfor nogle oplever overgreb som hadforbrydelser, mens andre ikke gør. Supplerende kvalitative undersøgelser kan kaste lys over dette.

- › Vi anbefaler, at der gennemføres tilbundsgående kvalitative og kvantitative undersøgelser af fordomme og hadforbrydelser, som supplement til denne undersøgelse og offerundersøgelsen, litteraturstudier mv. Det gælder særligt udsatte grupper, som denne undersøgelse ikke har kunnet nå. Dvs. undergrupper under de enkelte motivgrunde, som f.eks. indvandrergupper, hvor en stor del af de allermest udsatte grupper ikke taler dansk, eller grupper, som ikke formodes at svare på surveys.

ii) Retlig beskyttelse

Beskyttelsesgrunde

Denne kortlægning dækker de motivgrunde, der er inkluderet i straffelovens §§ 81, nr. 6 og 266 b (etnisk oprindelse, religion og tro, seksuel orientering, og i praksis herunder kønsidentitet). Disse fire kategorier ligger bag 27 pct. af de oplevede hadforbrydelser. Kortlægningen er suppleret med motivgrunde hentet fra internationale definitioner af begrebet (køn, alder, handicap, politisk eller anden anskuelse og social status). Befolkningens oplevelser af hadforbrydelser omfatter således flere kategorier end dem, der er nævnt i straffeloven.

Vi anbefaler:

- › At det undersøges, om det er hensigtsmæssigt at sondre mellem de kategorier, der er omfattet af straffelovens bestemmelser, og de kategorier, der er omfattet af internationale definitioner af begrebet.
- › At der foretages en vurdering af, om kønsidentitet fortsat i praksis skal tolkes ind under seksuel orientering i straffeloven, eller om det skal fremstå som selvstændig kategori. Her bør erfaringer fra andre lande, hvis retlige beskyttelse mod hadforbrydelser inkluderer flere beskyttelsesgrunde, inddrages.

Politi og anklagemyndighed

Undersøgelsen finder, at politi og anklagemyndighed gør en stor indsats i forhold til hadforbrydelser. Ligeledes viser kortlægningen, at manglende tiltro til politiet, eller til at det nytter at anmelde i forhold til domfældelse, spiller en rolle for, hvorfor nogle vælger ikke at anmelde.

- › Vi anbefaler, at skærpe politiets profil i forhold til forebyggelse og anmeldelse af hadforbrydelser, f.eks. via informationsindsatser for at underbygge, at politiet tager hadforbrydelser alvorligt, og at det nytter at anmelde.

iii) Forebyggelse

Partnerskabsaftaler

De positive erfaringer med partnerskabsaftaler hos Fyns Politi, som indebærer lokalt samarbejde mellem foreninger, organisationer og myndigheder, kan tjene til inspiration til inddragende, tværfaglige såvel som forebyggende indsatser.

Vi anbefaler:

- › At Fyns Politis model med partnerskabsaftaler gøres landsdækkende, så den etableres i alle 12 politikredse.
- › At indsamling af viden og data fra myndigheder og NGOer, og erfaringsudveksling mellem disse, koordineres.

Brede indsats

Kortlægningen peger på, at gerningspersoner oftest er yngre mænd, og at de ikke adskiller sig væsentligt fra andre gerningspersoner/kriminelt belastede personer. Desuden peger forskning på, at hadforbrydelser også begås af personer, som ikke har været straffet eller er kendt af politiet.

- › Vi anbefaler forebyggende indsats, der bredt retter sig imod fordomme og antipatier, og den måde, som disse kan komme til udtryk i form af hadforbrydelser - som supplement til indsats, som retter sig mod udsatte unge, herunder særligt udsatte unge mænd.

Det sociale- og uddannelsesmæssige område

Da hadforbrydelser ikke kan afgrænses til bestemte yderliggående grupper, og politi og anklagemyndighed allerede gør et stort stykke arbejde, peger det hen imod, at indsats særligt bør fokusere på det sociale og uddannelsesmæssige område. Sådanne indsats aktualiseres yderligere af, at kortlægningen viser, at unge er særligt udsatte for hadforbrydelser.

Vi anbefaler:

- › At forebyggende indsats på det sociale- og uddannelsesmæssige område styrkes. Det kunne inkludere en tidlig kriminalitetsforebyggende og holdningsorienteret indsats i folkeskoler og uddannelsesinstitutioner.
- › At rette tiltag mod negative stereotyper, hvor mobning, eksklusion og negativ omtale af bestemte personer og grupper kan danne grobund for fordomme og hadforbrydelser.

Temaer for sådanne indsats kunne inkludere:

- › Imødegåelse og italesættelse af den adskillelse, der i praksis ofte er i dagligdagen mellem forskellige befolkningsgrupper
- › Betydningen og karakteren af stereotyper og fordomme med fokus ikke blot på og mellem minoriteter, men også på normalitet.
- › Oplysning om rettigheder samt handle-, klage- og anmeldelsesmuligheder.

1 Indledning

1.1 Baggrund og ramme for kortlægning

Baggrund og formål

I 2013 registrerede PET 245 kriminelle forhold med mulig ekstremistisk baggrund.¹

Justitsministeriet mfl. har i offerundersøgelser mellem 2008-2013 undersøgt, i hvilket omfang årsagerne til vold mod ofre, efter ofrets egen opfattelse, skyldtes en hadforbrydelse. I alt angav 10.600 ofre, opgivet som antal ofre i befolkningen årligt, at de "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" havde været udsat for vold motiveret af racisme eller seksuel orientering.

Endvidere peger offerundersøgelserne på signifikante forskelle fra år til år. I årene 2008-2010 mente 10 pct. af ofrene, at de "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" var ofre for en hadforbrydelse. De tilsvarende tal for 2011-2012 var 16 pct. og for 2013 12 pct.² Det svarer til ca. 0,1 pct. af befolkningen.

Da offerundersøgelserne kun har set på et uddrag af mulige motivgrunde og typer af lovovertrædelser, har der været en begrundet formodning om, at der kan være tale om betydelige "mørketal"³, når det gælder omfanget af hadforbrydelser. Ud-lændinge-, Integrations- og Boligministeriet har på den baggrund igangsat en landsdækkende kortlægning af oplevede og faktiske hadforbrydelser (i det følgende benævnt hadforbrydelser, som en samlende betegnelse). Kortlægningen

¹ PET, *Kriminelle forhold i 2013 med mulig ekstremistisk baggrund*, 2015. I politiets registre blev der i 2013 konstateret 372 forhold med mulig ekstremistisk baggrund. Ved gennemgang af disse forhold har PET vurderet, at godt 34 pct. (127) af disse forhold næppe kunne antages at have ekstremistisk baggrund. Der indgår således 245 forhold i opgørelsen for 2013.

² Balvig, Flemming, Britta Kyvsgaard & Anne-Julie Boesen Pedersen, november 2014. *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2013, med særligt afsnit om køn og vold*. Københavns Universitet, Justitsministeriet, det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitiet, November 2014.

³ Tal for, hvor mange tilfælde af chikane og forbrydelser, der ikke anmeldes eller registreres og derfor ikke bliver offentligt kendte.

har til formål at belyse omfanget af hadforbrydelser, kendetegn hos ofre og gerningspersoner, motiver, forebyggende tiltag, problemstillinger vedrørende anmeldelse og retsforfølgelse mv. COWI blev på baggrund af et offentligt udbud valgt til at gennemføre kortlægningen.

Kortlægningens karakter

Kortlægningen har karakter af en sociologisk baselineanalyse, som tager udgangspunkt i udvalgte nøgleindikatorer og et juridisk- og menneskeretligt begrebsapparat. Baselineanalysen skal tilvejebringe nøgletal, der gør det muligt fremadrettet at måle udviklingen i forbindelse med omfang, art, baggrund m.v., og derved bidrage til et løbende ajourført vidensgrundlag på området. Som grundlag for både baselineanalysen og fremtidige analyser er der udviklet et begrebsapparat med definitioner til at kategorisere motiver, ofre, gerningspersoner, typer af forbrydelser, m.v., samt et sæt nøgleindikatorer, som gør det muligt at måle udviklingen over tid.

Hadforbrydelse som begreb

Hadforbrydelser som begreb kan være vanskeligt at indkredse og er ikke en velafgrænset juridisk term. Som anvendt i denne rapport, skal hadforbrydelser forstås som oplevede eller faktiske lovovertrædelser, der opleves som motiveret af fordomme og antipatier mod identitetskategorier, som gerningspersonen tillægger eller knytter til et givent offer. Alle kan i princippet blive udsat for en hadforbrydelse, og alle lovovertrædelser kan komme i betragtning, hvis disse er motiveret af fordomme.

Formål med kortlægningen

Kortlægningens overordnede formål er således at skabe grundlag for en styrket og mere målrettet indsats for at bekæmpe fordomme med henblik på at forebygge hadforbrydelser, hjælpe ofrene, samt at muliggøre en fremtidig monitorering af omfang, typer af og motiver for hadforbrydelser.

1.2 Læsevejledning

Rapporten består foruden indeværende indledende kapitel 1 af yderligere 7 kapitler.

Kapitel 2 indeholder en præsentation af hadforbrydelse som begreb, begrebets karakteristika og de retlige bestemmelser for hadforbrydelser.

I Kapitel 3 beskrives metoden for dataindsamling og –analyse samt datagrundlaget for nærværende kortlægning.

I Kapitel 4 analyseres det samlede antal af oplevede hadforbrydelser på tværs af hændelsestyper og hadmotiver med fokus på udbredelse og udsathed.

Kapitel 5 indeholder en nærmere analyse af karakteren af de oplevede hadforbrydelser, relation til gerningsperson og antal gerningspersoner.

I Kapitel 6 præsenteres antallet af domme for hadforbrydelser samt de typiske motiver for disse. Derudover sættes der fokus på gerningspersonernes karakteristika og motiver.

Kapitel 7 præsenterer resultaterne vedrørende udbredelsen af fordomme i befolkningen.

I Kapitel 8 fokuseres på forebyggende tiltag og indsatser mod hadforbrydelser i Danmark.

1.3 Organisering

I forbindelse med kortlægningen har der været nedsat en styregruppe bestående af repræsentanter for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, Styrelsen for International Rekruttering og Integration, samt COWI.

Desuden har en følgegruppe bestående af interesseorganisationer givet input til undersøgelsen: Det Jødiske Samfund i Danmark, Kvinderådet, LGBT Danmark, Muslimernes Fællesråd, Danske Handicaporganisationer, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, SAND – De Hjemløses Landsorganisation og PEN Danmark.

Der er i forbindelse med undersøgelsen nedsat en faglig følgegruppe med eksperter på området. Der er i den forbindelse modtaget input fra Jørgen Abildgaard, Nationalt Forebyggelsescenter, Rigspolitiet; Anne-Julie Boesen Pedersen, Justitsministeriets forskningskontor; Thomas Brudholm, Minoritetsstudier, Københavns Universitet; Thomas Elholm, Juridisk Institut, Syddansk Universitet; Lisbeth Garly Andersen, Institut for Menneskerettigheder; Tina Gudrun Jensen, SFI; Anna Karina Nickelsen, Det Kriminalpræventive Råd; Svend Kreiner, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Syddansk Universitet; Birgitte Schepelehn Johansen, Minoritetsstudier, Københavns Universitet; og Mark Bang Kjeldgaard, Socialstyrelsen.

2 Hadforbrydelse som begreb

Nærværende kapitel giver en introduktion til hadforbrydelse som begreb med fokus på begrebets historie, dets karakteristika og de retlige bestemmelser for hadforbrydelser.

2.1 Historie og karakteristika

Begrebet hadforbrydelser er en af de måder, hvorpå man har konceptualiseret overgreb på personer baseret på formodninger om deres identitetsmæssige karakteristika og tilhørsforhold.

Oprindelse

I 1990 indførte den daværende amerikanske regering den såkaldte *Hate Crime Statistics Act*, der foranledigede, at statsadvokaten skulle indsamle data om kriminalitet begået imod personer på grund af race, køn, kønsidentitet, etnicitet, religion, seksuel orientering og handicap. Hensigten med dataindsamlingen var dengang - og er fortsat - et forsøg på at opnå systematisk viden om omfanget og udviklingen inden for hadforbrydelser.⁴

Begrebet i Danmark

Hadforbrydelser er inden for de seneste år blevet introduceret i Danmark som et begreb, der betegner fysiske, psykiske og verbale overgreb på personer baseret på en formodning om deres tilhørsforhold til forskellige identitetskategorier relateret til etnicitet, religion, politisk overbevisning eller seksuel orientering. Hadforbrydelser er således et "samle"-begreb, der anvendes til at adressere forskellige typer af overgreb.⁵

Opmærksomheden omkring hadforbrydelser opstod i kølvandet på en kampagne iværksat af Landsforeningen for bøsser og lesbiske (nu LGBT Danmark) i 2004 og blev det i stor udstrækning anvendt til at betegne overfald på homoseksuelle (også

⁴ Anderson, James F.; Laronistine Dyson; Willie Brooks Jr.(2002), "Preventing Hate Crime and Profiling Hate Crime Offenders" i *The Western Journal of Black Studies*, vol. 26, no. 3, pp. 140-148.

⁵ Som Thomas Brudholm formulerer det med udgangspunkt i begrebet "hadetale": "[...] fordelene ved det amerikansk inspirerede udtryk – *hadetale* – er, at det kan rumme alle gruppefokuserede antipatier i ét udtryk med retorisk gennemslagskraft." Brudholm i Engelbrecht Larsen, Lohman og Slavensky (2013), s. 31.

betegnet som "gay-bashing"). Efterfølgende er begrebet blevet bredt accepteret og indgår nu i offentlige tiltag, blandt andet med fokus på at registrere fænomenet og præcisere strafsærpænde omstændigheder.

En mediesøgning viser, at der til stadighed er eksempler på hadforbrydelser begået mod bøsser og lesbiske. Inden for de seneste år har der eksempelvis været overskrifter om overfald og trusler mod offentligt kendte fra tv-programmer samt om vold og chikane mod lesbiske og biseksuelle kvinder.⁶

Karakteristika ved hadforbrydelser

Hadforbrydelser opfattes som forbrydelser, der begås mod personer, der af andre opfattes som en del af en bestemt social gruppe. Ofrene er på den måde "udskiftelige", og alene det forhold, at de af andre opfattes som havende særlige karakteristika, gør dem sårbare.⁷

Hadforbrydelser repræsenterer en særlig form for aggression, der typisk har den effekt både at skade det enkelte offer såvel som den gruppe, offeret formodes at tilhøre. Kriminaliteten har en symbolsk effekt, idet den sender et budskab til såvel personer med samme karakteristika som offeret, til gerningspersonens sympatisører og til samfundet generelt.

Det betyder i den forbindelse ikke noget, om offeret selv identificerer sig på en bestemt måde. Det væsentlige er, at gerningspersonen mener, at offeret repræsenterer identitetsmæssige karakteristika, som efter gerningspersonens opfattelse er forkastelige, mindreværdige, provokerende, truende eller lignende. Forbrydelsen angiver med andre ord gerningspersonernes fordomsfuldhed.⁸

⁶ Der er sket en markant stigning i omtalen af hadforbrydelser fra 2009 og frem. I perioden 2000-2008 har der årligt været max. seks artikler omhandlende hadforbrydelser. Tallet stiger fra 2009 og frem til 40-60 artikler om året og ca. 100 i 2013. Tallene afspejler ikke nødvendigvis en stigning i antallet af hadforbrydelser, men snarere at begrebet "hadforbrydelse" er blevet mere udbredt i retorikken om kriminalitet motiveret af fordomme. Infomedia-søgning, december 2013; Ekstra Bladet, *Gustavs voldsmand dømt skyldig*, 11. april 2014. Skive Folkeblad, *Grov chikane mod lesbisk par*, 22. maj 2014. TV2 Nord, *Chikane får lesbisk par til at forlade Mariager*, 31. oktober 2014. Modkraft: *Nørrebro-kvinder protesterer mod sexistiske overfald*, 9. oktober 2014.

⁷ Levin, J., & McDevitt, J. (2002), *Hate crimes revisited: America's war against those who are different*, Boulder, CO: Westview; <http://www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/hate-crime/2010/resources/hate-crime-2010-about-hate-crime>.

⁸ Craig, Kellina M. (2002), "Examining hate-motivated aggression - A review of the social psychological literature on hate crimes as a distinct form of aggression" i *Aggression and Violent Behavior*, Vol. 7 pp. 85-101.

Forbehold

Hadforbrydelser som begreb er primært teoretiseret i USA,⁹ og fra en amerikansk kontekst kan man også finde nogle kritikpunkter, som det er værd at være opmærksom på. De går på, at begrebet risikerer at:¹⁰

- › Dekontekstualisere og individualisere overgreb i forhold til sociale forhold og gøre overgreb til en afvigelse fra det normale
- › Simplificere årsager til overgreb, hvis de forklares alene med henvisning til had-begrebet
- › Rette fokus mod bestemte typer af overgreb og derved usynliggøre andre former for overgreb.

Disse opmærksomhedspunkter er taget i betragtning i denne kortlægning, der tager udgangspunkt i en bred forståelse af oplevede hadforbrydelser, der er motiveret af fordomme mod personer med bestemte karakteristika.

Hvad dækker begrebet over?

Udtrykkene "hadforbrydelser" eller "had-motiv" kan som beskrivelser være vildledende. Drab og vold kan for eksempel ofte være motiveret af had, men disse kriminalitetskategorier er ikke "hadforbrydelser", medmindre offeret blev valgt på baggrund af gerningspersonens opfattelser i forbindelse med en eller flere identitetskategorier hos offeret, for eksempel etnisk oprindelse eller seksuel orientering.

Det kan give anledning til usikkerhed, når begrebet hadforbrydelse benyttes om en forbrydelse, hvor offeret alene udvælges på grund af bestemte kendetegn, fordi det anses som mindre risikofyldt for gerningspersonen. I visse tilfælde kan det dog give mening at inkludere denne type forbrydelser i forståelsen af begrebet "hadforbrydelse". Det kan for eksempel være, hvis en ældre person udsættes for røveri, fordi gerningspersonen anser ældre for lette ofre. Her kan offeret antage, at en manglende respekt for ældres værdighed indgår i oplevelsen af at være offer for en hadforbrydelse.

Definition

En hadforbrydelse består af to elementer: 1) En strafbar handling mod en person eller vedkommendes ejendom, der 2) helt eller delvist er motiveret af gerningspersonens fordomme mod offerets (forestillede) tilhørsforhold eller karakteristika i form af race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, tro, seksuel orientering med videre.¹¹ Det er således motivet, der berettiger betegnelsen hadforbrydelse.

⁹ For teoretisering i en dansk kontekst, se eks.: Brudholm, T. (2014), "Hate Crimes and Human Rights Violations" i *Journal of Applied Philosophy* samt Brudholm, T. (2013), "Om had og hadetale" i Engelbreth Larsen, Lohmann & Slavensky (red.), *Hate speech: fra hadetale til hadesyn*, Informations Forlag.

¹⁰ Wang, L. 2004: "Hate Crime and Everyday Discrimination: Influences of and on the Social Context". I: Gerstenfeld, Phyllis B. & Grant Diana R. (red.): *Crimes of Hate – Selected Readings*. London: SAGE Publications.

¹¹ Det fremgår i forarbejderne, at straffelovens § 81, nr. 6 skal fortolkes med udgangspunkt i straffelovens § 266 b, som indeholder de nævnte kategorier. I det følgende fremgår det, hvordan denne undersøgelse også inkluderer køn, alder, handicap og social status.

I et dansk retligt og internationalt perspektiv lægger hadforbrydelser således et element af antipati eller fordomsfuldhed til kendte forbrydelsestyper, for eksempel hærværk, ildspåsættelse, vold og drab. Der er ikke knyttet et selvstændigt eller specifikt gerningsindhold til hadforbrydelser, som derfor ikke i sig selv kan betegnes som en forbrydelse, der er strafbar efter straffeloven eller anden strafsanktioneret lovgivning.¹² Selve handlingen og dens strafbarhed må i stedet afgrænses og vurderes ud fra de forbrydelsestyper, der er indeholdt i straffeloven og i strafbestemmelser i anden lovgivning.

Nyere menneskeretlige og EU-retlige analyser fortolker motiver til hadforbrydelser bredere end den forståelse, der knytter sig til den danske straffelovs § 81, nr. 6 om strafs-kærpænde omstændigheder på grund gerningspersonens motiver (se afsnit 2.2 for en uddybning). Det sker med afsæt i en opfattelse af, at nogle identitetskategorier er så tæt knyttede til den enkelte persons grundlæggende rettigheder, at der må ses med særlig alvor på forbrydelser, som har baggrund i disse identitetskategorier. Perspektivet er forankret i retten til respekt for værdighed og åbner for en potentielt omfattende liste af identitetskategorier og motiver (som er identiske) i relation til begrebet hadforbrydelser.

Bidrag til en afgrænsning af begrebet findes inden for EU, Europarådet og OSCE, hvor det ses som knyttet til diskrimination. Motiverne i en hadforbrydelse angives her som sammenfaldende med de grunde, der er indeholdt i de menneskeretlige diskriminationsforbud.¹³ I det lys ville følgende grunde potentielt kunne udløse det motiv, som vil kunne udgøre en strafs-kærpænde omstændighed i forbindelse med strafudmåling: Køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national, etnisk eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, genetiske anlæg, handicap og alder.

Diskriminationsforbuddets liste over diskriminationsgrunde er dog heller ikke udtømmende og åbner for en fortolkning. Supplerende grunde kunne f.eks. omfatte fedme, ekstrem undervægt, rygning, tatoveringer, piercinger og stofmisbrug. Andre grunde kunne være social status, herunder hjemløshed eller anden social sårbarhed.

Ser man ud over den menneskeretlige forståelse af, hvilke identitetskategorier, der kan inkluderes, kan et blik på den specifikke historiske og politiske kontekst bidrage til, hvad det også vil være relevant at se på. Det vil pege i retning af inddragelse af de kategorier, der historisk er politiseret og mobiliseret på baggrund af, og

¹² Se tilsvarende FBIs definition af *hate crimes* http://www.fbi.gov/about-us/investigate/civil-rights/hate_crimes/overview.

¹³ Se den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 14 og EU Charter for Grundlæggende Rettigheder, artikel 21.

Se også FRA – *Combating hate crimes in the EU - Conference Conclusions*, 1.1: "[...] extend protection to all the grounds covered by Article 21 of the EU Charter of fundamental rights; to crimes of public incitement to violence and hatred; to negationism; and to all attempts to revive any authoritarian or totalitarian ideologies of the past." Dette princip kan også udstrækkes til dataindsamling, *Conference Conclusions*, 9.2: "Statistical data on hate crimes must cover all of the grounds protected under Article 21 of the Charter of the EU."

som i stor udstrækning er gjort til genstand for politiske tiltag, og ført til rettighedstil- deling fra statens side. Det vil inkludere eksempelvis køn, etnisk oprindelse, natio- nal oprindelse og seksuel orientering, mens kategorier, der primært relaterer sig til livsstilsvalg, vil falde udenfor.

I forhold til motivet er der også en række forhold, der kræver opmærksomhed. De knytter sig til gerningspersonens subjektive forhold. Ved vurderingen af motivet bli- ver gerningspersonens subjektive opfattelse af offeret afgørende for, om der er tale om en hadforbrydelse. Årsagen til, at en person bliver offer for f.eks. vold, misbrug eller voldtægt, skal – i forbindelse med mulige hadforbrydelser – findes i gernings- personens opfattelse af offeret som havende bestemte karakteristika. Det er såle- des gerningspersonens oplevelse af offeret og det eller de karakteristika, som han eller hun tilegner offeret, der udløser volden. Den strafbare handling ville således ikke være gennemført, hvis ikke gerningspersonen havde knyttet bestemte karak- teristika til offeret. Motivets kan i det lys ses som en form for symbolsk og moralsk vold, der er forankret i en diskriminerende og krænkende opfattelse af offeret, og som derfor retfærdiggør en hårdere straf.¹⁴

Uanset om gerningsmotivet knytter sig til en eller flere grundlæggende kategorier, udgør dette ikke automatisk en straffeskærpende omstændighed. I vurderingen af motivet, tillægges gerningspersonens friheder og rettigheder til for eksempel at ytre sig og forsamles med andre personer også vægt.¹⁵

2.2 Dansk ret

§ 266 b

Der findes ikke i straffeloven et særskilt delikt om hadforbrydelser.¹⁶ Straffeloven indeholder i § 266 b en bestemmelse, der i daglig tale omtales som racismeparagraffen. Efter § 266 b, stk. 1, straffes den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hud- farve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Efter § 266 b, stk. 2, skal det ved udmåling af en straf for overtrædelse af racisme- bestemmelsen betragtes som en særligt skærpende omstændighed, at forholdet har karakter af propagandavirksomhed.

Kernen i bestemmelsens anvendelsesområde er udtalelser, der går på, at gruppen generelt mangler værdi som mennesker, herunder ligestilling med dyr, og helt usaglige, generaliserende påstande om grov kriminalitet og umoral.

Den kriminaliserede forhånelser kan ske gennem udtryk for ringeagt, latterliggø- relse mv. uden hensyn til, om påstanden er sand eller ej. Videnskabeligt fremsatte

¹⁴ *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*. European Union Agency for Fundamental Rights, 2012, s. 19.

¹⁵ Se tilsvarende FBIs definition af *hate crimes*. http://www.fbi.gov/about-us/investigate/civil-rights/nate_crimes/overview.

¹⁶ Dette afsnit bygger på Notits om straffelovens bestemmelser, udarbejdet af Justitsministe- riet, dateret 1 juni 2015.

teorier og udtalelser, der ikke falder i en videnskabelig sammenhæng, men på anden måde som led i en saglig debat, er straffri.

§ 81, nr. 6

Endvidere indeholder straffeloven i § 81, nr. 6, en strafskærpelsesbestemmelse, som indebærer, at det ved fastsættelsen af en straf i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, hvis gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende. Der sigtes til tilfælde, hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives sådanne forhold.

Skærpelsen vil kunne finde anvendelse på f.eks. overfald med racistiske motiver eller på økonomisk kriminalitet, der begås med henblik på at støtte racistiske aktiviteter.

Hadforbrydelser

Som begreb er hadforbrydelser således ikke defineret i straffeloven. I en strafferetlig kontekst må begrebet dog særligt forstås som et strafbart forhold, som har baggrund i andres race, hudfarve, etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

2.3 Chikane

Hadefulde ytringer

I denne kortlægning anvendes hadforbrydelsesbegrebet også om situationer, hvor offeret oplever at blive chikaneret, for eksempel ved anråb på gaden med nedsættende ord om vedkommendes hudfarve, handicap eller seksuelle orientering. Hvis ytringerne fremsættes for at true, forhåne eller nedværdige personen, kan forholdet være omfattet af straffelovens bestemmelse om hadefulde ytringer i straffelovens § 266 b.

I denne kortlægning er fokus på chikane eksplorativ, dvs. fokus er på både strafbar chikane og ikke-strafbar chikane, som alligevel kan føles som et overgreb og dermed indgår som en oplevet hadforbrydelse.

I undersøgelsen svarer relativt mange, at de har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse, karakteriseret som chikane kombineret med hadefulde ytringer relateret til de ni motivgrunde, der er undersøgt. At mange svarer i denne kategori hænger sammen med forskelligartetheden af chikane, som dækker bredt over tilfælde som små-skubben og tilråb, systematisk og længerevarende chikane, f.eks. på nettet, eller direkte fysisk chikane.

Spørgsmål om chikane som en hadforbrydelse er medtaget i kapitel 4 og kapitel 5 om oplevelse og karakter af hadforbrydelser samt i undersøgelserne i kapitel 7 om fordomme.

2.4 Menneskeretlige forpligtelser

En hjørnesten i FNs menneskerettighedskonventioner, den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), EU's Charter for Grundlæggende Rettigheder, og erklæringer vedtaget i OSCE og andre internationale fora, er et generelt diskriminationsforbud.

Forpligtigelse for staten

I FNs konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination fra 1965 (ICERD) er beskyttelsen ikke formuleret som en rettighed, men i stedet som en forpligtelse for staten til at gøre voldshandlinger og opfordringer til vold strafbare, når de udøves over for personer, der tilhører grupper, der kan afgrænses ved race, farve eller etnisk oprindelse.¹⁷

En tilsvarende forpligtelse følger af EUs rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad fra 2008, der forpligter EUs medlemsstater til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at racistiske og fremmedfjendske motiver betragtes som skærpende omstændigheder, eller at sådanne motiver alternativt tages i betragtning af domstolene ved strafudmålingen.¹⁸

Konventionerne indeholder ikke specifikke bestemmelser om hadforbrydelser, men OSCEs Ministerråd vedtog i 2009 en beslutning om bekæmpelse af hadforbrydelser.¹⁹ Den indeholder en opfordring til medlemsstaterne om at forebygge og bekæmpe hadforbrydelser blandt andet gennem lovgivning og effektiv efterforskning, uddannelse af politi og domstole samt ved støtte og retshjælp til ofre. Beslutningen definerer ikke begrebet hadforbrydelse, men henviser til "*bias-motivated hate crimes*"²⁰ og sammenkæder indsatsen mod fordomme med principperne om ikke-diskrimination og tolerance.

I ODIHRs overvågning af hadforbrydelser indenfor OSCE-regionen og i deres statusrapportering herom, indgår da også flere typer hadforbrydelser. De omfatter således ikke kun racistiske forbrydelser og forbrydelser mod romaer og sintier, men også religiøst motiverede forbrydelser, herunder antisemitiske forbrydelser, forbrydelser mod muslimer og kristne, samt forbrydelser mod LGTB-personer og personer med handicap.²¹

Domstolsafgørelser

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) har koblet et krav om effektiv efterforskning sammen med diskriminationsforbuddet i konventionens artikel 14.²² Det skete i *Nachova-sagen*, hvor domstolen konkluderede, at medlemsstaterne har

¹⁷ Se ICERD, artikel 4(a).

¹⁸ Rådets rammeafgørelse 2008/913/RIA af 28. november 2008 om bekæmpelse af visse former for og tilkendegivelser af racisme og fremmedhad ved hjælp af straffelovgivningen. Rammeafgørelsen er fortsat gældende som en del af det overstatslige samarbejde, se herved Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 33.

¹⁹ Se OSCE Ministerial Council: Decision No. 9/09 Combating Hate Crimes, Athens 2009 (MC.DEC/9/09).

²⁰ I nærværende kortlægning benyttes betegnelsen forbrydelser motiveret af "fordomme".

²¹ *Hate Crimes in the OSCE Region – Incidents and Responses, Annual Report for 2008*, OSCE/ODHIR, 2009 (<http://www.osce.org/item/41314.html>).

²² Se også *ICCPR, art. 26*. I relation til tortur har Committee Against Torture (CAT) udtalt i General Comment nr. 2 fra 2007, at staterne skal lovgive for at forbyde vold mod diskriminerede grupper i samfundet, CAT/C/GC/2/CRP.1/Rev.4, november 2007, §§ 20-24.

pligt til at efterforske et muligt hadmotiv i relation til offentlige myndigheders eventuelle krænkelse af EMRK.²³ I sagen ŠEČIĆ mod Kroatien fastslog EMD, at forpligtelsen til at bekæmpe hadforbrydelser tillige gælder for forbrydelser begået af privatpersoner. Om undladelsen af at iagttage diskriminationsforbuddet i forbindelse med efterforskning af forbrydelser udtalte EMD:

"At forsømme dette og behandle racistisk foranlediget vold og brutalitet på lige fod med sager, der ikke har racistiske overtoner, ville være at lukke øjnene for en bestemt type handlinger, der er særligt ødelæggende for fundamentale rettigheder. At undlade at skelne mellem, hvordan essentielt forskellige situationer håndteres, kan udgøre en uberettiget behandling, der er uforenelig med Konventionens artikel 14".²⁴

EMDs praksis viser, at statens pligt til at efterforske og retsforfølge racistiske motiver bag en forbrydelse indtræder, når konkrete beviser for et diskriminerende motiv kommer til myndighedernes kendskab.²⁵ Det kan f.eks. være tilfældet, hvor gerningspersonen åbenlyst tilhører en racistisk gruppe,²⁶ eller hvor vidner har hørt gerningspersonen udtale sig racistisk i forbindelse med forbrydelsen.²⁷ Men forpligtelsen indtræder også, hvis der kan fastslås generelle diskriminerende holdninger hos myndighederne.

I sagen *Petropoulou-Tsakiris mod Grækenland* fandt EMD således, at en undersøgelsesleders beskrivelse af romaer som afsendere af overdrevne klager mod politiet, afdækkede en generel diskriminerende opfattelse i politimyndigheden af romabefolkningen. Domstolen sammenholdt dette med *Petropoulou-Tsakiris* oplevelse af, at efterforskningen af hændelsen mod hende var ineffektiv på grund af hendes roma-baggrund, og fandt, at de græske myndigheders manglende undersøgelse af et muligt racistisk motiv til den voldsomme behandling af klager og af en generel fordomsfuld holdning til hende under efterforskningen, udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 3 om forbud mod tortur.²⁸

²³ *Nachova and Others v. Bulgaria*, storkammerdom af 6. juli 2005, sagsnr. 43577/98 og 43579/98. For en uddybende forklaring af sagen, se Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 40.

²⁴ EMD ŠEČIĆ *v. Croatia*, dom af 31. maj 2007, sagsnr. 40116/02. Den citerede passus er oversat til dansk af Institut for Menneskerettigheder i Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 42.

²⁵ Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 43.

²⁶ Se EMD Še *i v. Croatia*, pr. 66-70 og 77.

²⁷ Se EMD *Nachova and Others v. Bulgaria*, Storkammerets dom af 6. juli 2005, pr. 163.

²⁸ Se EMD *Petropoulou-Tsakiris v. Greece*, dom af 6. december 2007, sagsnr. 44803/04, §§ 64 – 65.

Om statens forpligtelse til at efterforske mulige racistiske motiver til en voldelig handling har EMD udtalt, at det...

"...er en forpligtelse at udfolde de bedste bestræbelser og ikke absolut; myndighederne må gøre, hvad der er rimeligt under hensyn til sagens omstændigheder."²⁹

I henhold til sagens øvrige omstændigheder skal myndighederne således sørge for at samle og sikre bevismateriale samt efterforske alle relevante spor, således at der kan træffes en velbegrundet afgørelse om tiltalerejsning og eventuelt domsfældelse for hadforbrydelseselementet.

Det følger også af EMDs praksis, at myndighederne skal efterforske det mulige hadmotiv i forbindelse med efterforskningen af en konkret forbrydelse.

I sagen *Angelova og Iliev mod Bulgarien* kritiserede EMD myndighederne for at have kendt til et racistisk motiv tidligt i efterforskningen uden at følge op på det. EMDs kritik omfattede derudover det forhold, at efterforskningen varede så længe, at forældelsesreglerne umuliggjorde tiltale for det racistiske motiv bag forbrydelsen.

De sager, der er nævnt ovenfor i relation til beskyttelse mod vold, effektiv efterforskning og retsmidler, knytter alle an til *diskrimination* på grund af etnisk baggrund eller til et racistisk motiv.

Dom om hustruvold

Domstolen har dog i sagen *Opuz mod Tyrkiet* anset hustruvold som "kønsbaseret vold, der er en form for diskrimination mod kvinder" og konkluderet, at retssystemets generelle passivitet og frifindelsen af de sigtede i den konkrete sag indikerer, at myndighederne ikke havde udvist tilstrækkelig vilje til at tage passende forholdsregler til at adressere vold i hjemmet. Tyrkiet blev derfor dømt for overtrædelse af EMRKs artikel 2 og 3 om retten til livet og forbuddet mod tortur sammenholdt med diskriminationsforbuddet i artikel 14.

Kritik af Danmark

Det menneskeretlige krav om *effektive retsmidler*³⁰ har i forhold til retsforfølgelse af racisme tidligere givet FNs Racediskriminationskomité anledning til at kritisere Danmark for utilstrækkelig beskyttelse af diskriminationsofre.³¹ Komitéen fremkom i den forbindelse med en række anbefalinger til den danske regering om bekæmpelse af hadforbrydelser, herunder en styrkelse af forebyggelsesindsatsen, en

²⁹ Se EMD *Stoica v. Romania*, dom af 4. marts 2008, sagsnr. 42722/02, pr. 119. Kravets formulering varierer lidt fra sag til sag: "duty to take all reasonable steps to unmask any racist motive", jf. *Nachova and Others v. Bulgaria*, dom af 6. juli 2005, sagsnr. 43577/98 og 43579/98, pr. 160; eller: "use best endeavours to assess the racist aspects of the case", jf. *Cobzaru v. Romania*, dom af 26. juli 2007, sagsnr. 48254/99, pr. 89. Eksemplerne er anført i Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 44.

³⁰ Se International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD), artikel 6, EMRK artikel 13 og EU charter artikel 21.

³¹ Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 36.

mere effektiv implementering af relevante straffelovsbestemmelser på området, samt påmindelse om betydningen af at rejse tiltale i sager, hvor der foreligger et hadmotiv, også ved mindre forseelser.

Sammenfatning

Den internationale menneskeretlige regulering peger således sammen med afgørelser fra EMD og den politiske indsats i OSCE i retning af, at en liste over motiver til hadforbrydelser må være sammenfaldende med de diskriminationsgrunde, der er oplyst i konventionerne. EMD har ved fortolkning af bestemmelsen inkluderet handicap og seksuel orientering som diskriminationsgrunde.³² Disse grunde er udtrykkeligt nævnt i EU-charterets artikel 21, som derudover medtager alder og genetiske anlæg på diskriminationsforbuddets liste.

I det lys kan alder, køn, kønsidentitet, race, hudfarve, sprog, tro og religion, politisk eller anden anskuelse, national, etnisk eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller andet forhold udgøre motiver til både diskrimination og hadforbrydelser.

2.5 Ikke-diskriminationsprincippet

De menneskeretlige kontrolorganer og institutioner har, som det fremgår ovenfor, i vidt omfang anset motiver i hadforbrydelser som sammenfaldende med de diskriminationsgrunde, der er indeholdt i de menneskeretlige diskriminationsforbud.

Ud over den retlige fortolkning, der hviler på retten til respekt for værdighed og integritet samt retten til effektiv efterforskning og adgang til retsmidler uden diskrimination, kan diskriminationsperspektivet ses som forankret i grundlæggende demokratiske principper og værdier.

EUs Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) har i en rapport fra 2012³³ analyseret hadforbrydelser, deres årsag og konsekvenser set fra offerets perspektiv. Effekten af hadforbrydelser beskrives både i forhold til offeret selv, til den gruppe af personer, der oplever samme type diskrimination som offeret, og til samfundet.³⁴

Individuelt niveau

På det individuelle niveau udgør hadforbrydelser ikke alene et angreb på vedkommendes fysiske og psykiske integritet, men også et angreb på personens værdighed.

Gruppeniveau

På gruppeniveauet er flere ting i spil. Når det angår den gruppe, som oplever samme type diskrimination som offeret, ses effekten som en øget risiko for, at deres grundlæggende rettigheder bliver krænket, fordi de bliver sammenlignet med

³² Se f.eks. EMD *Salgueiro Da Silva Mouta* mod Portugal, dom af 21.12.99 og diskrimination på grund af seksuel orientering.

³³ *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*. European Union Agency for Fundamental Rights, 2012. http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2012_hate-crime.pdf.

³⁴ *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*. European Union Agency for Fundamental Rights, 2012, s. 19.

offeret og behandlet på samme måde som vedkommende. Denne risiko er forbundet med den formodede effekt, som selve udførelsen af hadforbrydelsen har i den gruppe af tilhængere eller støttepersoner, som gerningspersonen har. Årsagssammenhængen består her i, at gerningspersonens hadforbrydelse giver genlyd i den bredere gruppe, og at den som sådan kan inspirere til mere diskrimination mod en bestemt gruppe og personer, der solidariserer sig med denne. Det afspejles i offergruppen ved øget frygt for intimidering. Hadforbrydelsen får på den måde en kollektiv effekt, der rammer flere end det konkrete offer.

På den måde transcenderer hadforbrydelser den individuelle sammenhæng, som offeret befinder sig i, og knytter an til faktiske eller forestillede kategorier af personer. Disse kategorier kan være skabt af særlige samfundsmæssige eller gruppebestemte diskurser for fordomme som eksempelvis racisme, homofobi eller sexismen. Den enkelte hadforbrydelse får dermed indirekte betydning for dem, der sympatiserer med gerningspersonen, og for dem, der oplever at være potentielle ofre for tilsvarende hadforbrydelser.³⁵

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) har udtrykt sammenhængen mellem individ- og gruppeniveau gennem forpligtelsen til at beskytte minoriteters sikkerhed, identitet og livsstil på denne måde:

“not only for the purpose of safeguarding the interests of the minorities themselves but to preserve a cultural diversity of value to the whole community.”³⁶

Samfundsniveau

Risikoen for at fremme eller fastholde sociale strukturer, der adskiller og afgrænser personer ud fra deres karakteristika, er en af flere negative samfundsmæssige effekter af hadforbrydelser. Som sådan reflekterer hadforbrydelser nogle indlejrede tendenser i samfundets strukturer og kan derfor ikke altid knyttes sammen med ekstremisme og reaktioner hos gerningspersoner eller grupperinger, der er marginaliseret i forhold til det øvrige samfund.

Udfordringen ligger netop i, at det diskriminerende motiv og udvælgelsen af bestemte ofre kan hænge sammen med gængse opfattelser af, hvad der er *normalt* og *unormalt* og dermed *common sense*-forståelser. Hadforbrydelser kan derfor finde sted i dagligdagssituationer og begås af personer, der er, som folk er flest – dvs. ”almindelige” mennesker.³⁷

Hadforbrydelsers samlede diskriminerende effekt – individuelt, gruppemæssigt og på samfundet – må ses som modsatrettet de bærende principper om menneskeligt

³⁵ *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims’ rights*. European Union Agency for Fundamental Rights, 2012, s. 23.

³⁶ EMD Judgment *Chapman v. the United Kingdom* [GC], No. 27238/95, 18 January 2001, para. 93.

³⁷ *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims’ rights*. European Union Agency for Fundamental Rights, 2012, s. 23.

værdighed og individuel selvbestemmelsesret, der kendetegner et pluralistisk samfund.³⁸ Som diskriminerende fænomen må de derfor bekæmpes og forebygges for at opretholde og styrke demokratiske værdier og principper.

EMD har i flere sager knyttet forpligtelsen til at bekæmpe diskrimination og fremme minoritetsrettigheder til demokratiets grundvilkår, f.eks. i en sag mod Armenien i 2012,³⁹ hvor den understregede, at:

“political pluralism, which implies a peaceful co-existence of a diversity of political opinions and movements, is of particular importance for the survival of a democratic society based on the rule of law.”

En direkte adressering af, at indsatsen for at modarbejde diskrimination er et afgørende middel til at fremme et socialt system baseret på pluralisme, fremgår af sagen *Nachova*, hvor domstolen formulerede denne præmis:⁴⁰

“the authorities must use all available means to combat racism and racist violence, thereby reinforcing democracy's vision of a society in which diversity is not perceived as a threat but as a source of enrichment.”

På denne måde kan rationalet for at straffe hadforbrydelser hårdere end almindelige forbrydelser ses som en bestræbelse på at beskytte demokratiet og dets grundlæggende principper om ligeværd og pluralisme; et rationale som går igen i bestræbelsen på at modvirke diskrimination på det civilretlige område.

2.6 Typer af hændelser

I nærværende kortlægning af hadforbrydelser kan alle lovovertrædelser i princippet komme i betragtning som en hadforbrydelse, hvis overgrebet er motiveret af fordomme.

I den gennemførte survey er mulige hændelser specificeret til at omfatte overgreb, der fremgår af det elektroniske indberetningsværktøj, der var en del af projektet *Tracing and Tackling Hate Crime against LGBT Persons*.⁴¹ De forskellige typer af overgreb afspejler ligeledes de lovovertrædelser (tyveri, hærværk, vold, røveri, tvangssamleje), der er inkluderet i den offerundersøgelse, som Justitsministeriets Forskningskontor mfl. løbende udarbejder i samarbejde med Københavns Universitet.

³⁸ Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights. European Union Agency for Fundamental Rights, 2012, s. 19; Igansky, Paul 2008: *Hate Crime and the City*, The Policy Press.

³⁹ EMD Judgment *Virabyan v. Armenia*, No. 40094/05, 2 October 2012, para. 210.

⁴⁰ EMD Judgment *Nachova and Others v. Bulgaria*, para. 145; se tilsvarende i EMD, *Dimitrova and Others v. Bulgaria*, No. 44862/04, 27 January 2011, para. 95.

⁴¹ Spørgeskema udviklet af COWI for Dansk Institut for Menneskerettigheder, 2010.

Tabel 2.1 Eksempler på relevante bestemmelser i straffeloven og typer af hændelser⁴²

ANGREB PÅ ANDRES LIV OG LEGEME	VERBALT OG NON-VERBALT MISBRUG	ØDELÆGGELSE AF EJENDOM	BERIGELSE
Drab § 237 og Vold §§ 244-246	Afpresning § 281 ⁴³	Hærværk og graffiti, herunder anden skade på ejendom eller køretøj § 291	Tyveri og indbrud § 276
Tvunget seksuelt samvær ⁴⁴	Trusler, herunder trusler om vold - § 123 og § 260 samt § 266, samt skriftlige trusler (brev, e-mails, sms mv.)		Røveri § 288
	Æreskrænkelser, herunder også via online medier § 267		
	Hadefulde ytringer § 266 b		
	Chikane		

Ovenstående liste af hændelser afspejler relevante dele af dansk strafferet (bortset fra chikane, se afsnit 2.3), og er samtidig i overensstemmelse med de lister af hændelsestyper, som med mindre variationer anvendes af myndigheder i andre lande og internationale organisationer (som BRÅ i Sverige, FBI i USA eller ODIHR/OSCE).

2.7 Motiver

Det er af afgørende betydning for kortlægningen, hvilke motiver, og dermed også identitetskategorier, der inkluderes i forståelsen af begrebet "hadforbrydelse". På baggrund af ovenstående gennemgang af hadforbrydelsesbegrebet, dansk ret, menneskeretlige forpligtelser og internationale definitioner af begrebet inkluderer vi følgende ni kategorier i kortlægningen:

- > Køn
- > Kønsidentitet

⁴² Se liste med bestemmelser i bilag.

⁴³ Der spørges ikke til afpresning i den danske offerundersøgelse, men det vurderes potentielt relevant i denne sammenhæng. Internationale studier har eksempelvis peget på, at LGBT-personer kan blive udsat for afpresning med trusler om afsløring af deres seksuelle orientering eller kønsidentitet. Se f.eks. Europarådet, *Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe*, 2010.

⁴⁴ Offerundersøgelsen anvender termen "tvangssamleje", da det er usikkert, om der i de konkrete tilfælde er tale om voldtægt og seksuelt misbrug i juridisk forstand iht. straffelovens §§ 216, 224 og 225. Da "samleje" ikke nødvendigvis dækker "tvunget seksuelt samvær", benyttes denne betegnelse.

- › Alder
- › Handicap⁴⁵
- › Seksuel orientering
- › Etnisk oprindelse og hudfarve⁴⁶
- › Religion og tro
- › Politisk eller anden anskuelse
- › Social status.

Med henblik på at generere ny viden på området, opererer kortlægningen således med en bredere forståelse af hadforbrydelser, end den der optræder i dansk ret, som det kommer til udtryk i straffelovens § 81, nr. 6 og § 266 b.

⁴⁵ I nogle sammenhænge anvendes "funktionsevne" som overordnet betegnelse, men i forbindelse med denne kortlægning anvendes "handicap", da det er den betegnelse, der findes i relevante retlige bestemmelser, ligesom danske interesseorganisationer på området også benytter dette begreb.

⁴⁶ Etnisk oprindelse henviser til en persons tilhørsforhold til en gruppe, som er kendetegnet ved en fælles historie og andre særtræk som sprog, kultur og geografi. Etnisk oprindelse og hudfarve er samlet i én kategori, da det i en survey ikke vil være muligt at skelne i praksis. I forbindelse med hadforbrydelser vil det oftest være vanskeligt at sondre mellem hudfarve og etnisk oprindelse. Hvis nogen overfalder pga. deres hudfarve, vil det også være motiveret af gerningspersonens oplevelse af offerets sociale eller kulturelle anderledeshed. På den anden side vil offeret ofte blive udvalgt/identificeret på baggrund fysiske markører som hud- eller hårfarve, hvis overfaldet motiveres af offerets etniske oprindelse. Begge kategorier findes i såvel straffelovens § 266 b som diskriminationsforbuddet.

3 Metode, proces og datamateriale

Dette kapitel beskriver den anvendte metode for dataindsamling og -analyse. Metoden er designet for bedst muligt at leve op til kortlægningens formål, nemlig:

- › At foretage en systematisk kortlægning af hadforbrydelser i Danmark.
- › At udarbejde en baselineanalyse med udgangspunkt i udvalgte nøgleindikatorer, der kan danne grundlag for en fremtidig måling og monitorering.

3.1 Det kvantitative datagrundlag

Det udviklede begrebsapparat (se kapitel 2), danner grundlag for analysen. Den overordnede tilgang til kortlægningen er et retssociologisk eller "socio-legal" perspektiv, hvor dataindsamling og analyse dels er struktureret efter sociale kategorier og karakteristika, dels efter de retlige bestemmelser, der udstikker rammerne for, hvad der betragtes som hadforbrydelser.

Undersøgelsen er gennemført som en survey af Danmarks Statistik (herefter DST i tabeller) på vegne af COWI. COWI har designet spørgerammen med udgangspunkt i den eksisterende danske offerundersøgelse, der løbende gennemføres af Justitsministeriet i samarbejde med Københavns Universitet, samt internationale undersøgelser af hadforbrydelser. Undersøgelsen er udformet, så den fremadrettet vil kunne inkluderes i eller supplere offerundersøgelsen. Datamaterialet er indsamlet af Danmarks Statistik via web og telefoninterview.

Respondenterne er tilfældigt udvalgt fra Danmarks Statistiks registre. 10.050 personer har modtaget et brev om, at de er udvalgt til at deltage i undersøgelsen. I brevet har der været angivet en webadresse, hvor respondenterne har haft mulighed for at besvare undersøgelsen online. Respondenter, der ikke har besvaret undersøgelsen online, er efterfølgende blevet ringet op af Danmarks Statistiks interviewerkorps og interviewet via telefon. Respondenter, der ikke har besvaret telefonen første gang, er efterfølgende blevet forsøgt ringet op tre gange. Hvis det stadig ikke har været muligt at komme i kontakt med personen, registreres denne som "bortfald". Der er interviewet 6.043 personer til undersøgelsen.

Tabel 3.1 herunder viser, hvordan undersøgelsens respondenter har reageret på henvendelsen fra Danmarks Statistik.

Tabel 3.1 Stikprøvens størrelse

	I ALT	SVARPROCENT
TELEFON	2.202	
WEB	3.841	
SVAR I ALT	6.043	60
IKKE KONTAKTET PGA. ADRESSEBESKYTTELSE ELLER UKENDT ADRESSE	64	1
BORTFALD	3.943	39
TOTAL	10.050	100

Der har været udvalgt 10.050 tilfældige interviewpersoner fra Danmarks Statistiks registre. 3.943 har ikke svaret, og 64 har det ikke været muligt at få kontakt til, hvilket giver 6.043 besvarelser. Heraf er 3.842 indsamlet via web, og 2.202 er interviewet i telefonen. Undersøgelsen har dermed en svarprocent på 60 pct.

Spørgsmål om hadforbrydelser

I undersøgelsen er respondenterne blevet spurgt om de inden for de sidste 12 måneder har været udsat for en forbrydelse.⁴⁷ Herefter er de blevet spurgt, hvorvidt de mener, at forbrydelsen skyldtes en eller flere af de motivgrunde, som indgår i kortlægningen, f.eks. respondentens køn, alder, handicap eller lignende. Der er således tale om respondenternes oplevelse af, hvorvidt forbrydelsen er en hadforbrydelse.

Som en del af undersøgelsen er respondenterne ligeledes blevet spurgt, om de har oplevet at være udsat for chikane, og om chikanen skyldtes en af de ni hadmotiver, ligesom respondenterne er blevet spurgt ind til fordomme, da disse kan føre til, men i de fleste tilfælde ikke gør det, en hadforbrydelse.

Surveyen blev indsamlet i perioden fra den 28. april 2014 til og med den 9. juni 2014.

Fordomme

Som en del af Danmarks Statistik's survey er respondenterne ligeledes blevet spurgt om deres fordomme. Bruttostikprøven er de samme 10.050 som beskrevet ovenfor. Nettostikprøven, som er taget herudfra, er på 2.934 besvarelser.

Da der i stikprøvebaserede undersøgelser altid vil forekomme bortfald, er dette håndteret via person- og populationsvægte i materialet.

E-survey som til-lægsundersøgelse

Da hadforbrydelser relativt set har et begrænset omfang, er den repræsentative survey suppleret med en målrettet e-survey blandt grupper, hvor der kan forventes

⁴⁷ I forhold til seksuelt tvunget samvær og afpresning, som er de mindst forekommende typer af hadforbrydelser, er respondenterne blevet spurgt, om de har været udsat for disse inden for de sidste fem år.

en større udbredelse af hadforbrydelser. Data fra denne tillægsundersøgelse indgår ikke i kortlægningen af den samlede udbredelse af hadforbrydelser, da den ikke er repræsentativ. Derimod bruges e-surveyen til at supplere med data om de oplevede hadforbrydelser og om hændelsernes karakter. Derfor vil totaler i denne del af undersøgelsen kun blive præsenteret som fordelinger af andele og ikke med en opregning til den totale befolkning. I tillægsundersøgelsen er totalpopulationen derfor dem, der vurderer, at de har været udsat for en hadforbrydelse.

Formålet med den supplerende net-baserede undersøgelse er at indsamle flere besvarelser. Flere svar øger præcisionen i undersøgelsens resultater. Det vil konkret sige, at undersøgelsen har mindre usikkerhed på resultaterne, end hvis den ikke var suppleret med de ekstra besvarelser fra e-surveyen.

E-surveyen er blevet udsendt to gange (den 8. maj 2014 og den 18. august 2014) via et åbent link blandt NGO'er i Danmark. Der kom 523 besvarelser og e-surveyen blev lukket den 25. september 2014.

Vægtning af data,
statistisk sikkerhed
og afrapportering

Data fra undersøgelsen er blevet vægtet for at sikre, at svarpersonernes fordeling på væsentlige baggrundsforhold afspejler befolkningen. For mere information om vægtning af data, se Bilag D. I dette bilag findes også information om bortfald samt information om udbredelse og statistisk sikkerhed. Endvidere indeholder bilaget information om metodiske valg i forbindelse med afrapporteringen.

3.2 Motiv og hændelse

Der er i undersøgelsen først spurgt ind til følgende ni hændelser:

- > Både vold og trusler
- > Kun vold
- > Kun trusler⁴⁸
- > Tvunget seksuelt samvær
- > Hærværk
- > Chikane
- > Røveri
- > Tyveri
- > Afpresning.

Der næst er der spurgt ind til ni motivgrunde til hændelsen:

- > Køn
- > Kønsidentitet
- > Alder
- > Handicap
- > Seksuel orientering
- > Etnisk oprindelse og hudfarve
- > Religion og tro

⁴⁸ Der spørges specifikt til *vold* og *trusler* separat. Dette er således ikke en delmængde af *både vold og trusler*.

- › Politisk eller anden anskuelse
- › Social status.

I undersøgelsen er der ikke spurgt specifikt til hver enkelt motivgrund. Det vil sige, at respondenterne ikke er blevet spurgt *hvilken* seksuel orientering eller *hvilken* religion, der har resulteret i en hadforbrydelse. Valget skyldes flere forhold, som er uddybet herunder.

I henhold til § 7. i loven om behandling af personoplysninger, må der *"ikke behandles oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold og oplysninger om helbreds- og seksuelle forhold."* Dog uddyber loven følgende: *"Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en sådan behandling"*.

Lovgivningen siger således, at følsomme oplysninger omfattet af § 7 ikke må behandles, medmindre den forespurgte har givet eksplicit samtykke. Dette samtykke kunne måske have været opnået, men ville have haft store konsekvenser for undersøgelsen i øvrigt, hvorfor COWI valgte ikke at spørge specifikt. Årsagerne er følgende:

- › Det ville have resulteret i ringere analyser med større usikkerhed, hvis kategorierne skulle splittes op i yderligere undergrupper. Delpopulationerne ville blive for små i forhold til den generelle population og sandsynligvis gjort bortfaldet større.
- › Danmarks Statistik udfører normalt ikke analyser med udgangspunkt i de specifikke karakteristika nævnt i persondataloven, fordi det dermed er muligt at danne registre med de følsomme oplysninger. Det kan eksempelvis være oplysninger relateret til "religiøst tilhørsforhold" og "seksuel orientering" for mindre populationer, som ville være personhenførbare.
- › Danmarks Statistik vurderer endvidere, at specifikke spørgsmål om eksempelvis "religiøst tilhørsforhold" og "seksuel orientering" vil være behæftet med usikkerhed, hvilket kan være problematisk i forhold til, hvordan opgørelser og resultater kan anvendes i den offentlige debat.

3.3 Kvalitative studier og dokumentation

I forbindelse med undersøgelsen er der foretaget kvalitative interviews med repræsentanter for:

- › Politiets Efterretningstjeneste
- › Anklagemyndigheden/Rigsadvokaten
- › Københavns Politi
- › Østjyllands Politi
- › Fyns Politi.

Der er afholdt møder med udvalgte interesseorganisationer to gange i undersøgelsesforløbet for at modtage input til kortlægningen, se afsnit 1.3.

Desuden har undersøgelsesteamet overværet et retsmøde i en sag, der førte til domfældelse for en hadforbrydelse i Københavns Byret samt deltaget i et partnerskabsmøde med lokale NGO'er i Odense, afholdt af Fyns Politi. Teamet har også været i dialog med ansatte i Københavns Kommunes Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning, der arbejder med indsatser mod diskrimination og hadforbrydelser.

Anklagemyndighedens praksisoversigt

Endelig er der ud over afsøgning af eksisterende litteratur og medier foretaget analyse af data fra anklagemyndighedens praksisoversigt vedrørende straffelovens § 266 b, data fra Danmarks Statistiks statistikbank vedrørende § 266 b samt oplysninger fra politiets registre vedrørende hadforbrydelser udleveret af Rigspolitiet (se afsnit 6.2).

POLSAS-databasen

Oplysninger om gerningspersoner er tilvejebragt af Rigspolitiet, Nationalt Forebyggelsescenter. Der er i den forbindelse gennemført en kombinationssøgning i POLSAS-databasen på ordene "hadforbrydelse", "hatecrime", "hate-crime", "had-motiv" og "had-motiv" i perioden fra 1. januar 2010 til 31. oktober 2014 for Københavns, Fyns og Østjyllands politikredse. Søgningen har resulteret i 198 sager, der omfatter en eller flere af ovenstående søgeord i sagens resuméfelt. De 198 sager omfatter 62 forskellige gerningspersoner.

Én episode/ét strafbart forhold kan resultere i flere sager, idet sagerne som udgangspunkt journalteknisk oprettes i forhold til hver person og hver sigtet person i hver sag. Ud over journalnummer omfatter oplysningerne anmeldelsesdato og tidspunkt, gerningstekst, dato og tidspunkt for gerning, gerningspostnummer og kommune, personkategori (såsom forurettet, sigtet), køn og alder. I de tilfælde, hvor der foreligger resultat af anmeldelserne, fremgår der ligeledes oplysninger om afgørelsesdato og afgørelsestekst (såsom bødeforlæg, betinget dom mv.).

Oplysningerne relaterer sig til opdateringerne på tidspunktet for sagernes oprettelse i journalsystemet hos politiet, hvilket sker i forbindelse med anmeldelsen - og hvor det er noteret i resuméfeltet, at der er tale om - eller muligvis tale om - en hadforbrydelse. Det vil sige, at den efterfølgende efterforskning kan medføre, at en mulig hadforbrydelse ikke længere anses for værende en sådan, eller omvendt, at

en sag, der af politiet ikke i første omgang er opført som en hadforbrydelse, viser sig at være det.

3.4 Undersøgelsens rapportering

I forhold til undersøgelsens rapportering, er det vigtigt at understrege, at ikke alle tabeller er angivet med sikkerhedsintervaller på de estimerede andele. Der er flere årsager til dette. Som nævnt er usikkerheden på undersøgelsen i visse tilfælde betydelig. Dette betyder, at et estimat i nogle tilfælde kunne være mindre end 0, hvilket det dog med sikkerhed ikke kan være. Af den årsag er det vurderet, at det giver mere mening at gøre opmærksom på tallenes generelle usikkerhed og beholde estimatet. Med gentagne undersøgelser vil sikkerheden på estimatet stige, og det vil i det lys blive bekræftet over tid. Da dette er den første kortlægning af fordomme og hadforbrydelser, er det ikke muligt at opnå denne form for sikkerhed på nuværende tidspunkt.

I undersøgelsen anvendes en række kilder til at belyse omfanget og udbredelsen af hadforbrydelser:

- › Registerdata fra Danmarks Statistik – til udvælgelse af respondenter, baggrundsdata og vægtning af de indsamlede spørgeskemadata er der anvendt Danmark Statistiks registre. Disse dækker samtlige personer i Danmark og er et præcist udtryk for befolkningens faktuelle situation på tidspunktet for undersøgelsen.
- › COWI/Danmarks Statistik-survey 2014 – er de indsamlede data fra surveyen. Disse data dækker den danske befolkning, men er behæftet med stikprøve- og svarbortfaldsusikkerhed. Med disse data kan vi generalisere til den danske befolkning, og kun disse data er anvendt til de dele af kortlægningen, der opgør samlede antal af oplevede hadforbrydelser i befolkningen.
- › COWI/Danmarks Statistik-survey 2014 og COWI e-survey 2014 – er data, der anvendes til at beskrive de oplevede hadforbrydelser. Disse data er sammensat af COWI/Danmarks Statistik-survey 2014 og den målrettede e-survey i sociale miljøer og netværk, hvor det kan forventes at finde en øget forekomst af hadforbrydelser. Kun de analyser, som omhandler karakteren af de oplevede hadforbrydelser, er gennemført på baggrund af sammenlagte data fra de to undersøgelser. Disse analyser kan dermed kun generaliseres til de respondenter, der har været udsat for en hadforbrydelse, som altså udgør populationen i denne del af analysen. Fokus er her på at beskrive forbrydelserne og ikke deres udbredelse. Der kan derfor *ikke* generaliseres til den samlede danske befolkning på baggrund af disse data.

Rapporten tager udgangspunkt i Justitsministeriets mfl. Offerundersøgelse, når der rapporteres om antallet af oplevede hadforbrydelser. Således angiver respondenterne om det ”ja, helt sikkert” og ”ja, måske” er en hadforbrydelse. Denne rapport går videre og rapporterer i mange tilfælde disse to kategorier sammen. En begrundelse for at rapportere på denne måde er, at det ikke med sikkerhed kan vides,

hvornår respondenterne mener, at der er tale om en hadforbrydelse og dermed vil angive at have været udsat for en sådan. Det højere antal svar, der opnås ved at inkludere både "ja, helt sikkert" og "ja, måske" er med til at øge undersøgelsens sikkerhed. Dog forøger en sammenlægning af de to svarkategorier antallet af oplevede hadforbrydelser. Det kan betyde, at antallet overvurderes. Det er i de enkelte tabeller angivet, hvornår de to kategorier opgøres sammen.

Det har i undersøgelsen været muligt at angive mere end én hændelse samt flere årsager per hændelse. Dette medfører, at samme respondent kan optræde flere gange i den samme tabel, hvorfor observationstallet for tabellen kan overstige de 6.043 besvarelser. Det vil fremgå af en fodnote til tabellerne, når dette er gældende.

4 Oplevede hadforbrydelser

Dette kapitel indeholder en analyse af det samlede antal oplevede hadforbrydelser på tværs af motiver, hændelsestyper og udsathed.

4.1 Indikatorer for udbredelse

Der har hidtil ikke været udarbejdet nogen samlet opgørelse over udbredelsen af hadforbrydelser i Danmark med udgangspunkt i de ni motivgrunde, som indgår i kortlægningen.

Offerundersøgelserne, som er gennemført af Justitsministeriet mfl., inkluderer i perioden 2008-2013 spørgsmål om vold motiveret af racisme eller seksuel orientering. Her peger tallene på, at 10.600 ofre årligt oplevede at blive udsat for vold, som de angav, ”ja, helt sikkert” eller ”ja, måske” var racistisk eller homofobisk/transfobisk motiveret.⁴⁹ Det svarer til ca. 0,1 pct. af befolkningen. Heraf angav 44 pct., at de anmeldte overgrebet.

Københavns Kommunes Inklusionsundersøgelse viser endvidere, at 10 pct. af borgerne i København følte sig diskrimineret i løbet af 2012 – heraf en tredjedel i form af tilråb og hver 20. i form af vold.⁵⁰

Andre danske undersøgelser giver på forskellige måder indikatorer for udbredelsen af hadforbrydelser. PET indsamler via politiets database tal på anmeldte forhold med mulig ”ekstremistisk baggrund”, hvilket offentliggøres i de årlige RACI-rapporter. Antallet af sådanne forhold var 384 i 2011, 320 i 2012 og 245 i 2013.⁵¹

Desuden viser en Infomedia-søgning på ”hadforbrydelse” og ”hadforbrydelser”, at der har været en markant stigning i avisernes omtaler af hadforbrydelser fra 2009

⁴⁹ Balvig, Flemming, Britta Kyvsgaard & Anne-Julie Boesen Pedersen (2013), *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 1995-96 og 2005-12*, Københavns Universitet, Justitsministeriet, Det kriminalpræventive Råd, Justitsministeriet.

⁵⁰ Københavns Kommune, *Inklusionsundersøgelse 2012*, marts 2013.

⁵¹ Politiets Efterretningstjeneste, *Kriminelle forhold i 2012 med mulig ekstremistisk baggrund*, september 2013 og *Kriminelle forhold i 2013 med mulig ekstremistisk baggrund*, februar 2015.

og frem. I perioden 2000-2008 har der årligt været max. seks artikler omhandlende hadforbrydelser. Tallet stiger derefter til 40-60 om året og ca. 100 i 2013. Stigningen afspejler ikke nødvendigvis en stigning i antallet af hadforbrydelser.

4.2 Udbredelse af hadforbrydelser og kriminalitet

Resultatet af denne kortlægning viser, at oplevelsen af at blive udsat for en hadforbrydelse er relativt udbredt i befolkningen.

Som det fremgår af Tabel 4.1, mener 2,9 pct. af befolkningen, at de "ja, helt sikkert" og 10,4 pct. at de "ja, måske" har været udsat for en hadforbrydelse det seneste år. Således mener i alt 13,3 pct. af befolkningen "ja, helt sikkert/ja, måske", at de har været udsat for en hadforbrydelse inden for det seneste år.

Dette tal er langt højere end tallene fra offerundersøgelserne, hvor ca. 0,1 pct. af de ofre, der angav, at de har været udsat for vold, mente, at de havde været udsat for en hadforbrydelse. Dette kan forklares ved, at indeværende kortlægning medtager flere motiver (ni mod to) og hændelsestyper end offerundersøgelsen. Derfor er det på grund af variationer i tallene ikke muligt at sammenligne tallene fra offerundersøgelsen direkte med nærværende undersøgelse.

Tabel 4.1 Samlet omfang og andel af befolkning, der "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" har oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år⁵²

	ANDEL AF BEFOLKNING, DER HAR OPLEVET EN HADFORBRYDELSE, SENESTE ÅR (PCT.)	ANTAL RESPONDENTER DER HAR OPLEVET EN HADFORBRYDELSE, SENESTE ÅR	USIKKERHED (+/- PCT.)
JA, HELT SIKKERT	2,9	174	2,7
JA, MÅSKE	10,4	628	2,5
I ALT	13,3	802	2,5
ANTAL RESPONDENTER		6.043	

Kilde: DST-register, COWI/DST-survey 2014

Tabel 4.2 viser fordelingen af typer af oplevede hadforbrydelser samlet og inden for hver kategori.

⁵² I denne som i de øvrige tabeller opregnes hadforbrydelser inden for det seneste år. Det skal dog bemærkes, at tvunget seksuelt samvær og afpresning, som er de mindst forekommende typer af hadforbrydelser, er inkluderet for de seneste fem år.

Tabel 4.2 Motiver for oplevede hadforbrydelser*, fordelt på typer af hadforbrydelser (pct.)

TYPE AF HADFORBRYDELSE / MOTIV	TOTAL	KØN	ALDER	HANDICAP	POLITISK ELLER ANDEN HOLDNING	SOCIAL STATUS	RELIGION OG TRO	ETNICITET, OP- RINDELSE OG HUD- FARVE	SEK- SUEL ORI- ENTE- RING	KØNS- IDENTI- TET
BÅDE VOLD OG TRUSLER	6,7	6,8	4,6	7,7	6,1	6,0	8,4	6,6	9,3	14,2
KUN VOLD	2,4	3,1	2,8	3,1	3,0	1,7	1,6	2,6	0,0	0,0
KUN TRUSLER	15,6	18,1	18,5	12,3	14,2	11,4	17,8	18,1	10,8	8,4
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	5,9	11,8	5,4	3,9	1,4	4,7	3,1	4,7	9,3	8,7
HÆRVÆRK	8,0	4,3	7,9	10,0	8,7	11,1	8,0	9,5	4,5	6,3
CHIKANE	37,3	32,6	32,6	33,7	50,8	32,7	42,1	41,9	39,2	30,6
RØVERI	3,1	2,7	4,2	4,3	1,8	2,3	3,0	4,0	3,3	5,1
TYVERI	11,7	9,7	15,5	11,1	3,9	21,6	8,4	6,7	10,4	18,9
AFPRESNING	9,2	10,9	8,6	13,9	10,1	8,5	7,7	5,8	13,2	7,9
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ANTAL SVAR	2119	419	335	124	268	362	191	290	79	52

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Godt hver tredje oplevede hadforbrydelse (37,3 pct.) har karakter af chikane. Dernæst følger kun trusler (15,6 pct.), tyveri (11,7 pct.) og afpresning (9,2 pct.) som de mest udbredte typer af oplevede hadforbrydelser.

Hvad angår tvunget seksuelt samvær og afpresning spørger undersøgelsen til oplevelser inden for de seneste fem år ud fra den formodning, at fænomenet er relativt sjældent forekommende. Opgørelsen viser, at hhv. godt 1 pct. og knap 2 pct. af de årlige oplevede hadforbrydelser har karakter af tvunget seksuelt samvær og afpresning.

Der er forskel på fordelingerne mellem de enkelte motiver. Hvor chikane er den mest udbredte type af oplevede hadforbrydelser, er den særligt hyppigt forekommende hvad angår hadforbrydelser på grund af politisk overbevisning, hvor chikane udgør halvdelen af hændelserne. På samme måde er hadmotiveret tyveri overrepræsenteret, når det drejer sig om ofre, der er udsatte på grund af deres sociale status, kønsidentitet og alder. Tvunget seksuelt samvær udgør relativt set en stor del af de oplevede hadforbrydelser på grund af køn, seksuel orientering og kønsidentitet, ligesom andelen af "både vold og trusler" er langt størst i forbindelse med oplevede hadforbrydelser på grund af kønsidentitet. Hvad angår hadforbrydelser på grund af seksuel orientering og kønsidentitet, har ingen respondenter oplevet vold uden en samtidig forekomst af trusler. Afpresning udgør en relativt stor del af hadforbrydelser på grund af handicap og seksuel orientering.

Hadmotiver

Hvad angår motiver, viser det sig, at borgere oplever hadforbrydelser relateret til alle de motiver, der er inkluderet i kortlægningen. Ser man på alle de oplevede hadforbrydelser, udgør de kategorier, der er dækket af straffeloven (etnicitet, religion, seksuel orientering og kønsidentitet, hvor sidstnævnte i praksis tolkes ind under seksuel orientering) 27 pct. af de motiver, der er i spil i forbindelse med oplevede hadforbrydelser. Knap tre fjerdedele af alle oplevede hadforbrydelser har således at gøre med kategorier, der ikke i strafferetlig forstand kan danne grundlag for en hadforbrydelse. Dette hænger til dels sammen med, at udsathed på grund af nogle af disse kategorier ikke er knyttet til minoritetsstatus – der er eksempelvis flere kvinder, der kan være udsat på grund af køn, end der er transpersoner, der kan være udsat på grund af kønsidentitet.

Tabel 4.3 viser fordelingen af motiver for oplevede hadforbrydelser i befolkningen.⁵³ De mest udbredte motiver er køn (20 pct. af ofre) efterfulgt af social status (18 pct.) og alder (16 pct.).

Tabel 4.3 Fordeling af motiver for oplevede hadforbrydelser*⁵⁴

MOTIV	ANDEL AF OPLEVEDE HADFORBRYDELSER (PCT.)	ANTAL SVAR
KØN	20	334
ALDER	16	279
HANDICAP	6	94
POLITISK ELLER ANDEN HOLDNING	14	229
SOCIAL STATUS	18	299
RELIGION OG TRO	8	142
ETNISK OPRINDELSE OG HUDFARVE	13	216
SEKSUEL ORIENTERING	4	63
KØNSIDENTITET	2	39
ALLE HADFORBRYDELSER ⁵⁵	100	1.694

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014

De mindst udbredte motiver er kønsidentitet (2 pct. af alle ofre for oplevede hadforbrydelser), seksuel orientering (4 pct.) og handicap (6 pct.). Disse tal må dog ses i

⁵³ Baseret på DST-survey. Hvis en person har oplevet to hændelser med samme motiv, tælles disse kun med én gang. Eksempelvis vil en person, der både har oplevet trusler og afpresning pga. sin seksuelle orientering, kun tælles med en gang. En person, der har oplevet trusler i forbindelse med sit køn og kønsidentitet, vil tælle med to gange.

⁵⁴ En person kan have oplevet flere hadforbrydelser, ligesom der kan være flere motiver i spil ved en forbrydelse.

⁵⁵ Da det er muligt at angive flere motiver til de enkelte hændelser, er andelen for oplevede hadforbrydelser ikke summen af de ovenstående.

lyset at, at der er relativt få personer, der opfattes som havende et handicap eller en kønsidentitet eller seksuel orientering, der afviger fra normen eller flertallet. I dette lys kan 0,6 pct. af befolkningen, illustreret i Tabel 4.4, der oplever ”ja, helt sikkert” eller ”ja, måske” at blive udsat for en hadforbrydelse på grund af kønsidentitet, betragtes som en høj andel. Kvalitative studier såvel som internationale undersøgelser peger også på, at netop transpersoner i høj grad kan være udsatte for hadforbrydelser.

Tabel 4.4 Motiver for oplevede hadforbrydelser* i befolkningen

MOTIV	ANDEL AF BEFOLKNING, DER HAR OPLEVET HADFORBRYDELSE (PCT.)			ANTAL SVAR
	Ja, helt sikkert	Ja, måske	Ja, helt sikkert/ja, måske	Ja, helt sikkert/ja, måske
KØN	1,7	3,8	5,5	334
ALDER	0,9	3,7	4,6	279
HANDICAP	0,5	1,0	1,6	94
POLITISK ELLER ANDEN HOLDNING	2,3	3,8	1,5	229
SOCIAL STATUS	1,1	3,9	5,0	299
RELIGION OG TRO	1,7	0,7	2,4	142
ETNISK OPRINDELSE OG HUDFARVE	1,3	2,3	3,6	216
SEKSUEL ORIENTERING	0,7	0,3	1,0	63
KØNSIDENTITET	0,5	0,1	0,6	39
ALLE HADFORBRYDELSER	2,9	10,4	13,3	1.694

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret ”ja, helt sikkert” eller ”ja, måske”

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Antal svar: 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Når der ses på hele befolkningen i Tabel 4.4 er der 5,5 pct., der har oplevet ”ja, helt sikkert/ja, måske” at være udsat for en hadforbrydelse, hvor motivet har været køn og 5,0 pct. og 4,6 pct. hvor motivet har været henholdsvis social status og alder. Ser man på sammenhænge mellem kategorierne – altså om personer, der har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse af én grund, også har været udsat på grund af andre grunde – viser der sig en tendens til, at personer, der er udsat på grund af handicap, også er det på grund af seksuel orientering, etnicitet eller religion og tro.⁵⁶ Desuden er der en vis sammenhæng mellem udsathed på grund af religion og tro og udsathed på grund af seksuel orientering. Det kan som eksempel være udtryk for, at personer, der f.eks. er muslimer og homoseksuelle, kan opleve at blive udsat for hadforbrydelser både på grund af deres religion og tro og deres

⁵⁶ Medtaget er korrelationskoefficienter over 0,5 med et signifikansniveau på max. 0,01.

seksuelle orientering. Dette er dog ikke muligt at vise på baggrund af det indsamlede data.

Endelig er der sammenhæng mellem udsathed på grund af etnisk oprindelse og religion og tro.

4.3 Udsathed i relation til identitetskategorier

Der er i undersøgelsen spurgt til respondenternes særlige udsathed i relation til de ni motivgrunde, der er inkluderet i undersøgelsen.

Tabel 4.5 herunder viser andel af de, der har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse, der føler sig udsat på baggrund af forskellige fordomme. Fordelingen viser, at 9,1 pct. af disse føler sig udsat på grund af identitetskategorier. Tabellen viser, at køn (12,4 pct.), etnisk oprindelse (8,5 pct.) samt alder (7,8 pct.) er de identitetskategorier, der særligt får folk til at føle sig udsat. Seksuel orientering (1,5 pct.) og kønsidentitet (0,4 pct.) er de identitetskategorier, hvor befolkningen føler sig mindst udsat. Således er det færre, der angiver, at de føler sig udsat på grund af forskellige identitetskategorier, end der angiver, at de har været udsat for en hadforbrydelse inden for det sidste år.

Tabel 4.5 Andel, der "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" har oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år, der føler sig udsat på grund af de forskellige identitetskategorier

OPLEVER DU SIG SELV SOM UDSAT PGA...	ANDEL, SOM OPLEVER SIG SOM UDSAT (PCT.)
KØN	12,4
ALDER	7,8
HANDICAP	3,3
POLITISK ELLER ANDEN ANSKUELSE	5,9
SOCIAL STATUS	6,3
RELIGION OG TRO	5,8
ETNISK OPRINDELSE OG HUDFARVE	8,5
SEKSUEL ORIENTERING	1,5
KØNSIDENTITET	0,4
SAMLET	9,1
ANTAL SVAR	1.836

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Oplevelsen af at føle sig udsat er ikke jævnt fordelt i befolkningen. Tabel 4.6 viser andelen, som føler sig udsat på baggrund af mindst en identitetskategori fordelt på forskellige demografiske karakteristika. Overordnet set oplever kvinder sig mere udsatte end mænd. Yngre oplever sig mere udsatte end ældre. Geografisk føler

personer fra hovedstaden sig mest udsatte, mens personer fra Nordjylland føler sig mindst udsatte.

Tabel 4.6 Andel, der "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" har oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år og oplever at være udsat af en eller flere grunde

	OPLEVER SIG UDSAT (PCT.)	OPLEVER SIG IKKE UDSAT (PCT.)
MÆND	23,7	76,3
KVINDER	36,5	63,5
16-29 ÅR	37,1	62,9
30-39 ÅR	29,9	70,1
40+ ÅR	25,1	74,9
NORDJYLLAND	17,8	82,3
MIDTJYLLAND	27,8	72,2
SYDDANMARK	29,4	70,7
HOVEDSTADEN	33,6	66,5
SJÆLLAND	30,0	70,0
INDKOMST MELLEM 0-100.000	42,2	57,9
INDKOMST MELLEM 100-200.000	31,2	68,8
INDKOMST MELLEM 200-300.000	26,8	73,2
INDKOMST OVER +300.000	22,5	77,5
GRUNDSKOLE	36,0	64,0
ALMEN GYMNASIEL	37,0	63,0
ERHVERVSGYMNASIEL	26,8	73,3
ERHVERVSUDDANNELSE	21,8	78,2
KORTE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	28,7	71,3
MELLEMLANGE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	24,9	75,1
BACHELORUDDANNELSER	34,7	65,3
LANGE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	22,5	77,5
UOPLYST	45,2	54,9
SAMLET	29,8	70,2
ANTAL SVAR	547	1.289

Kilde: COWI/DST-survey 2014

På indkomstsiden føler personer med en lavere indkomst sig mere udsatte end personer med højere indkomst. Dette stemmer godt overens med oplevelsen af udsathed fordelt på uddannelse, hvor personer med den korteste uddannelse føler sig mest udsatte.

Forholdsregler

Personer, der har oplevet at være udsat for en forbrydelse og en hadforbrydelse, er blevet spurgt, om de har taget forholdsregler for at føle sig mere trygge, samt

hvilke forholdsregler, der er taget. Af nedenstående Tabel 4.7 fremgår det, at 9 pct. af respondenterne har taget forholdsregler på den ene eller den anden måde.

Tabel 4.7 Forholdsregler, hvor folk har oplevet en forbrydelse inden for det seneste år

HAR DU TRUFFET FORHOLDSREGLER FOR AT FØLE DIG MERE TRYK ELLER UNDGÅ FORBRYDELSER?	ANDEL (PCT.)	ANTAL SVAR
JA	9,0	545
NEJ	90,7	5481
VED IKKE	0,3	17
TOTAL	100,0	6043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Som det fremgår af Tabel 4.8, er de, der tager forholdsregler, primært de ældre, samt de helt unge. Desuden tager kvinder (58,8 pct.) i højere grad forholdsregler end mænd (41,2 pct.).

Tabel 4.8 Andelen, der har taget forholdsregler efter at have oplevet at være udsat for en forbrydelse, fordelt på alder og køn

HAR DU TRUFFET FORHOLDSREGLER FOR AT FØLE DIG MERE TRYK ELLER UNDGÅ FORBRYDELSER?	FORDELING AF DEM, DER HAR TAGET FORHOLDSREGLER (PCT.)	ANTAL SVAR
16-29 ÅR	29,8	162
30-39 ÅR	16,1	88
40+ ÅR	54,1	294
I ALT	100	545
MÆND	41,2	224
KVINDER	58,8	320
TOTAL	100	545

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Forholdsregler fordelt på forbrydelser og hadforbrydelser

I undersøgelsen er der yderligere spurgt ind til, hvilke forholdsregler folk har taget, og dette er sammenholdt med, om de pågældende har oplevet at være udsat for en forbrydelse eller har oplevet, at de er blevet udsat for en hadforbrydelse. Generelt set viser det sig, at personer, der har oplevet at være udsat for en forbrydelse og har angivet et hadmotiv, generelt i højere grad har taget forholdsregler for at føle sig mere trygge eller undgå forbrydelser, end personer, der ikke har angivet, at forbrydelsen var motiveret af had. Dette fremgår af Tabel 4.9 nedenfor.

Tabel 4.9 *Andelen, der har oplevet at være udsat for en forbrydelse eller en hadforbrydelse og som har taget forholdsregler*

ANDEL, DER HAR TAGET FORHOLDSREGLER		
	Udsat for en forbrydelse (pct.)	Udsat for en hadforbrydelse (pct.)
SKIFTET MOBILTELEFONNUMMER	3,6	6,9
UNDLADT AT BRUGE BESTEMTE SOCIALE NETVÆRK PÅ INTERNETTET (F.EKS. FACEBOOK, TWITTER MV.)	3,3	5,3
HAR INSTALLERET TYVERIALARM/OVERVÅGNINGSKAMERA I MIT HJEM	2,6	3,2
FLYTTET ADRESSE	1,3	2,1
UNDGÅR AT FÆRDES PÅ BESTEMTE STEDER PÅ BESTEMTE TIDSPUNKTER	9,4	14,7
ÆNDRET MÅDEN, JEG SER UD PÅ/KLÆDER MIG ANDERLEDES	1,8	3,5
SKJULT MIN TRO/RELIGION	0,4	0,5
SKJULT MIN ETNICITET	0,3	0,5
SKJULT MIT SPROG/ACCENT	0,3	0,3
SKJULT MIT HANDICAP	0,4	0,8
SKJULT MIN SEKSUELLE ORIENTERING	0,7	1,6
SKJULT AT JEG ER TRANSKØNNET	0,0	0,0
ANDET	4,6	7,3
ANTAL SVAR	1836	801

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Den mest udbredte forholdsregel er, at respondenterne har undgået at færdes bestemte steder på bestemte tidspunkter. 9,4 pct. af dem, der har været udsat for en forbrydelse, angiver dette. Til sammenligning drejer det sig om 14,7 pct. af de personer, der har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse. At opleve at være udsat for en hadforbrydelse har altså større indvirkning på adfærden blandt ofrene efterfølgende. Kategorien "andet" og det at skifte telefonnummer ligger som to og tre over de mest udbredte forholdsregler.

4.4 Udsathed fordelt på køn, geografi, alder, mv.

I det følgende beskrives nogle karakteristika for de borgere, der oplever hadforbrydelser. Det vil sige, hvor og blandt hvem oplevede hadforbrydelser er mest udbredt.

Køn

Af Tabel 4.10 fremgår det, at 31,5 pct. af mændene har oplevet at være udsat for en forbrydelse. Det samme gør sig gældende for 29,2 pct. af kvinderne. Når der ses på andelen, som har været udsat for en hadforbrydelse er billedet omvendt. Her har 14,4 pct. af kvinder "helt sikkert" eller "måske" oplevet en hadforbrydelse

inden for det seneste år, mens det gælder for 12,1 pct. af mænd. Forskellene mellem mænd og kvinder er ikke statistisk signifikante.

Tabel 4.10 Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse

		ANDEL UDSAT FOR FORBRYDE- LSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR HADFORBRYDELSE (PCT.)			ANTAL SVAR	USIKKERHED PÅ ANDEL UDSAT FOR HADFOR- BRYDELSE (+/- PCT.)
			Ja, helt sikkert	Ja, måske	Ja, helt sikkert/Ja, måske		
KØN	Mand	31,5	2,5	9,6	12,1	367	3,6
	Kvinde	29,2	3,2	11,2	14,4	435	3,5
SAMLET		30,4	2,9	10,4	13,3	802	2,5

Antal svar: 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Region

Tabel 4.11 illustrerer, at blandt borgere i Region Hovedstaden er der 36,6 pct., som har været udsat for en forbrydelse. Dette er den største andel på tværs af regionerne, hvor den laveste andel findes blandt borgerne i Nordjylland (23,1 pct.). Ser man på udbredelsen af oplevede hadforbrydelser regionalt, viser det sig, at 16,6 pct. af borgerne i Region Hovedstaden helt sikkert eller måske har oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år. Dernæst følger Region Sjælland med 13,3 pct., Region Syddanmark med 12,4 pct., Region Midtjylland med 10,8 pct. og Region Nordjylland med 10,4 pct. Forskellene er dog ikke større, end at de ligger inden for den statistiske usikkerhed.

Tabel 4.11 Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på region

		ANDEL UDSAT FOR FORBRY- DELSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR HADFOR- BRYDELSE (PCT.)			ANTAL SVAR	USIKKERHED PÅ ANDELEN UDSAT FOR HADFORBRY- DELSE (+/- PCT.)
			Ja, helt sikkert	Ja, måske	Ja, helt sikkert/Ja, måske		
REGION	Nordjylland	23,1	1,7	8,6	10,3	64	7,6
	Midtjylland	26,0	3,1	7,7	10,8	147	5,3
	Syddanmark	29,9	2,6	9,8	12,4	158	5,3
	Hovedstaden	36,6	3,7	12,9	16,6	317	4,5
	Sjælland	30,3	2,1	11,2	13,3	116	6,5
SAMLET		30,4	2,9	10,4	13,3	802	2,5

Antal svar: 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Alder

I Tabel 4.12 ses det, at unge i alderen 16-29 år er langt de mest udsatte i forhold til forbrydelser og oplevede hadforbrydelser. Hver femte i denne aldersgruppe (20,1 pct.) har helt sikkert eller måske oplevet at være udsat for en hadforbrydelse inden for det seneste år. Det samme gælder 13,4 pct. af borgere i alderen 30-39 år, og 10,5 pct. af borgere der er 40 år og derover. Forskellen mellem unge og ældre er statistisk signifikant. Det er dog ikke alder i sig selv, der forklarer hele udsathed, men også andre faktorer, så som generel udsathed for kriminalitet, hvor unge også er overrepræsenterede.

Tabel 4.12 Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på alder

		ANDEL UDSAT FOR FORBRYDELSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR HADFORBRYDELSE (PCT.)			ANTAL SVAR	USIKKERHED PÅ ANDELEN UDSAT FOR HADFORBRYDELSE (+/- PCT.)
			Ja, helt sikkert	Ja, måske	Ja, helt sikkert/Ja, måske		
ALDER	16-29 år	41,4	5,1	15,0	20,1	288	5,2
	30-39 år	33,9	3,1	10,3	13,4	132	6,6
	40+ år	25,1	1,9	8,6	10,5	382	3,1
SAMLET		30,4	2,9	10,4	13,3	802	2,5

Antal svar: 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Det fremgår af Tabel 4.13, at personer, der er 40 år og derover i højere grad end de øvrige aldersgrupper, har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse pga. alder. Andelen adskiller sig dog ikke betydeligt fra andelen af personer, der er 40 år og derover, som har været udsat for hhv. en forbrydelse eller en hadforbrydelse.

Tabel 4.13 Udsathed i forhold til oplevet hadforbrydelse* pga. alder fordelt på alder

ALDER		ANDEL UDSAT FOR HADFORBRYDELSE PGA. AF ALDER (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR EN HADFORBRYDELSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR EN FORBRYDELSE (PCT.)
		16-29 år	41,0	35,9
30-39 år		11,8	16,5	18,2
40+ år		47,2	47,6	49,5
SAMLET		100,0	100,0	100,0
ANTAL SVAR		289	802	1.836

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Antal svar 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Etnisk oprindelse

I Tabel 4.14 ses det, at indvandrere/efterkommere næsten dobbelt så ofte som personer med dansk baggrund har ment sig udsat for en oplevet hadforbrydelse. Således har 21,4 pct. af indvandrere/efterkommere "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" oplevet at være udsat for en hadforbrydelse mod 12,2 pct. af personer med dansk baggrund. Forskellen er statistisk signifikant, omend det bør tilføjes, at tallet er behæftet med en vis usikkerhed, idet indvandrere/efterkommere er underrepræsenterede i stikprøven og efterfølgende er vægtet til en repræsentativ størrelse.

Tabel 4.14 Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på herkomst

HERKOMST		ANDEL UDSAT FOR FORBRYDELSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR HADFORBRYDELSE (PCT.)			ANTAL SVAR	USIKKERHED PÅ ANDELEN UDSAT FOR HADFORBRYDELSE (+/- PCT.)
			Ja, helt sikkert	Ja, måske	Ja, helt sikkert/Ja, måske		
HERKOMST	Dansk baggrund	29,7	2,6	9,5	12,2	648	2,6
	Indvandrere / efterkommere	35,8	4,6	16,8	21,4	154	8,0
SAMLET		30,4	2,9	10,4	13,3	802	2,5

Antal svar: 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Uddannelse

Den sociale slagside kommer igen til udtryk, når der ses på uddannelsesniveau blandt de borgere, der har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse. Der er således en overrepræsentation af borgere med grundskole, almen- eller erhvervs-gymnasial uddannelse som højeste uddannelsesniveau, som det fremgår af Tabel 4.15. Personer med bacheloruddannelse er også mere udsatte end gennemsnittet, men dette kan hænge sammen med, at denne gruppe i stor udstrækning udgøres af unge. Gruppen med bacheloruddannelser mener i særlig stor grad "måske" at have været udsat for en hadforbrydelse. De mindst udsatte grupper er personer med mellemlange eller lange videregående uddannelser, hvor ca. 10 pct. mener at have oplevet at være udsat for en hadforbrydelse.

Tabel 4.15 Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på højeste fuldførte uddannelse

		ANDEL UDSAT FOR FORBRY- DELSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR HADFOR- BRYDELSE (PCT.)			ANTAL SVAR	USIKKERHED PÅ ANDELEN UDSAT FOR HADFOR- BRYDELSE (+/- PCT.)
			Ja, helt sik- kert	Ja, måske	Ja, helt sikkert/Ja, måske		
HØJESTE FULDFØRTE UDDANNELSE	Grundskole	31,3	3,5	12,2	15,7	288	4,7
	Almen gymnasiel	36,5	5,2	13,5	18,7	80	9,3
	Erhvervsgymnasiel	38,9	5,0	10,7	15,7	24	15,6
	Erhvervsuddannelse	26,1	1,7	8,7	10,4	189	4,4
	Korte videregående uddannelser	31,9	3,0	9,8	12,8	36	11,4
	Mellemlange videre- gående uddannelser	28,5	2,6	7,4	10,0	75	6,3
	Bacheloruddannelser	39,7	1,9	16,1	18,0	24	16,1
	Lange videregående uddannelser	31,5	2,6	7,6	10,2	45	8,7
	Uoplyst	37,1	3,0	16,8	19,8	41	16,3
SAMLET		30,4	2,9	10,4	13,3	802	2,5

Antal svar 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Husstandsindkomst

Af Tabel 4.16 fremgår det, at der er en social slagside, hvad angår udsathed for oplevede hadforbrydelser. Således mener 23,7 pct. af borgere med en årlig husstandsindkomst under 100.000 kr. "ja, helt sikkert" eller "ja, måske" at have oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år.⁵⁷ For borgere med en husstandsindkomst på 100.000-200.000 kr. gælder det for 13,8 pct., for indkomstgruppen 200.000-300.000 kr. er det 10,9 pct., og for personer med højere husstandsindkomst er det 10,0 pct. Forskellen mellem lavindkomst- og højindkomstgruppen er statistisk signifikant.

⁵⁷ Det spiller også ind, at unge er overrepræsenterede i denne gruppe.

Tabel 4.16 Udsathed i forhold til oplevet forbrydelse og oplevet hadforbrydelse fordelt på indkomstgrupper

		ANDEL UDSAT FOR FORBRY- DELSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR HAD- FORBRYDELSE (PCT.)			ANTAL SVAR	USIKKERHED PÅ ANDELEN UDSAT FOR HADFOR- BRYDELSE (+/- PCT.)
			Ja, helt sik- kert	Ja, måske	Ja, helt sik- kert/Ja, måske		
INDKOMST	0-100.000	41,0	4,2	19,5	23,7	173	7,6
	100- 200.000	30,2	3,3	10,5	13,8	296	4,2
	200- 300.000	27,8	2,3	8,6	10,9	178	4,6
	+300.000	28,3	2,2	7,8	10,0	155	4,7
SAMLET		30,4	2,9	10,4	13,3	802	2,5

Antal svar 6.043

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Tabel 4.17 viser, at over en tredjedel af de ofre, som har været udsat for en hadforbrydelse, har angivet grundskolen som højeste fuldførte uddannelse (36,3 pct.), mens kun 6,9 pct. med en lang videregående uddannelse angiver at have været udsat for en hadforbrydelse.

Tabel 4.17 Udsathed i forhold til oplevet hadforbrydelse* pga. social status fordelt på uddannelses- og indkomstgrupper

		ANDEL UDSAT FOR HADFORBRYDELSER PGA SOCIAL STATUS (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR EN HADFORBRYDELSE (PCT.)	ANDEL UDSAT FOR EN FORBRYDELSE (PCT.)
HØJESTE FULDFØRTE UDDANNELSE	Grundskole	36,3	35,9	31,4
	Almen gymnasiel	9,2	10,0	8,5
	Erhvervsgymnasiel	2,6	3,0	3,3
	Erhvervsuddannelse	22,8	23,5	25,7
	Korte videregående uddannelser	2,8	4,5	4,9
	Mellemlange videregående uddannelser	8,4	9,3	11,6
	Bacheloruddannelser	4,4	3,0	2,9
	Lange videregående uddannelser	6,9	5,6	7,6
	Uoplyst	6,7	5,1	4,2
TOTAL		100	100	100
ANTAL SVAR		299	802	1.836
INDKOMST	0-100.000	24,8	21,6	16,3
	100-200.000	33,0	36,9	35,1
	200-300.000	24,4	22,2	24,8
	+300.000	17,8	19,3	23,7
TOTAL		100	100	100
ANTAL SVAR		299	802	1.836

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"
Kilde: COWI/DST-survey 2014

Således er der en tendens til, at der er flest ofre blandt de økonomisk og socialt dårligst stillede samfundsgrupper, men at der også er en lille gruppe af velstillede og veluddannede, der har oplevet at være blevet udsat for en hadforbrydelse.

5 Karakter, ofre og relation til gerningspersoner

Nærværende kapitel fokuserer på hadforbrydernes karakter, herunder blandt andet de ni motiver, type af hadforbrydelse, hvorvidt offeret har kendskab til gerningspersonerne, relation til gerningspersoner og antallet af gerningspersoner.

5.1 Generelle karakteristika

For at få et mere retvisende billede af de oplevede hadforbrydelser bygger de nedenstående tabeller også på den e-survey, som særligt har været henvendt miljøer og netværk, hvor man kan forvente at finde en øget forekomst af hadforbrydelser. Nedenstående analyser kan således kun generaliseres til de respondenter, der har oplevet, at være udsat for en hadforbrydelse. Både respondenter, der angiver "Ja, helt sikkert" og "Ja, måske" at have været udsat, er medregnet i analyserne.

Relation til gerningsperson

Oplevede hadforbrydelser begås oftest af personer, som offeret ikke kender i forvejen, og det gælder særligt i de tilfælde, hvor der er flere gerningspersoner involveret. I en del tilfælde kender offeret dog gerningspersonen i forvejen. Graden af kendskab til gerningspersonen eller gerningspersonerne varierer dog betragteligt afhængigt af hvilken type forbrydelse, der er tale om.

Hvor oplevet hadmotiveret røveri eksempelvis kun i ét ud af ti tilfælde begås af personer, som offeret kender i forvejen, adskiller afpresning og tvungent seksuelt samvær sig fra de andre typer af de undersøgte oplevede hadforbrydelser ved, at de i størstedelen af tilfældene begås af personer, som offeret har forudgående kendskab til. Hvad angår afpresning udøves dette oftest af venner eller kammerater eller en forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste. Respondenterne peger også på, at tvungent seksuelt samvær oftest begås af en tidligere ægtefælle/samlever/kæreste. I sager vedrørende chikane er der også en tendens til at respondenterne kender gerningspersonen i forvejen.

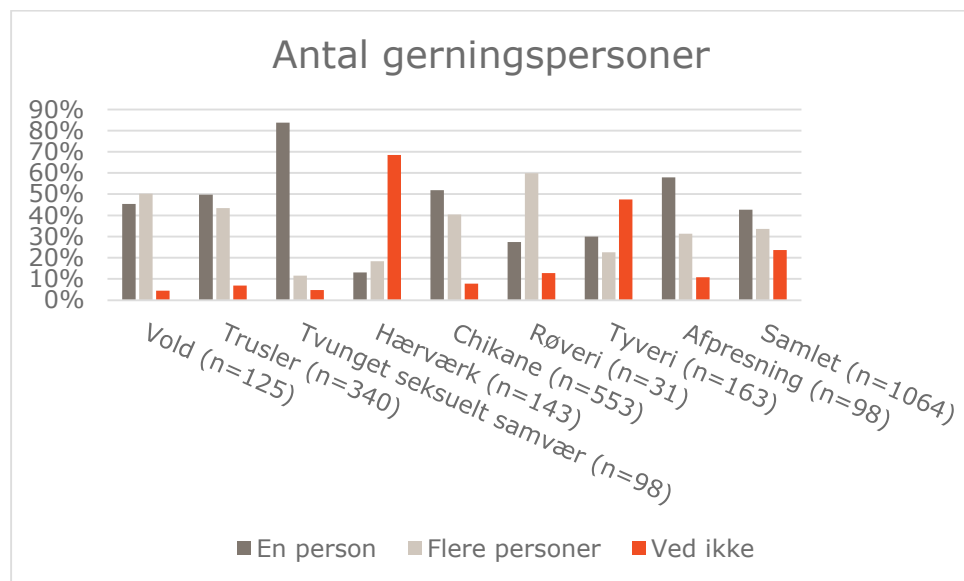
Ved respondenternes oplevede hadmotiverede trusler, chikane eller røveri er det (hvis gerningspersonen er kendt af offeret i forvejen) oftest en bekendt, som offeret har kendt i mere end 24 timer (hhv. 15 pct., 13,8 pct. og 27,3 pct.). I tilfælde af vold

begås denne (hvis gerningspersonen er kendt i forvejen) oftest af en forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste (24,5 pct.) eller af en borger/bruger i forbindelse med udførelse af arbejde (20,6 pct.).

Af Figur 5.1 fremgår det, at antallet af gerningspersoner varierer afhængigt af type af forbrydelse. Flertallet af røverier (57,5 pct.) begås af flere gerningspersoner. I omkring 40 pct. af tilfældene er der flere gerningspersoner involveret, når den oplevede hadforbrydelse har karakter af vold, trusler eller chikane, og i omkring 30 pct., hvis der er tale afpresning. Tvungent seksuelt samvær er i ca. 80 pct. af tilfældene begået af én gerningsperson. I tilfælde af røveri og hærværk er en stor del af de ikke klar over, om der var én eller flere gerningspersoner.

Antal gerningspersoner

Figur 5.1 Antal gerningspersoner, fordelt på typer af forbrydelser

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Respondenterne er endvidere blevet spurgt til deres kendskab til gerningspersonerne. Andelen med kendskab, hvor der har været tale om en enkelt gerningsperson, og hvor der har været tale om flere gerningspersoner, er vist herunder i Tabel 5.1.

Tabel 5.1 *Andelen af ofre, som angiver at kende gerningspersonen(erne) på tværs af forbrydelser*

TYPE AF HADFORBRYDELSE*	Én gerningsperson		Flere gerningspersoner	
	Pct.	Antal	Pct.	Antal
MOTIV				
VOLD	55	62	12	63
TRUSLER	46	179	19	149
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	82	84	0	0
HÆRVÆRK	81	20	22	28
CHIKANE	46	291	37	226
RØVERI	21	9	16	19
TYVERI	49	59	16	40
AFPRESNING	83	73	70	42
VÆGTET GENNEMSNIT	55	97	29	71

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014 og COWI e-survey

I de sager, hvor der alene er tale om én gerningsperson, kender ca. halvdelen den pågældende. Særligt ved tvunget seksuelt samvær (82 pct.), hærværk (81 pct.) og afpresning (83 pct.) kender offeret gerningspersonen. Hvor der har været flere gerningspersoner, er andelen, som kender disse, generelt lavere. Afpresning (70 pct.) har den højeste andel blandt denne gruppe.

Gerningssted

Tabel 5.2 herunder viser de steder, hvor de oplevede hadforbrydelser har fundet sted for hver af hændelsestyperne. Respondenterne har selv haft mulighed for at angive gerningssteder, hvorfor kun de mest udbredte er medtaget i tabellen.

Tabel 5.2 Top 5 gerningssted, fordelt på type af oplevet hadforbrydelse ⁵⁸

HÆNDELSESTYPE	STED FOR HÆNDELSEN	ANDEL (PCT.)
VOLD	Offentligt område som gade, vej, plads, torv, gangtunnel mv.	23,0
	Egen bolig eller lige i nærheden af egen bolig	16,4
	På værtshus, cafe, bodega, natklub m.m.	14,6
	På arbejdsplads, skole eller uddannelsesinstitution	11,6
	Andet offentligt tilgængeligt sted	7,1
	Antal svar	94
TRUSLER**	Mundtlig trussel	38,4
	Tilråb blandt andre i det offentlige rum	20,9
	Tilråb eller øgenavne ansigt til ansigt	19,3
	Fora på internettet, blogs, Twitter og lignende	4,7
	Sms	4,5
	Antal svar	352
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	Egen bolig eller lige i nærheden af egen bolig	49,4
	Gerningspersonens bolig	16,7
	Offentligt område som park, skov, strand mv.	5,4
	På værtshus, cafe, bodega, natklub m.m.	5,3
	Ved ikke	4,0
	Antal svar	64
HÆRVÆRK	På din bil/motorcykel	46,1
	På din bolig	28,6
	På din cykel/knallert	13,5
	På dine ting i øvrigt	11,3
	Antal svar	119
RØVERI	Offentligt område som gade, vej, plads, torv, gangtunnel mv.	31,4
	Egen bolig eller lige i nærheden af egen bolig	18,6
	Offentligt transportmiddel	12,1
	Offentligt sted, f.eks. indkøbscenter, teater, biograf, restaurant	12,1
	Andet offentligt tilgængeligt sted	7,4
	Antal svar	31
TYVERI	Egen bolig eller lige i nærheden af egen bolig	35,3
	Offentligt område som gade, vej, plads, torv, gangtunnel mv.	14,6

⁵⁸ Kun de mest udbredte gerningssteder er medtaget under hver type af forbrydelse, hvorfor tallene ikke summer op til 100.

HÆNDELSESTYPE	STED FOR HÆNDELSEN	ANDEL (PCT.)
	Offentligt sted, f.eks. indkøbscenter, teater, biograf, restaurant	11,2
	Offentligt transportmiddel	7,6
	På værtshus, cafe, bodega, natklub m.m.	6,9
	Antal svar	142
CHIKANE**	Mundtlig trussel	17,0
	Tilråb blandt andre i det offentlige rum	16,3
	Tilråb eller øgenavne ansigt til ansigt	13,5
	Fora på internettet, blogs, Twitter og lignende	10,5
	Anden	6,0
	E-mail	2,2
	Antal svar	549

* Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

** Ved trusler og chikane er der blevet spurgt indtil, hvordan disse foregik, ikke hvor.

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Gerningsstederne varierer afhængigt af, hvilken type af oplevede hadforbrydelser, der er tale om. Røverier og vold foregår hyppigst i offentlige områder som gader eller pladser (hhv. 31,4 pct. og 23 pct.). Egen bolig er også et relativt hyppigt gerningssted for især tvunget seksuelt samvær (49,4 pct.), tyveri (35,3 pct.) og vold (16,4 pct.). Arbejdsplads, skole eller uddannelsesinstitution er gerningssted for godt hver tiende tilfælde af oplevet hadmotiveret vold.

Hvad angår trusler og chikane forekommer dette oftest som mundtlige trusler og tilråb og ofte i det offentlige rum, hvor der er andre til stede. Godt hvert tiende tilfælde af oplevet hadmotiveret chikane og knap hvert tyvende tilfælde af trusler er sket på internettet.

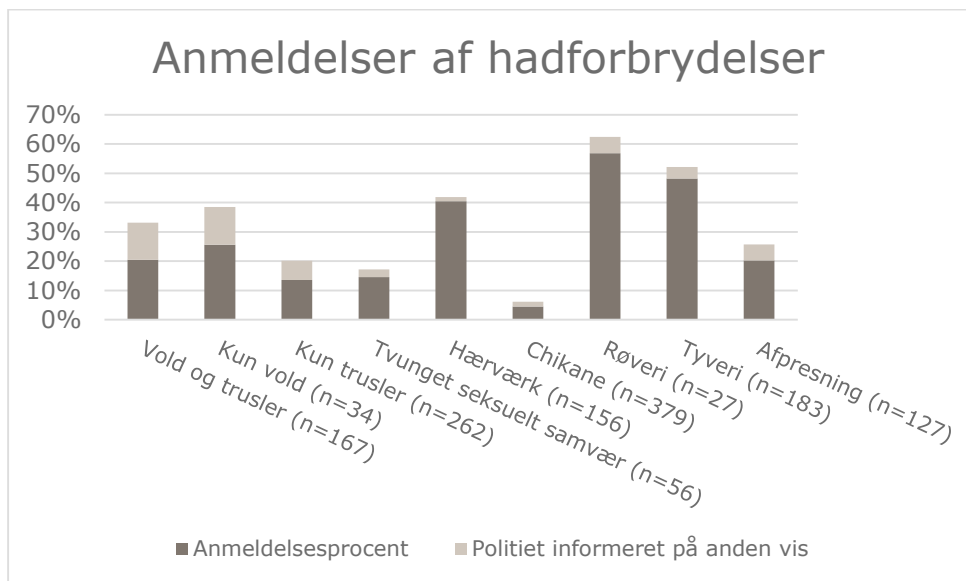
5.2 Anmeldelser

Cirka en tredjedel af de personer, der har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse, angiver, at hændelsen er blevet anmeldt til politiet, enten ved at offeret selv har foretaget anmeldelsen, eller ved at politiet er blevet informeret på anden vis.⁵⁹

Der er dog stor forskel i andelen af anmeldte forbrydelser imellem de forskellige typer af forbrydelser, som det ses af Figur 5.2.

⁵⁹ Da der er en stor variation i anmeldelsesprocenter fordelt på typer af forbrydelser, giver det ikke mening at udregne et præcist gennemsnit.

Figur 5.2 Anmeldelser af oplevede hadforbrydelser, * fordelt på typer af forbrydelser

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

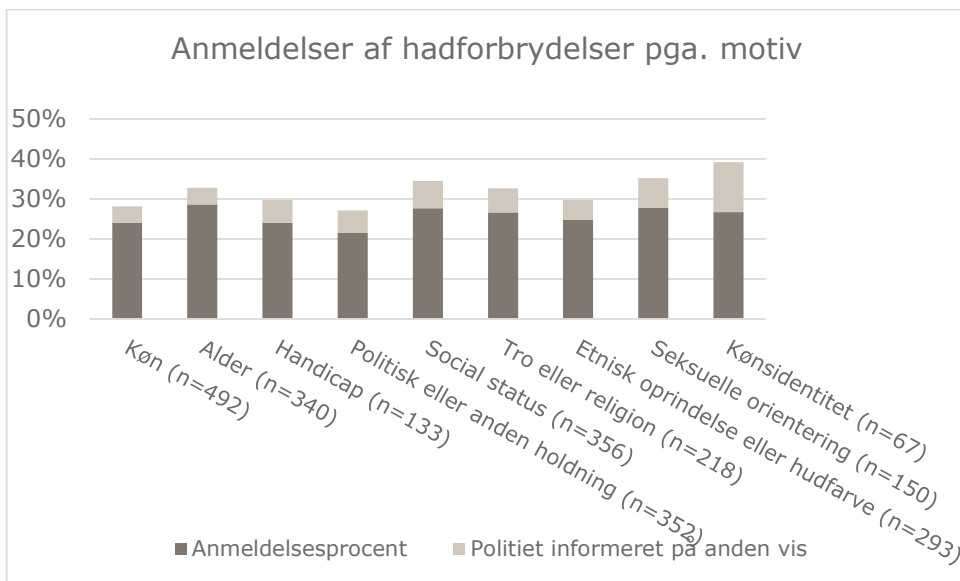
Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Chikane er den type af oplevet hadforbrydelse, der i mindst udstrækning anmeldes til politiet – det gælder kun for 7 pct. af tilfældene. Tvunget seksuelt samvær bliver også i lav grad anmeldt til politiet (17 pct.) sammenlignet med de andre typer af oplevede hadforbrydelser. I modsætning hertil anmeldes røveri, tyveri og hærværk i henholdsvis 62 pct., 52 pct. og 42 pct. af tilfældene.

Figur 5.3 tyder desuden på, at en del af de oplevede hadforbrydelser, der anmeldes til politiet, har motiver, der ikke er inkluderet i straffeloven, f.eks. alder og køn. Forskelle i anmeldelsesprocenter kan hænge sammen med de variationer i typer af oplevede hadforbrydelser, der er tale om.

Figur 5.3 Anmeldelser af oplevede hadforbrydelser*, fordelt på motiv

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Hvorfor ikke anmelde?

I det følgende præsenteres en analyse af de kvalitative besvarelser af spørgsmålet, "Hvorfor anmeldte du ikke [hadforbrydelsen] til politiet?" Både besvarelser fra den repræsentative survey samt fra e-survey er inkluderet i analysen. Med udgangspunkt i besvarelserne er der opstillet otte overordnede grunde til ikke at anmelde hadforbrydelser, som fremgår af Tabel 5.3

Besvarelserne har givet anledning til 12 kategorier eller grunde til ikke at anmelde, hvoraf en af kategorierne indeholder yderligere seks underkategorier. Da der er fortolkning forbundet med kategoriseringen, og da bredden af kategorierne kan variere, skal resultaterne læses med et vist forbehold, og tallene er således kun vejledende. Der kan indgå flere årsager i samme besvarelse, og opgørelserne er derfor ikke udtryk for det samlede antal besvarelser.

Tabel 5.3 Hvorfor anmeldte du ikke [hadforbrydelsen] til politiet?

SVARKATEGORIER	EKSEMPLER
UBETYDELIGT	Ikke slemt nok Ikke grund til det Ikke tid til det Kun sket en gang Forbrydelsen ikke gennemført
FRYGT FOR GERNINGSPERSONEN	Trusler Frygt Manipulation Frygt for forværring af situation
RETSSYSTEM	
MANGLENDE TILTRO TIL POLITIET	Korrump retssystem Det var politiet

	Hader politiet
SAGSBEHANDLING	Lang sagsbehandlingstid Uoverskueligt Besværligt
BEVISMATERIALE	Bekymring for manglende bevismateriale Bekymring for om anmeldelsen sker for sent
ANMELDELSE GØR INGEN FORSKEL	Politiet gør intet ved det Politiet kan intet gøre
MANGLENDE BESKYTTELSE	Politiet kan ikke beskytte mig
OPLEVES IKKE SOM POLITIETS ANSVAR	Opleves som skolens ansvar Opleves som arbejdspladsens ansvar
FORSØGT ANMELDT	Anmeldelse foretaget, politiet kunne ikke gøre noget
KENDER GERNINGSPERSONEN	Venner Familie Kollega
TREDJEPART INVOLVERET	Advokat Fagforening Forsikring Boligforening
DIALOG ELLER ANDEN KONFLIKTNEDTRAPNING	Dialog Undskyldning Vendt ryggen til
PERSONLIGE ÅRSAGER	I chok Skammer mig Vil ikke fortælle andre om det Føler det som min egen skyld
UTILSIGTET HÆNDELSE	Psykisk sygdom Rusmiddelpåvirkede

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Tabel 5.4 opgør typen af hadforbrydelser for hver kategori fordelt på forbrydelsens art. Tallet er opgjort på antal personer, der har svaret på dette spørgsmål.

Tabel 5.4 Hvorfor anmeldte du ikke [hadforbrydelsen*] til politiet (Antal fordelt på 12 kategorier)?

TYPE AF HADFOR- BRYDELSER/KATE- GORIER	UBETY- DELIGT	PGA. KEND- SKAB TIL GERNINGS- PERSON	RETS- SY- STEM	KENDT GER- NINGS- PERSON	SELVFOR- SVAR/ SELV- TÆGT	TREDJE PART INVOL- VERET	DIALOG ELLER ANDEN KONFLIKT- NEDTRAP- NING	PERSON- LIGE ÅR- SAGER	UTIL- SIGTET HÆND- ELSE	ANDRE ANMELDTE SITUA- TIONER	SKETE I UDLAN- DET	ANDET/ UKLART	TOTAL
VOLD	10	6	10	1	5	0	3	1	1	2	0	5	44
TRUSLER	49	16	52	6	3	2	7	0	12	3	1	10	161
CHIKANE	13	2	7	1	0	2	1	0	0	0	0	2	28
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	5	4	4	7	2	0	2	11	0	1	2	4	43
HÆRVÆRK	16	3	20	1	1	3	0	0	1	1	1	2	49
RØVERI	0	2	3	0	0	2	1	1	0	1	1	1	12
TYVERI	27	2	18	3	5	2	2	3	0	1	3	2	68
AFPRESNING	10	8	14	5	2	5	1	4	2	2	1	10	64
ANTAL SVAR	125	43	133	24	18	16	17	20	16	11	9	36	468

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey.

De hyppigst forekommende grunde til ikke at anmelde en oplevet hadforbrydelse er forbehold eller skepsis over for retssystemet, eller at offeret ikke anser forbrydelsen for alvorlig nok til at ville anmelde denne. Derudover nævnes faktorer relateret til gerningspersonen også relativt ofte som årsag.

Den forbrydelse, der adskiller sig mest fra de øvrige, er tvunget seksuelt samvær, hvor den hyppigste årsag til ikke at anmelde skyldes personlige årsager, herunder at offeret kender gerningspersonen.

De kvalitative svar fra surveyen viser desuden, at bekymring for manglende bevismateriale, herunder bekymring for, at anmeldelsen sker for sent, også er en hyppig årsag til manglende anmeldelse. For nogle ofre spiller manglende tiltro til politiet en rolle, og for andre afholder forventninger om en lang, uoverskuelig eller besværlig sagsbehandlingsproces dem fra at anmelde.

Nogle få personer udtrykker eksplicit bekymring over manglende beskyttelse.

Enkelte giver udtryk for, at de har forsøgt at anmelde forbrydelsen, men at politiet ikke kunne gøre noget.

5.3 Køn

Køn som hadforbrydelseskategori er vanskeligt at afgrænse. Forbrydelser som voldtægt, blufærdighedskrænkelser og andre former for strafbare seksuelle overgreb anses for velkendte kønsrelaterede krænkelser, som særligt kvinder udsættes for. Ligeledes går partner- og familierelateret vold hovedsageligt ud over kvinder. Disse mønstre kan pege på, hvem der udsættes for overgreb, og at kvinder af den ene eller anden grund udsættes på grund af deres køn.

Når køn i en dansk sammenhæng ikke har været retligt koblet til hadforbrydelser, er det heller ikke entydigt, hvad kortlægningens respondenter har vurderet som forårsaget af deres køn – eller af gerningspersonens opfattelse af deres køn. Er den oplevede seksuelle chikane, partnervolden eller det seksuelle overgreb sket på grund af ens køn eller af andre grunde? Der er særligt i forhold til køn som kategori rum for fortolkning og dermed en usikkerhed om respondenternes valg af svar. Denne usikkerhed og fortolkningsramme kan påvirke det fundne omfang af hadforbrydelser på grund af køn både i opadgående og nedadgående retning. Respondenternes egne vurderinger peger dog på, at en relativt stor del af befolkningen oplever at blive udsat for en hadforbrydelse på grund af deres køn.

Undersøgelser viser, at kvinder i relativt høj grad bliver udsat for vold og overgreb i Danmark.⁶⁰

Chikane og trusler på grund af køn – og særligt på internettet – har været genstand for betragtelig medieomtale i 2014. Det er særligt trusler og chikane mod kvindelige

⁶⁰ European Union Agency for Fundamental Rights (2014), *Violence against women – An EU-wide survey*.

politikere og debattører, der er blevet udsat for chikanerende eller truende ytringer med henvisning til deres køn.⁶¹

Resultaterne af kortlægningen viser, at oplevede hadforbrydelser på grund af køn i godt en tredjedel af tilfældene har karakter af chikane (37,3 pct.) efterfulgt af trusler (18,1 pct.) og tyveri (9,7 pct.), jf. Tabel 4.2.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

Som det fremgår af Tabel 5.5, er 75 pct. af dem, der oplever at blive udsat for en hadforbrydelse på grund af køn, kvinder. Mænd udgør 25 pct. Hvad angår tvunget seksuelt samvær, tyveri og chikane, er kvinder også overrepræsenterede som ofre.⁶²

Tabel 5.5 Oplevede hadforbrydelser* på grund af køn, fordelt på køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MAND (PCT.)	KVINDE (PCT.)	ANTAL ⁶³
BÅDE VOLD OG TRUSLER	43	57	69
KUN VOLD	25	75	18
KUN TRUSLER	25	75	138
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	8	92	50
HÆRVÆRK	36	64	45
CHIKANE	21	79	137
RØVERI	37	63	11
TYVERI	21	79	52
AFPRESNING	24	76	66
SAMLET	25	75	586

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

I Tabel 5.6 ses det, at i flertallet af de oplevede hadforbrydelser på grund af køn kender offeret gerningspersonen, når der er tale om én gerningsperson. Hvis der er flere gerningspersoner involveret, har offeret oftest intet forudgående kendskab til disse.

⁶¹ Som eksempelvis i dokumentarserien "Ti stille kvinde" vist på DR2 i november 2014.

⁶² I offerundersøgelsen udarbejdet af Københavns Universitet i samarbejde med Justitsministeriet, spørges mandlige respondenter ikke om udsathed for "voldtægt".

⁶³ Det samlede antal varierer fra øvrige opgørelser, idet denne opdeling kun inkluderer hændelser direkte relateret til et motiv. Tidligere opgørelser over motiver kunne dække over flere hændelser, og opgørelser over hændelser kunne være relateret til flere motiver. Denne variation vil gå igen i disse tabeller på tværs af motiver i de følgende kapitler.

Tabel 5.6 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. køn

OPLEVEDE HADFORBRYDELSE PGA. KØN	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDSKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gerningspersoner (pct.)
JA	56	23
NEJ	44	77
ANTAL SVAR	416	247

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i køn, er samt-
lige af disse talt med.

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey.

Af Tabel 5.7 ses det, at gerningspersonen, når det kommer til oplevede hadforbrydelser på grund af køn, ofte er en "anden person" (18,5 pct.) eller en tidligere ægtefælle/samlever/kæreste, der begik overgrebet efter forholdets ophør (15 pct.).

Tabel 5.7 Relation til gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* på grund af køn

RELATION	ANDEL (PCT.)
Anden person	18,5
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	15,0
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	13,5
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	11,6
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	11,2
Kollega, chef eller leder	7,7
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	7,4
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	6,7
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	4,8
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	2,4
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	1,2
Total	100,0
Antal svar	242

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey, COWI e-survey

I lyset af indeværende kortlægnings resultater er det derfor værd at bemærke, at mænd også oplever seksuelle overgreb.

Antal gerningspersoner

Oplevede hadforbrydelser på grund af køn begås oftest af én gerningsperson, som det fremgår af nedenstående Tabel 5.8. Det gælder i særlig grad tvunget seksuelt samvær. Røveri er den eneste type oplevet hadforbrydelse på grund af køn, der oftest (i 68,4 pct. af tilfældene) begås af flere gerningspersoner.

Tabel 5.8 Antal gerningspersoner, oplevede hadforbrydelser* på grund af køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁶⁴	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT	ANTAL SVAR
VOLD	49,1	47,8	3,2	100	88
TRUSLER	52,8	39,9	7,3	100	208
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	85,2	12,1	2,8	100	93
HÆRVÆRK	20,6	20,8	58,6	100	64
CHIKANE	52,5	39,4	8,1	100	264
RØVERI	25,5	68,4	6,2	100	17
TYVERI	39,8	21,9	38,2	100	84
AFPRESNING	73,7	24,3	2,0	100	52
SAMLET	52,9	34,0	13,0	100	870

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.4 Kønsidentitet

Hadforbrydelser på grund af kønsidentitet rammer særligt transpersoner, herunder transkønnede, transseksuelle, transvestitter og andre, der har en kønsidentitet eller et kønsudtryk, der ikke stemmer overens med det køn, de blev tildelt ved fødslen.

Kvalitative studier peger på, at transpersoner i høj grad er udsatte for hadforbrydelser på grund af kønsidentitet.⁶⁵ Udsathedens hænger blandt andet sammen med, at transpersoner kan have et kønsudtryk, der synligt afviger fra normen. En transperson har således i forbindelse med indsamling af data til survey-undersøgelsen fortalt, at hun er meget bevidst om risikoen for at blive udsat for en hadforbrydelse, hvorfor hun har taget sig visse forholdsregler og har valgt at gå med våben og pepperspray, selvom hun ved, at det er ulovligt.

Den 24. oktober 2013 faldt den første kendte dom i en hadforbrydelsessag på grund af kønsidentitet, da en ung mand i Københavns Byret blev dømt for at overfalde en transseksuel kvinde med en hammer. Strafferetligt tolkes kønsidentitet i

⁶⁴ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

⁶⁵ Se f.eks. Europarådet (2011), *Discrimination on the grounds of sexual orientation and gender identity in Europe*.

praksis ind under seksuel orientering, selvom kønsidentitet og seksuel orientering ikke er det samme. I politiske og kulturelle sammenhænge kobles seksuel orientering og kønsidentitet dog ofte i praksis via paraplybetegnelsen LGBT (lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner).

Oplevede hadforbrydelser på grund af kønsidentitet har oftest karakter af chikane, tyveri samt vold og trusler, jf. Tabel 4.2. Resultaterne skal dog læses med forbehold for statistisk usikkerhed, da de er baseret på relativt få svar.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

Af Tabel 5.9 fremgår det, at der stort set er en ligelig fordeling mellem mænd og kvinder, når det gælder de ni undersøgte hændelsestyper. Dog er der visse forskelle mellem mænd og kvinder, hvad angår de enkelte typer af forbrydelser. Det er her værd at bemærke, at kønsopdelingen i forhold til oplevede hadforbrydelser, særligt på grund af kønsidentitet, kan være vanskelig at opgøre. Det hænger sammen med, at data fra Danmarks Statistik opgør køn på baggrund af cpr-numre, hvor e-surveyen opgør data på baggrund af respondenternes selverklærede køn, ligesom der er nogle, der udsættes for hadforbrydelser på grund af kønsidentitet, der ikke kategoriserer sig selv som mand eller kvinde.

Tabel 5.9 Oplevede hadforbrydelser* på grund af kønsidentitet, fordelt på køn⁶⁶

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MAND (PCT.)	KVINDE (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	78	22	17
KUN VOLD	0	0	0
KUN TRUSLER	51	49	12
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	100	0	4
HÆRVÆRK	72	28	7
CHIKANE	32	68	16
RØVERI	58	42	3
TYVERI	49	51	12
AFPRESNING	37	63	4
SAMLET	57	43	75

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

Som det fremgår af Tabel 5.10, er der 40 pct. af de personer, som har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse på grund af kønsidentitet, som kender gerningspersonen, når der er tale om én gerningsperson, mens det kun er 8 pct. i de tilfælde, hvor der er flere gerningspersoner involveret.

⁶⁶ Baseret på data fra DST samt e-survey. For DST er køn opgjøret på baggrund af cpr-nr, for e-survey er det respondenternes selverklærede køn.

Tabel 5.10 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. kønsidentitet

OPLEVEDE HADFORBRYDELSER PGA. KØNSIDENTITET	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDSKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gernings-personer (pct.)
JA	40	8
NEJ	60	92
ANTAL SVAR	33	55

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey.

Tabel 5.11 fremgår det, at oplevede hadforbrydelser på grund af kønsidentitet ofte er begået af bekendte, som offeret havde kendt i mere end 24 timer, en "anden person" og forhenværende ægtefæller/samlevere/kærestes efter forholdets ophør hhv. 27,2 pct., 18,3 pct. og 15,4 pct.

Tabel 5.11 Oplevede hadforbrydelser* på grund af kønsidentitet, relation til gerningsperson

RELATION	ANDEL (PCT.)
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	27,2
Anden person	18,3
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	15,4
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	8,3
Kollega, chef eller leder	7,1
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	5,5
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	5,3
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	4,9
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	4,8
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	3,1
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	0,0
Total	100,0
Antal svar	28

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Antal gerningspersoner

Oplevede hadforbrydelser på grund af kønsidentitet begås oftere af flere gerningspersoner end af en gerningsperson, som det fremgår af Tabel 5.12. Særligt vold og trusler begås af flere personer. Den eneste type af forbrydelse, der oftest begås af én gerningsperson, er afpresning.

Tabel 5.12 Antal gerningspersoner, oplevede hadforbrydelser* på grund af kønsidentitet

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁶⁷	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT	ANTAL SVAR
VOLD	12,6	83,0	4,4	100	22
TRUSLER	28,1	61,1	10,8	100	36
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	41,8	44,3	14,0	100	10
HÆRVÆRK	12,1	31,2	56,7	100	10
CHIKANE	46,6	52,2	1,3	100	40
RØVERI	48,6	51,4	0,0	100	5
TYVERI	33,6	25,8	40,6	100	17
AFPRESNING	62,4	31,6	6,0	100	8
SAMLET	34,1	52,7	13,2	100	149

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.5 Etnisk oprindelse og hudfarve

Hadforbrydelser på grund af etnisk oprindelse og hudfarve betegnes ofte som racistisk motiverede forbrydelser. Det kan i praksis være vanskeligt at afgøre om en forbrydelse har baggrund i offerets etnicitet, hudfarve, religion eller noget andet, og flere elementer kan være i spil samtidig. Det er således respondenternes oplevelse af, at forbrydelsen har baggrund i deres etniske oprindelse og hudfarve, der ligger til grund for undersøgelsens resultater.

Hadforbrydelser på grund af etnisk oprindelse og hudfarve kan ramme både etniske danskere og personer med indvandrerbaggrund. Denne og andre undersøgelser peger dog på, at det altovervejende er personer med etnisk minoritetsbaggrund, der oplever at blive udsat for forbrydelser på grund af deres etniske oprindelse.⁶⁸

Den hyppigst forekommende type af oplevet hadforbrydelse på grund af etnisk oprindelse og hudfarve er chikane (41,9 pct.) efterfulgt af trusler (18,1 pct.). Knap hver tiende oplevede hadforbrydelse er oplyst som havende karakter af hærværk, jf. Tabel 4.2.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

I undersøgelsens besvarelser er der generelt en ligelig kønsfordeling for ofre for oplevede hadforbrydelser på grund af etnisk oprindelse og hudfarve. Dette fremgår

⁶⁷ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

⁶⁸ Eks. Københavns Kommune (2013), *Inklusionsundersøgelse 2012*.

af Tabel 5.13. Vold rammer dog oftere mænd (91 pct.), hvorimod tvunget seksuelt samvær oftere rammer kvinder (59 pct.).

Tabel 5.13 Oplevede hadforbrydelser på grund af etnisk oprindelse og hudfarve, fordelt på køn*

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MAND (PCT.)	KVINDE (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	69	31	38
KUN VOLD	91	9	11
KUN TRUSLER	50	50	81
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	41	59	14
HÆRVÆRK	64	36	48
CHIKANE	53	47	122
RØVERI	68	32	11
TYVERI	70	30	25
AFPRESNING	52	48	22
SAMLET	58	42	372

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

I Tabel 5.14 fremgår det, at oplevede hadforbrydelser på grund af etnisk oprindelse og hudfarve oftest begås af personer, som offeret ikke kender i forvejen, især hvis forbrydelsen er begået af flere gerningspersoner.

Tabel 5.14 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser pga. etnisk oprindelse og hudfarve

OPLEVEDE HADFORBRYDELSER PGA. ETNISK OPRINDELSE OG HUDFARVE	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDSKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gerningspersoner (pct.)
JA	34	13
NEJ	66	87
ANTAL SVAR	152	210

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey. Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i etnisk oprindelse, er samtlige af disse talt med.

Tabel 5.15 viser, at den hyppigst forekommende gerningsperson er i kategorien "anden person" (31,5 pct.). Dernæst følger en ven/kammerat og bekendt, som er kendt i mere end 24 timer med hhv. 13,8 pct. og 12,8 pct.

Tabel 5.15 Oplevede hadforbrydelser* på grund af etnisk oprindelse og hudfarve, relation til gerningsperson

RELATION	ANDEL (PCT.)
Anden person	31,5
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	13,8
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	12,8
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	12,0
Kollega, chef eller leder	10,6
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	5,9
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	5,7
Bekendt/ ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	5,1
Anden familie/ anden person. Forældre/bedsteforældre	1,4
Nuværende ægtefælle/ samlever/ kæreste	1,2
Formelt forhold/ arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	0,0
Total	100
Antal svar	102

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Tabel 5.16 viser, at der oftest er flere gerningspersoner involveret i oplevede hadforbrydelser på grund af etnisk oprindelse og hudfarve. Dette gælder særligt røveri og vold, hvorimod der oftest kun er én gerningsperson i tilfælde af seksuelle overgreb.

Tabel 5.16 Oplevet hadforbrydelse* på grund af etnisk oprindelse og hudfarve, antal gerningspersoner

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁶⁹	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT (PCT.)	ANTAL SVAR
VOLD	35,6	58,5	5,9	100	50
TRUSLER	40,0	50,7	9,3	100	114
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	63,4	22,0	14,6	100	27
HÆRVÆRK	9,9	31,8	58,3	100	55
CHIKANE	42,3	49,7	8,0	100	177
RØVERI	20,2	75,9	3,9	100	18
TYVERI	31,0	25,8	43,2	100	38
AFPRESNING	48,0	46,8	5,2	100	23
SAMLET	37,3	46,3	16,3	100	502

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.6 Religion og tro

Det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse at afklare, hvilke religiøse grupper der særligt udsættes for hadforbrydelser, endsige hvilke specifikke religiøse antipatier, der gør sig gældende (se kapitel 3 om metode).

Ifølge PET kan der ikke på baggrund af arbejdet med RACI-rapporterne og deres kortlægninger af organiseret kriminalitet – herunder hadforbrydelser – identificeres en tendens til, at internationale konflikter forplanter sig til Danmark med øget kriminalitet med ekstremistisk baggrund til følge. I de seneste år har der dog været flere historier i medierne om overgreb mod jøder, kristne og muslimer samt, i forlængelse af konflikter i Mellemøsten, har der været politisk fokus på forholdet mellem muslimer og jøder.

Det Jødiske Samfund i Danmark registrerer antisemitiske hændelser og udgiver årlige rapporter herom. I 2013 registrerede Det Jødiske Samfund 43 antisemitiske

⁶⁹ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

hændelser, herunder overfaldssituationer, fysisk chikane, trusler, hadefulde ytringer og hærværk.⁷⁰ Det tilsvarende tal for 2012 var 41 hændelser. Hadefulde ytringer var den mest udbredte type af hændelse både i 2012 og 2013.⁷¹

Der er endvidere har i de seneste år været flere eksempler på nedværdigende eller hånende udtalelser vendt mod muslimer, som har resulteret i domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b, hvilket i henhold til anklagemyndighedens praksis vil klassificere sådanne som hadforbrydelser.⁷²

De følgende opgørelser inkluderer alle oplevede hadforbrydelser på grund af religion og tro, dvs. alle trosretninger.

Chikane (42,1 pct.) og kun trusler (17,8 pct.) er de oftest forekommende oplevede hadforbrydelser på grund af religion og tro i undersøgelsen. Dernæst følger vold og trusler, tyveri samt hærværk, jf. Tabel 4.2.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

Af Tabel 5.17 fremgår det, at der blandt ofre for oplevede hadforbrydelser på grund af religion og tro er 58 pct. mænd og 42 pct. kvinder. Der er dog forskelle på typen af oplevelser. Kvindelige respondenter har oftere end mænd oplevet kun vold og afpresning, mens mændene i større udstrækning har oplevet røveri og hærværk.

⁷⁰ Det Jødiske Samfund i Danmark, *Rapport om antisemitiske hændelser i Danmark 2013*.

⁷¹ Af data modtaget fra *Det Jødiske Samfund d. 29. oktober 2014* fremgår det, at organisationen i perioden 1. januar 2014 til 17. september 2014 har registreret 39 antisemitiske og 1 sandsynlig antisemitisk hændelse. 28 af de 39 hændelser fandt sted i juli måned. I en kronik i Politiken d. 17. marts 2015 (*Danske jøder skal ikke stå til ansvar for Israel*), opgiver Jonathan Cohn det samlede antal registrerede antisemitiske hændelser i Danmark i 2014 til 53.

⁷² Se f.eks. Østre Landsrets dom af 11. januar 2010. Her fandt Landsretten, at en række udtalelser i en radioudsendelse, herunder negative udtalelser mod muslimer, havde karakter af propagandavirksomhed. Bl.a. at "Danmark skal ikke være affaldsplads for fremmede med problemer". "...når fremmede begynder deres terrorvirksomhed i Danmark. Når den muhammedanske terror først begynder i Danmark....". Anklagemyndighedens Vidensbase, opdateret 04.07.2014.

Tabel 5.17 Oplevede hadforbrydelser* pga. religion og tro, fordelt på køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MAND (PCT.)	KVINDE (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	58	42	37
KUN VOLD	40	60	3
KUN TRUSLER	54	46	64
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	49	51	6
HÆRVÆRK	73	27	38
CHIKANE	55	45	80
RØVERI	100	0	6
TYVERI	60	40	20
AFPRESNING	42	58	21
I ALT	58	42	275

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

Tabel 5.18 viser, at oplevede hadforbrydelser på grund af religion eller tro i 68 pct. af tilfældene begås af en person, som offeret ikke kender i forvejen, hvis der er tale om en enkelt gerningsperson. Dette betyder dog også, at offeret i 32 pct. af tilfældene kender gerningspersonen, når der alene er en gerningsperson. Ved flere gerningspersoner gør det sig gældende for 21 pct.

Tabel 5.18 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. religion og tro

OPLEVEDE HADFORBRYDELSER PGA. RELIGION OG TRO	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDSKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gerningspersoner (pct.)
JA	32	21
NEJ	68	79
ANTAL SVAR	115	160

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i religion eller tro, er samtlige af disse talt med.

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey.

Kategorien "anden person" er den oftest forekommende type af gerningsperson (28,9 pct.). Dette fremgår af Tabel 5.19. Kollega, chef eller leder er den næst hyppigste type af gerningsperson (12,9 pct.) efterfulgt af en bekendt, som har været kendt i mere end 24 timer (11,8 pct.).

Tabel 5.19 Oplevede hadforbrydelser* på grund af religion og tro, relation til gerningsperson

RELATION	ANDEL (PCT.)
Anden person	28,9
Kollega, chef eller leder	12,9
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	11,8
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	8,5
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets op-hør	7,5
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	7,5
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	7,3
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	7,1
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	4,8
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	2,7
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden per-son, man er afhængig af	1,0
Total	100,0
Antal svar	103

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Antal gerningsperso-
ner

Tabel 5.20 viser, at med undtagelse af tilfældene af tyveri og tvunget seksuelt sam-vær, er der oftest flere gerningspersoner om de oplevede hadforbrydelser på grund af religion og tro, der er rapporteret i undersøgelsen. Det gælder for eksempelvis for 82,6 pct. af de rapporterede røverier.

Tabel 5.20 Oplevet hadforbrydelse* på grund af religion og tro, antal gerningspersoner

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁷³	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT (PCT.)	ANTAL SVAR
VOLD	40,0	58,0	2,1	100	45
TRUSLER	40,0	48,8	11,2	100	109
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	64,9	28,4	6,7	100	21
HÆRVÆRK	10,6	17,0	72,4	100	51
CHIKANE	43,1	46,4	10,6	100	144
RØVERI	11,8	82,6	5,7	100	12
TYVERI	26,7	22,6	50,7	100	34
AFPRESNING	44,6	40,9	14,5	100	24
SAMLET	37,2	42,8	20,0	100	440

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.7 Seksuel orientering

Omfanget af hadforbrydelser mod lesbiske, bøsser og biseksuelle afhænger i et vist omfang af graden af synlighed. Homo- og biseksualitet kan i en vis grad skjules i det offentlige rum, og kvalitative studier peger i retning af, at det oftest er personer, der er synlige som homo- eller biseksuelle, eller som har et kønsudtryk, der tolkes som sådan, der rammes af hadforbrydelser.⁷⁴

Både anklagemyndigheden og Københavns Politi har under interviews givet udtryk for, at det oftest er mænd, der fremtræder som ofre i sager vedrørende seksuel orientering. LGBT Danmark har i forbindelse med undersøgelsen påpeget, at det er organisationens oplevelse, at henholdsvis bøsser og lesbiske udsættes for forskellige typer af overgreb – hvor bøsser oftere udsættes for vold i det offentlige rum, oplever lesbiske i større udstrækning overgreb i private sammenhænge, og oftere overgreb af seksuel karakter.

Nærværende undersøgelse peger på, at chikane er den hyppigst forekommende type af oplevet hadforbrydelse på grund af seksuel orientering (39,2 pct.). Derefter følger trusler og tyveri. Afpresning og tvunget seksuelt samvær er relativt hyppigt forekommende sammenlignet med andre motiver, jf. Tabel 4.2.

⁷³ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

⁷⁴ Interviews og input fra NGO Forum, FRA og Europarådsstudier.

Undersøgelsen siger ikke noget om, hvorvidt tvunget seksuelt samvær har karakter af det, der på engelsk kaldes "correctional rape". Det begreb henviser til voldtægt, der har til hensigt at påtvinge offeret (oftest kvinder) heteroseksuel adfærd.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

Af Tabel 5.21 fremgår det, at offeret er en mand i 65 pct. af de hadforbrydelser, der er på grund af seksuel orientering. Det er oftest mænd, der har været udsat for tvunget seksuelt samvær (78 pct.), tyveri (76 pct.), hærværk (77 pct.) og trusler (71 pct.), hvor det oplevede motiv har været funderet i deres seksuelle orientering.

Tabel 5.21 Oplevede hadforbrydelser* på grund af seksuel orientering, fordelt på køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MAND (PCT.)	KVINDE (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	69	31	31
KUN VOLD	100	0	1
KUN TRUSLER	71	29	35
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	78	22	7
HÆRVÆRK	77	23	12
CHIKANE	44	56	31
RØVERI	58	42	3
TYVERI	76	24	10
AFPRESNING	60	40	14
SAMLET	65	35	143

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

I lidt over halvdelen af de oplevede hadforbrydelser på grund af seksuel orientering kender offeret gerningspersonen, hvis der er tale om én gerningsperson, som det ses i nedenstående Tabel 5.22. Hvis der er flere gerningspersoner involveret, har offeret i ni ud af ti tilfælde intet forudgående kendskab til dem.

Tabel 5.22 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. seksuel orientering

OPLEVEDE HADFORBRYDELSER PGA. SEKSUEL ORIENTERING	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDESKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gerningspersoner (pct.)
JA	54	9
NEJ	46	91
ANTAL SVAR	77	125

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i seksuel orientering er samtlige af disse talt med.

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey.

Af Tabel 5.23 fremgår det, at i 22,3 pct. af de oplevede hadforbrydelser på grund af seksuel orientering, er der tale om en gerningsperson, som offeret har kendt i mere end 24 timer. I knap hver femte tilfælde er gerningspersonen en "anden person", og i hver sjette tilfælde er gerningspersonen en ven/kammerat.

Tabel 5.23 Oplevede hadforbrydelser på grund af seksuel orientering, relation til gerningsperson*

RELATION	ANDEL (PCT.)
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	22,3
Anden person	17,5
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	16,4
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	13,4
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	8,8
Kollega, chef eller leder	8,3
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	4,6
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	4,0
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	2,5
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	2,2
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	0,0
Total	100,0
Antal svar	61

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Antal gerningspersoner

Der er oftest flere gerningspersoner om oplevede hadforbrydelser på grund af vold og trusler, som det fremgår af Tabel 5.24. Det gælder særligt i tilfælde af vold, hvor det ses i fire ud af fem tilfælde. Afpresning og særligt tvunget seksuelt samvær begås oftest af én gerningsperson.

Tabel 5.24 Oplevede hadforbrydelser* på grund af seksuel orientering, antal gerningspersoner

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁷⁵	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT (PCT.)	ANTAL SVAR
VOLD	12,3	83,3	4,5	100	37
TRUSLER	27,8	63,4	8,8	100	67
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	73,0	21,6	5,3	100	27
HÆRVÆRK	4,6	25,7	69,7	100	27
CHIKANE	42,8	48,6	8,7	100	100
RØVERI	44,4	41,4	14,2	100	5
TYVERI	39,7	14,8	45,4	100	23
AFPRESNING	59,1	27,6	13,2	100	15
SAMLET	35,5	47,9	16,6	100	300

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.8 Handicap

Hadforbrydelser på grund af handicap kan ramme personer med både fysisk og psykisk handicap.

Danske Handicap Organisationer dokumenterer ikke overgreb, men oplever, at chikane mod personer med handicap er blevet mere omfattende de seneste år, og at personer med handicap derfor generelt føler sig mere udsatte.

Oplevede hadforbrydelser på grund af handicap har oftest karakter af chikane – det gælder ca. hvert tredje tilfælde. Derefter følger trusler (12,3 pct.), tyveri (11,1 pct.) og hærværk (10 pct.). Sammen med seksuel orientering er handicap det motiv, hvor afpresning er mest udbredt, jf. Tabel 4.2.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

I undersøgelsens besvarelser er der generelt en ligelig kønsfordeling for ofre for oplevede hadforbrydelser pga. handicap. Dette fremgår af Tabel 5.25.

⁷⁵ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

Tabel 5.25 Oplevede hadforbrydelser* på grund af handicap fordelt på køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MAND (PCT.)	KVINDE (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	64	36	20
KUN VOLD	18	82	6
KUN TRUSLER	44	56	27
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	100	0	5
HÆRVÆRK	55	45	25
CHIKANE	46	54	42
RØVERI	57	43	5
TYVERI	51	49	17
AFPRESNING	55	45	22
SAMLET	52	48	169

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

I Tabel 5.26 fremgår det, at offeret i over halvdelen (66 pct.) af de oplevede hadforbrydelser på grund af handicap kender gerningspersonen, hvis der er tale om én gerningsperson. Hvis der er flere gerningspersoner involveret, har offeret i 75 pct. af tilfældene intet forudgående kendskab.

Tabel 5.26 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. handicap

OPLEVEDE HADFORBRYDELSER PGA. HANDICAP	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDSKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gerningspersoner (pct.)
JA	66	25
NEJ	34	75
ANTAL SVAR	93	69

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i handicap, er samtlige af disse talt med.

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey.

Tabel 5.27 viser, at oplevede hadforbrydelser på grund af handicap oftest begås af "anden person" (26,4 pct.) og dernæst af bekendte, som offeret har kendt i mere end 24 timer (15,5 pct.). 6,7 pct. af de indrapporterede hændelser er begået af en offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, som offeret er afhængig af.

Tabel 5.27 Oplevede hadforbrydelser* på grund af handicap, relation til gerningsperson

Relation	ANDEL (PCT.)
Anden person	26,4
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	15,5
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	15,4
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	12,0
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	7,0
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	7,0
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	6,7
Kollega, chef eller leder	5,3
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	2,4
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	1,3
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	1,0
Total	100,0
Antal svar	71

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

I Tabel 5.28 er der en lille overvægt blandt svarene i undersøgelsen, som angiver én gerningsperson, når det drejer sig om oplevede hadforbrydelser pga. handicap. Dette varierer dog efter hændelser. Vold og røveri adskiller sig ved, at der er flere gerningspersoner, hvilket gælder for hhv. 69,9 pct. og 53,2 pct. Det forholder sig omvendt med tvunget seksuelt samvær, afpresning og chikane, hvor der hovedsageligt er én gerningsperson.

Tabel 5.28 Oplevet hadforbrydelse* på grund af handicap, antal gerningspersoner

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁷⁶	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT (PCT.)	ANTAL SVAR
VOLD	26,7	69,9	3,4	100	28
TRUSLER	40,7	42,2	17,1	100	49
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	55,4	32,6	12,0	100	18
HÆRVÆRK	13,8	30,3	55,9	100	30
CHIKANE	58,6	35,4	6,0	100	80
RØVERI	39,5	53,2	7,3	100	10
TYVERI	21,8	18,0	60,3	100	25
AFPRESNING	56,6	38,7	4,8	100	25
SAMLET	42,3	38,8	18,9	100	264

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.9 Alder

Der har ikke tidligere i Danmark været fokus på hadforbrydere på grund af alder, og der kan være usikkerhed om disse tal. Blandt andet fordi der fra tid til anden er medieomtale af tricktyverier og hjemmerøverier begået mod ældre, som kan bunde i overvejelser fra gerningspersonen om, at ældre er nemme ofre, herunder fysisk underlegne.⁷⁷ Der kan dog også i en sådan udvælgelse ligge et element af manglende respekt for ældres værdighed. Det er her væsentligt, at offeret vil være udvalgt på grund af sin alder.

Chikane (32,6 pct.), trusler (18,5 pct.) og tyveri (15,5 pct.) er de mest udbredte typer af oplevede hadforbrydelser på grund af alder. Vold rapporteres som sjældent forekommende (8,6 pct.), og det samme gælder tvunget seksuelt samvær, jf. Tabel 4.2.

Type af hadforbrydelse fordelt på kø

Ser man på kønsfordelingen i Tabel 5.29, er det i over halvdelen af tilfældene (57 pct.) kvinder, der udsættes for oplevede hadforbrydelser på grund af alder. Overrepræsentationen af kvinder gælder i særlig grad tvunget seksuelt samvær (77 pct.) og chikane (63 pct.).

⁷⁶ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

⁷⁷ Kongstad, Annalise & Peter Kruize (2012), *Tricktyveri i beboelse*, Det Kriminalpræventive Råd og Justitsministeriets forskningskontor

Tabel 5.29 Oplevede hadforbrydelser* på grund af alder, fordelt på køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MÆND (PCT.)	KVINDER (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	66	34	29
KUN VOLD	49	51	9
KUN TRUSLER	44	56	80
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	23	77	18
HÆRVÆRK	55	45	41
CHIKANE	37	63	109
RØVERI	54	46	14
TYVERI	36	64	56
AFPRESNING	40	60	34
SAMLET	43	57	390

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

I Tabel 5.30 er det illustreret, at oplevede hadforbrydelser på grund af alder oftest begås af personer, som offeret ikke har noget forudgående kendskab til – tendensen er tydeligst, når der er flere gerningspersoner involveret, hvor offeret ikke kender gerningspersonerne i 81 pct. af tilfældene.

Tabel 5.30 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. alder

OPLEVEDE HADFORBRYDELSER PGA. ALDER	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDESKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Fleere gerningspersoner (pct.)
JA	44	19
NEJ	56	81
ANTAL SVAR	210	154

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i alder er samtlige af disse talt med.

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey.

Oplevede hadforbrydelser pga. alder er oftest begået af en "anden person" eller en ven/kammerat. Dette gør sig gældende i hhv. 21,1 pct. og 16,7 pct. af tilfældene, og fremgår af Tabel 5.31.

Tabel 5.31 Oplevede hadforbrydelser* på grund af alder, relation til gerningsperson

RELATION	ANDEL (PCT.)
Anden person	21,1
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	16,7
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	14,2
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	10,1
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	8,3
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	7,6
Kollega, chef eller leder	7,5
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	5,7
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	3,6
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	3,4
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	1,8
Total	100,0
Antal svar	148

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Tabel 5.32 fremgår det, at der oftest rapporteres om én gerningsperson i forhold til de oplevede hadforbrydelser på grund af alder – det gælder i særlig grad tvunget seksuelt samvær (78,2 pct.). Undtagelsen er røveri, hvor der oftere rapporteres at være flere gerningspersoner involveret.

Tabel 5.32 Oplevet hadforbrydelse* på grund af alder, antal gerningspersoner

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁷⁸	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT (PCT.)	ANTAL SVAR
VOLD	44,0	51,4	4,6	100	46
TRUSLER	50,9	43,0	6,1	100	127
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	78,2	15,4	6,4	100	41
HÆRVÆRK	12,8	22,5	64,7	100	55
CHIKANE	57,6	32,7	9,8	100	170
RØVERI	16,6	71,3	12,1	100	19
TYVERI	26,3	27,2	46,6	100	76
AFPRESNING	52,4	36,6	11,1	100	34
SAMLET	46,3	35,0	18,7	100	567

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.10 Social status

Hadforbrydelser på grund af social status kan være vanskelige at indkredse. Dels fordi socialt udsatte oftest er underrepræsenterede i kvantitative undersøgelser, dels fordi socialt udsatte, f.eks. hjemløse, generelt er mere udsatte for kriminalitet,⁷⁹ som også denne undersøgelse peger på med personer med lav indkomst og lav uddannelse som oftere udsat for kriminalitet. Endelig er der også her det element, at socialt udsatte kan anses som nemme ofre.

Der har været enkelte medieomtaler af overfald begået mod hjemløse ved herberger og væresteder for hjemløse, hvor nogle af ofrene var udlændinge.⁸⁰ Motivet i sådanne tilfælde kan således være en kombination af social udsathed og etnisk oprindelse. Flere organisationer har desuden udtalt til medier, at overfald mod socialt udsatte er blevet hyppigere og grovere inden for de seneste år.⁸¹ Endelig skabte det meget medieomtale, da en tv-vært reagerede mod chikane af en hjemløs ved en metrostation i København.⁸²

⁷⁸ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

⁷⁹ National Coalition for the Homeless (2014) *Vulnerable to Hate: A Survey of Hatecrimes & Violence Committed against Homeless People in 2013*.

⁸⁰ BT, *Tæskehold overfaldt ældre, sigøjnere og hjemløse*, 9. august 2013.

⁸¹ TV2, *Chikane og vold: Danskerne er blevet grovere mod de socialt udsatte*, 23. september 2014. <http://nyhederne.tv2.dk/samfund/2014-09-23-chikane-og-vold-danskerne-er-blevet-grovere-mod-de-socialt-udsatte-0>, set d. 15. november 2014.

⁸² BT, *Dramatisk optrin fanget på video: Unge kvinder hånede hjemløs – men så greb Hans Pilgaard ind*, 17. juni 2014.

SAND – de hjemløses landsorganisation har i forbindelse med kortlægningen pointeret, at de oplever hadforbrydelser mod hjemløse, men at hjemløse sjældent anmelder hændelserne. Organisationen vurderer, at der i højere grad end tidligere er tale om verbal chikane frem for fysiske angreb.

I forbindelse med indsamling af data til surveyundersøgelsen på væresteder i København, fortalte flere socialt udsatte om episoder, hvor de er blevet udsat for hadforbrydelser. En fortalte, at hun ikke var klar over, at man kunne anmelde en hadforbrydelse, og en hjemløs berettede om, hvordan han var blevet sparket i hovedet efter at have sovet på en bænk.

Kortlægningens resultater viser, at chikane er den mest udbredte type af oplevede hadforbrydelser på grund af social status (32,7 pct.). Dernæst følger tyveri og trusler med henholdsvis 21,6 pct. og 11,4 pct. Hærværk udgør en ud af ni tilfælde, og er dermed også relativt udbredt, jf. Tabel 4.2.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

Der er en ligelig fordeling mellem mænd og kvinder, der oplever at være udsat for en hadforbrydelse pga. social status, som det ses i Tabel 5.33. For tvunget seksuelt samvær er der en overvægt af kvinder (69 pct.), som oplever at være udsat for en hadforbrydelse pga. deres sociale status. De fleste, der har været udsat for kun vold og røveri pga. social status, er mænd, med henholdsvis 69 pct. og 73 pct.

Tabel 5.33 Oplevede hadforbrydelser* på grund af social status, fordelt på køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MÆND (PCT.)	KVINDER (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	45	55	35
KUN VOLD	69	31	7
KUN TRUSLER	50	50	56
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	31	69	17
HÆRVÆRK	57	43	59
CHIKANE	46	54	118
RØVERI	73	27	8
TYVERI	53	47	88
AFPRESNING	52	48	41
SAMLET	50	50	430

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

Af Tabel 5.34 fremgår det, at offeret har forudgående kendskab til gerningspersonen i 69 pct. af oplevede hadforbrydelser på grund af social status, hvis der er én gerningsperson involveret. Hvis der er flere gerningspersoner, er der i 60 pct. af tilfældene tale om ukendte gerningspersoner.

Tabel 5.34 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. social status

OPLEVEDE HADFORBRYDELSE PGA. SOCIAL STATUS	ANTAL GERNINGSPERSONER	
FORUDGÅENDE KENDSKAB TIL GERNINGSPERSON	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gerningspersoner (pct.)
JA	69	40
NEJ	31	60
ANTAL SVAR	201	176

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"
Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey. Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i social status er samtlige af disse talt med.

Som det fremgår af Tabel 5.35, er det mest udbredt, at det er en bekendt, som offeret har kendt i mere end 24 timer, der står bag oplevede hadforbrydelser på grund af social status (17,4 pct.). Dernæst følger "anden person", som offeret typisk ingen relation har til (16,5 pct.) og ven/kammerat (16,4 pct.).

Tabel 5.35 Oplevede hadforbrydelser* på grund af social status, relation til gerningsperson

RELATION	ANDEL (PCT.)
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	17,4
Anden person	16,5
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	16,4
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	9,9
Kollega, chef eller leder	9,8
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	7,1
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	6,8
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	6,5
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	3,7
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	3,2
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	2,8
Total	100,0
Antal svar	206

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Antal gerningspersoner

Samlet er der en overvægt af én gerningsperson (41,9 pct.) sammenlignet med flere gerningspersoner (36,6 pct.), hvad angår oplevede hadforbrydelser på grund af social status. Dette fremgår af Tabel 5.36. I 78,5 pct. af tilfældene står der én gerningsperson bag tvunget seksuelt samvær, hvorimod 71,9 pct. af røveri begås af flere gerningspersoner.

Tabel 5.36 Oplevet hadforbrydelse* på grund af social status, antal gerningspersoner

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁸³	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT (PCT.)	ANTAL SVAR
VOLD	41,8	54,4	3,8	100	46
TRUSLER	46,9	44,7	8,5	100	107
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	78,5	17,6	4,0	100	36
HÆRVÆRK	14,1	17,9	68,0	100	67
CHIKANE	48,1	42,4	9,5	100	183
RØVERI	24,0	71,9	4,1	100	17
TYVERI	31,5	19,7	48,9	100	100
AFPRESNING	48,2	39,3	12,5	100	44
SAMLET	41,9	36,6	21,7	100	599

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

5.11 Politisk eller anden anskuelse

Hadforbrydelser på grund af politisk eller anden anskuelse antager flere former. Der kan være tale om overfald eller chikane mod venstre- eller højreorienterede begået af politiske modstandere. Det kan også dreje sig om trusler eller chikane mod folkevalgte politikere. PET noterer således en stigning i antallet af forbrydelser med "ekstremistisk baggrund" i de årlige RACI-rapporter i år med folketings- eller kommunalvalg. Endelig kan de trusler, medierne har omtalt om overfald mod formanden for den Assad-loyale Dansk Syrisk Forening⁸⁴, debattøren Lars Hedegaard⁸⁵ eller digteren Yahya Hassan⁸⁶ være udtryk for hadforbrydelser på grund af politisk eller anden overbevisning.

Politisk eller anden anskuelse er den motivgrund, hvor chikane er den mest udbredte type af oplevet hadforbrydelse – hver anden oplevede hadforbrydelse med dette motiv har karakter af chikane (50,8 pct.). Dernæst følger kun trusler (14,2 pct.) og hærværk (8,7 pct.), jf. Tabel 4.2.

Type af hadforbrydelse fordelt på køn

Dette mønster bekræftes i Tabel 5.37. Heraf fremgår det desuden, at der er en lige kønsfordeling blandt dem, som har oplevet at være udsat for en hadforbrydelse på grund af politisk eller anden anskuelse. For kun vold og afpresning er henholdsvis 62 pct. og 65 pct. af ofrene kvinder. Mænd har derimod i højere grad end kvinder oplevet at være udsat for hærværk (64 pct.) på grund af politisk eller anden anskuelse.

⁸³ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

⁸⁴ Politiken, *Syrienrelateret sag om overfald er udsat*, 30. august 2014.

⁸⁵ Information, *Lars Hedegaard forsøgt dræbt ved sit hjem*, 5. februar 2013.

⁸⁶ Politiken, *Politiet rejser tiltale for trusler mod Yahya Hassan*, 29. november 2013.

Tabel 5.37 Oplevede hadforbrydelser* på grund af politisk eller anden anskuelse, fordelt på køn

TYPE AF HADFORBRYDELSE	MAND (PCT.)	KVINDE (PCT.)	ANTAL SVAR
BÅDE VOLD OG TRUSLER	51	49	42
KUN VOLD	38	62	10
KUN TRUSLER	53	47	88
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	73	27	4
HÆRVÆRK	64	36	46
CHIKANE	54	46	136
RØVERI	70	30	5
TYVERI	57	43	17
AFPRESNING	35	65	36
SAMLET	53	47	383

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Kendskab til gerningsperson

Hvad angår oplevede hadforbrydelser på grund af politisk eller anden anskuelse, kender offeret oftest ikke gerningspersonen (63 pct.), hvis der er flere gerningspersoner involveret. Dette fremgår af Tabel 5.38.

Tabel 5.38 Kendt/ukendt gerningsperson, oplevede hadforbrydelser* pga. politisk eller anden anskuelse

OPLEVEDE HADFORBRYDELSER PGA. POLITISK ELLER ANDEN ANSKUELSE	ANTAL GERNINGSPERSONER	
	Enkelt gerningsperson (pct.)	Flere gerningspersoner (pct.)
FORUDGÅENDE KENDESKAB TIL GERNINGSPERSON		
JA	56	37
NEJ	44	63
ANTAL SVAR	184	211

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey. Hvis en person har været udsat for flere hændelser med udgangspunkt i politisk eller anden anskuelse, er samtlige af disse talt med.

I Tabel 5.39 ses det, at når det kommer til oplevede hadforbrydelser på grund af politisk eller anden overbevisning, er det - næst efter "anden person" (18,5 pct.) - primært bekendte, der har været kendt af offeret i mere end 24 timer (17,6 pct.), der er gerningsperson. Kategorierne "ven/kammerat", "forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste som gjorde det inden forholdets ophør" eller "kollega, chef eller leder" er repræsenteret ved henholdsvis 14,7 pct., 9,7 pct. og 11,2 pct. af gerningspersonerne.

Tabel 5.39 Oplevede hadforbrydelser* på grund af politisk eller anden anskuelse, relation til gerningsperson

RELATION	ANDEL (PCT.)
Anden person	18,5
Bekendte, som du havde kendt i mere end 24 timer	17,6
Ven/kammerat (nuværende eller tidligere)	14,7
Kollega, chef eller leder	11,2
En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det inden forholdets ophør	9,7
Borger eller bruger i forbindelse med udførelse af arbejde	8,6
Anden familie/anden person. Forældre/bedsteforældre	6,9
Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som gjorde det efter forholdets ophør	4,3
Bekendt/ven. Bekendte, som du havde kendt under 24 timer	3,6
Formelt forhold/arbejdsrelation. Offentlig embedsperson, tjenestemand eller anden person, man er afhængig af	2,8
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	2,0
Total	100,0
Antal svar	188

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

Antal gerningspersoner

Generelt er der en ligelig fordeling af, om der er én eller flere gerningspersoner involveret, hvad angår oplevede hadforbrydelser på grund af politisk eller anden overbevisning.

Af Tabel 5.40 fremgår det, at tvunget seksuelt samvær oftest begås af én gerningsperson (75,8 pct.), hvorimod røveri oftest begås af flere gerningspersoner (67,5 pct.).

Tabel 5.40 Oplevet hadforbrydelse* på grund af politiske eller anden anskuelse, antal gerningspersoner

TYPE AF HADFORBRYDELSE ⁸⁷	EN PERSON (PCT.)	FLERE PERSONER (PCT.)	VED IKKE (PCT.)	I ALT (PCT.)	ANTAL SVAR
VOLD	45,4	50,7	3,9	100	54
TRUSLER	42,6	46,7	10,7	100	136
TVUNGET SEKSUELT SAMVÆR	75,8	20,3	4,0	100	36
HÆRVÆRK	11,8	24,4	63,9	100	60
CHIKANE	47,3	43,3	9,4	100	239
RØVERI	26,7	67,5	5,8	100	12
TYVERI	21,2	24,0	54,8	100	37
AFPRESNING	43,1	35,4	21,6	100	40
SAMLET	42,0	40,3	17,7	100	614

*Oplevede hadforbrydelser dækker alle, der har svaret "ja, helt sikkert" eller "ja, måske"

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier

Note: Tvunget seksuelt samvær og afpresning dækker en periode på 5 år, mens de andre typer af hadforbrydelser dækker det seneste år

Kilde: COWI/DST-survey 2014, COWI e-survey

⁸⁷ Kategorien "både vold og trusler" er ikke indeholdt i tabeller, der vedrører gerningspersoner.

6 Domme, sigtelser, gerningspersoner

I dette kapitel fokuseres på domme efter straffelovens § 266 b, afgørelser efter andre bestemmelser i loven end § 266 b, frifindelser mv, sigtelser og karakteristik af gerningspersoner.

Det har ikke været muligt at udarbejde en tilsvarende analyse af motiver i forbindelse med afgørelser, hvor straffelovens § 81, nr. 6 har været bragt i anvendelse, idet disse data ikke er tilgængelige. Det har heller ikke været muligt at trække data på anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 ud af eksisterende kriminalregistre.

Ligeledes har det ikke været muligt at interviewe gerningspersoner, f.eks. indsatte i danske fængsler. Derfor baserer dette afsnit sig på anden forskning om gerningspersoner.

6.1 Domme mv. iht. straffelovens § 266 b

Domme eller andre afgørelse

Dette afsnit omhandler retlige afgørelser efter straffelovens § 266 b.⁸⁸

I Tabel 6.1 ses en samlet oversigt over domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b. Størstedelen af dommene (70) har hjemmel i § 266 b stk. 1. De resterende (14) har hjemmel i § 266 b stk. 2. Det fremgår af tabellen, at ca. halvdelen af dommene er byretsdomme (41), 19 domme er landsretsdomme og højesteretsdomme, og ni af dommene er bødeforlæg. De resterende domme er frifindende domme eller andre afgørelser.

⁸⁸ Analysen er baseret på Anklagemyndighedens praksisoversigt vedrørende racediskrimination, opdateret 04.07.2014 samt på data fra Danmarks Statistiks Statistikbank.

Tabel 6.1 Domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b

	ANTAL
STRAFFELOVENS § 266 B, STK 1	
Byretsdomme	41
Landsretsdomme og højesteretsdomme	10
Bødeforlæg	9
Frifindende domme	10
STRAFFELOVENS § 266 B, STK 2, JF. STK 1	
Byretsdomme	0
Landsretsdomme og højesteretsdomme	9
Frifindende domme	1
Andre afgørelser (oversendt sag til Sverige og tiltalefrafald)	4
I alt	84

Note: To af byretsdommene er efterfølgende blevet afgjort ved en landsret. Disse tæller således dobbelt i nærværende tabel.

Kilde: Anklagemyndighedens praksisoversigt vedrørende racediskrimination, opdateret 04.07.2014.

Af Anklagemyndighedens praksisoversigt fremgår det, at to af byretsdommene er anket og afgjort ved en landsret. Disse er i de følgende tabeller udeladt for ikke at tælle dobbelt.⁸⁹ Frifindende domme og andre afgørelser er ligeledes udeladt i de følgende tabeller, fordi disse domme førte til frifindelse og tiltalefrafald eller fordi der var en sag, der blev overført til Sverige. De følgende tabeller summer derfor til 67.

Selvom praksisoversigten ifølge titlen vedrører "racediskrimination", dækker den alle de grunde, der er beskyttet i henhold til § 266 b, det vil sige også tro samt seksuel orientering, og under sidstnævnte også kønsidentitet.

Afgørelserne er kategoriseret på baggrund af tre motiver: *Etnisk oprindelse og hudfarve, tro* samt *seksuel orientering*. Disse tre motiver er en del af de ni motivgrunde, der er inkluderet i denne kortlægning. § 266 b giver udelukkende mulighed for at rejse sigtelse inden for de tre motiver. I nogle sager er der dog ligeledes tale om supplerende motiver. Disse er ikke medtaget i nedenstående opgørelse, da det ikke altid fremgår tydeligt af afgørelserne, om der er tale om egentlige motiver eller om der er tale om skældsord relateret til en bestemt identitetskategori.

I Tabel 6.2 vises en gennemgang af byretsdomme, landsretsdomme og højesteretsdomme samt bødeforlæg under straffelovens § 266 b i perioden 2000-2014. Tabellen viser, at der i denne periode foreligger afgørelser i 36 sager vedrørende tro, 30 sager for etnisk oprindelse og hudfarve og en sag for seksuel orientering.

⁸⁹ De resterende landsrets- og højesteretsdomme bunder ligeledes i en tidligere byretsdom, men da disse byretsdomme ikke er inkluderet i praksisoversigten, bliver disse domme ikke trukket fra i de følgende tabeller.

Tabel 6.2 Domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b, fordelt på kategorier, 2000-2014

2000-2014	MOTIV
TRO	36
ETNISK OPRINDELSE OG HUDFARVE	30
SEKSUEL ORIENTERING	1
I ALT	67

Kilde: Anklagemyndighedens praksisoversigt vedrørende racediskrimination, opdateret 04.07.2014.

Eksempler på praksis

Følgende udtalelse, som tiltalte skrev på sin facebookprofil og på en internetavis, har eksempelvis ført til dom efter § 266 b ud fra motivet tro:

"For jeg er overbevist om, at muslimske mænd i meget stort omfang verden over både voldtager, mishandler og slår deres døtre ihjel. Det skyldes efter min mening en defekt menneskefjendsk kultur, der bygger på en defekt menneskefjendsk religion, hvis lærebog Koranen om muligt er endnu mere umoralsk, forkastelig og vanvittig end de andre to verdensreligioners manualer til sammen."⁹⁰

Et eksempel på overtrædelse af straffelovens § 266 b ud fra motiverne etnisk oprindelse og hudfarve er ved et busstoppested på Holte Stationsvej i Holte. I overværelse af ca. 10 personer udtalte gerningspersonen offentligt over for en kvinde og hendes to børn, der er mulatter: "Sig til dit perkerafkom, at de skal lade være med at glo på mig".⁹¹

Endelig har retten i Nykøbing Falster af en dom den 2. november 2011 kendt en person skyldig for overtrædelse af § 266 b for at have skrevet på et offentligt chatforum "Vil I slå I perkersvanse", "Jeg skyder jeres knæskaller ud fucking svage sorte bøsserøve", "Skærer jeres øjne ud og klipper jeres fingre af svage perkerbumser", "Jeg voldtager jeres småsøskende, forpulede sorte homosvanse", "Fuck Allah, den luderunge", "Jeg brænder sorte luder Allah, men jeg voldtager jeres småsøskende, perkersvanse", "Jeg tegner Allah og pisser på ham og brænder ham på et bål" eller lignende.⁹²

⁹⁰ Vestre Landsrets dom af 16. september 2013 (U2014.73V).

⁹¹ Østre Landsrets dom af 9. marts 2007 (U2007.1679Ø).

⁹² Rigsadvokaten: Anklagemyndighedens vidensdatabase Racediskrimination - praksisoversigt – opdateret 04.07.2014.

Der er i ét tilfælde faldet dom i en sag omkring seksuel orientering. I det ene tilfælde udtaler tiltalte i en bog:

"Jeg hader bøsser. Det gør jeg virkelig. Jeg synes, det er så fucking klamt. Det er klamt at høre dem snakke sammen. Som om de er piger. Jeg kan ikke sidde i selskab med nogen, der er bøsse. Se dem kysse hinanden. Det er så vammelt."⁹³

Supplerende motiver Gennemgangen af sagerne viser, at der i nogle sager er anført et supplerende motiv. Udtalelser som "Perkerludere", og "Perkerkællinger" er eksempler på supplerende motiver under motivet "Køn". Dette tal skal ses i forhold til, at fokus for afgørelserne inden for racismeparagraffen er rettet mod et hovedmotiv, idet der ikke dømmes for de resterende motiver. Således kan omfanget af supplerende motiver være større end opgjort her.

Frifindelser Afgørelserne lægger som hovedregel vægt på, hvor bredt den hadefulde ytring er nået ud. Har tiltalte eksempelvis udtalt sig på debatsider for større nyhedskanaler, på blogs, til journalister eller på åben gade med flere tilhørere, bliver dette lagt til grund. I tilfælde hvor tiltalte systematisk over en længere periode har ytret sig nedsettende, skærpes straffen med henvisning til propagandavirksomhed. Hvis retten ikke har fundet det bevist, at der har været fortsæt til udbredelse, fører det derimod til frifindelse.

Følgende er et eksempel på en udtalelse, som retten ikke fandt strafbar:

"Kameler hører til i Sahara, og pingviner på Antarktis. Selv om Mustafa er nok så flink, bliver han aldrig dansk. De er avlet af svin og tænker som svin. De skal bare blive nede i Kloakistan, hvor de hører hjemme."⁹⁴

I dette tilfælde mente Landsretten, at det ikke kunne anses for bevist, at den tiltalte under samtalen, der fandt sted i en bar, var klar over, at hans udtalelser ville blive bragt videre i en avisartikel. Da han således ikke med forsæt ville udbrede sine udtalelser til en videre kreds, skete der frifindelse.

⁹³ Rigsadvokaten: Anklagemyndighedens vidensdatabase Racediskrimination - praksisoversigt – opdateret 04.07.2014. Dom 1.1.38. Retten i Århus' dom af 21. november 2012.

⁹⁴ Rigsadvokaten: Anklagemyndighedens vidensdatabase Racediskrimination - praksisoversigt – opdateret 04.07.2014. Dom 1.4.1. Vestre Landsrets dom af 7. februar 2000.

I et andet tilfælde har hensynet til ytringsfriheden været den afgørende faktor for en frifindelse. Tiltalen gik på følgende udsagn:

*”Som det er påvist, så vil negere fra Ekvatorial Guinea, hvor gennemsnits-intelligenskvotienten er 59, ikke få en IK på 100 ved at flytte til Europa. Derfor vil denne indvandring være direkte landsskadelig. Men der findes selvfølgelig også afvigere blandt de mennesker, der tilhører de folk, der har en lav gennemsnits-*IK*. Måske er det muligt at finde en neger, der har en lige så høj *IK* som en gennemsnitseuropæer? Måske. Men i givet fald er det, som denne kan bidrage med til vort samfund, alligevel begrænset.”⁹⁵*

Retten anførte, at straffelovens § 266 b af hensyn til ytringsfriheden må fortolkes indskrænkende, især når udtalelser fremsættes som led i en politisk debat. Det forhold, at udtalelser ud fra en almindelig betragtning måtte forekomme stødende, var i pågældende tilfælde ikke tilstrækkeligt til at gøre udtalelserne strafbare efter § 266 b. Da der yderligere var henvist til kilder vedrørende de faktuelle påstande, der blev fremsat i indlægget, frifandt Landsretten den tiltalte.

Medie

En opgørelse af det hyppigst anvendte medie som led i overtrædelse af § 266 b. viser, at både verbale og skriftlige ytringer ofte danner grundlag for samme sag. Af Tabel 6.3 fremgår det, at der i perioden 2000-2014 var 40 skriftlige ytringer, hvoraf 22 var på internettet, og 18 var i forskellige fysiske kilder som bøger og aviser. Til sammenligning var der 36 verbale ytringer. Da verbale ytringer ikke kun udtrykkes direkte til ofret, men også kan blive optaget og efterfølgende blive lagt på nettet, fremgår dette også af tabellen.

Det er således muligt, at ytringen fremgår af flere medier, hvorfor tabellen ikke summer til 67, som er antallet af sager. Eksempelvis er der faldet dom i en sag, hvor gerningspersonen havde truet en beboer i en lejlighed (verbalt) samt havde opsat et klistermærke med nedværdigende ytringer (skriftlig). Et andet eksempel er en annonce med nedværdigende ytringer, der er blevet indrykket i et blad (fysisk), hvorefter annoncen er blevet gjort tilgængelig på internettet (internet).

Tabel 6.3 Domme for overtrædelse af straffelovens § 266 b, fordelt på medie 2000-2014

MEDIE	FYSISK	INTERNETTET	I ALT
SKRIFTLIGE YTRINGER	18	22	40
VERBALE YTRINGER	33	3	36
I ALT	51	25	

Note: Antal sager i alt: 67. Da der i nogle sager benyttes flere medier, summer tabellen ikke til 67.

Kilde: Anklagemyndighedens praksisoversigt vedrørende racediskrimination, opdateret 04.07.2014

⁹⁵ Rigsadvokaten: Anklagemyndighedens vidensdatabase Racediskrimination - praksisoversigt – opdateret 04.07.2014. Dom 1.4.8. Vestre Landsrets dom af 17. juli 2013.

6.2 Andre domme og afgørelser

Af data fra politiets sagsstyringssystem (POLSAS), tilvejebragt af Rigspolitiet, illustreret i Tabel 6.4, fremgår det, at der er tale om 62 unikke sager (journalnumre). Det fremgår, at heraf har 27 personer fået afgjort deres straffesag i henhold til § 266 b (omtales i POLSAS som 'Racediskrimination').⁹⁶ 35 personer har fået deres sag afgjort i henhold til andre bestemmelser end straffelovens § 266 b. Heraf udgør vold 21 tilfælde, hvoraf de tre tilfælde af vold er defineret som kvalificeret. Trussel på livet udgør seks tilfælde. De øvrige sager vedrører røveri (N2), hærværk (N2), sikring af den offentlige orden mv. (N2), trusler om vold m.v. mod offentlig myndighed (N1), fornærmelig tiltale mod polititjenestemand (N1). Afgørelserne inkluderer alene sager, hvor der fremgår oplysninger om den sigtede. Ud af de 62 sager er 15 sager ikke afgjort.

Tabel 6.4 Retlige afgørelser i hadforbrydelsessager⁹⁷

AFGØRELSESTYPE	ANTAL	ANDEL
Ikke afgjort	15	24,2
Afgjort ved bødeforlæg	10	16,1
Betinget dom	10	16,1
Betinget dom og bøde	4	6,5
Delvis betinget dom	2	3,2
Dom (kun bøde)	3	4,8
Dom (ubetinget/bøde + frak.*/straf bortfald/ingen tillægsstraf)	15	24,2
Dom/kendelse straffelovens §§ 68-70	2	3,2
Tiltalefrafald u/vilkår (retsplejeloven § 722, stk. 1, nr. 4)	1	1,6
Total	62	100,0

*Politiets forkortelse

Note: Oplysningerne vedrører sager fra perioden fra 1. januar 2010 til 31. oktober 2014 for de tre politikredse København, Fyn og Østjylland.

Kilde: Politiets sagsstyringssystem (POLSAS).

Af data fremgår endvidere, at vold (N21) tegner sig for den højeste andel af de strengeste afgørelser såsom betingede og ubetingede domme.

6.3 Sigtelser

Gerningspersoner

Oplysninger om gerningspersoner stammer ligeledes fra POLSAS, hvor der er gennemført en kombinationssøgning i sagens personfelt på ordene "forurettet/anmelder", "forurette", "U15" og "sigtet". Der er endvidere søgt i sagens resumefelt på ordene "hadforbrydelse", "hatecrime", "hate-crime", "hadmotiv", "had-motiv".

⁹⁶ Der indgår ikke domme efter § 81, nr. 6 eller 7, i denne opgørelse.

⁹⁷ Oplysningerne vedrører sager fra perioden fra 1. januar 2010 til 31. oktober 2014 for de tre politikredse København, Fyn og Østjylland.

Søgningen har resulteret i 272 sager, der omfatter et eller flere af ovenstående søgeord i sagens resuméfelt. Én episode/ét strafbart forhold kan resultere i flere sager, idet sagerne som udgangspunkt journalteknisk oprettes i forhold til hver person og hver sigtet person i den konkrete sag. Der er således tale om 198 unikke sager.

Ud over sagens resumé og personfelt omfatter oplysningerne fra POLSAS journalnummer, anmeldelsesdato og tidspunkt, gerningstekst, dato og tidspunkt for gerning, gerningspostnummer og kommune, køn og alder. I de tilfælde, hvor anmeldelsen er afgjort, fremgår der ligeledes oplysninger om afgørelsesdato og afgørelsested, såsom bødeforlæg, betinget dom mv.

Sigtelser

Af oplysningerne fra POLSAS fremgår det således, at der er rejst sigtelse i 54 forskellige sager, der vedrører sigtelse mod 62 forskellige personer for en hadforbrydelse i perioden fra den 1. januar 2010 til den 31. oktober 2014.

I seks sager ud af de 54 forskellige sager er der rejst sigtelse mod mere end én person. To af disse sager omfatter overtrædelse af straffelovens § 266 b, hvor der er henholdsvis fire og to sigtede personer. I andre to sager, der omhandler vold, er der henholdsvis to og tre sigtede. I en sag vedrørende hærværk/graffiti er der sigtet to personer i samme sag, og i en sag vedrørende trusler på livet er der ligeledes sigtet to personer i samme sag. Samlet set omfatter langt hovedparten af sagerne (N48) imidlertid, at der alene er sigtet én person.

Det kan dog ikke på denne baggrund konkluderes, at hadforbrydelser overvejende begås af én person og ikke i grupper. Dels omfatter oplysningerne kun personer, der er sigtet, hvor udfaldet af sagen endnu ikke er kendt, og dels kan der være usikkerhed behæftet med, hvem politiet rejser sigtelse mod. Det er i den forbindelse muligt, at politiet ikke har kendskab til samtlige gerningspersoner. Endelig skal opmærksomheden henledes på, at oplysningerne fra POLSAS ikke er landsdækkende.

Geografi

Ud af de 62 forskellige sigtede personer er de 39 sigtet i Københavns politikreds.⁹⁸ Hvad angår Fyns politikreds er der rejst sigtelse mod 11 personer.⁹⁹ I Østjyllands politikreds er der rejst sigtelse mod fem personer.¹⁰⁰ Endelig er der i syv tilfælde ikke angivet kommune, da postnummeret er oplyst som 9999 (borgerservice).

Københavns politikreds er landets største, hvorfor det også må forventes, at der forekommer flere sigtelser. Det er imidlertid bemærkelsesværdigt, at der er forholdsvis stor forskel på antal sigtede i Fyns- og Østjyllands politi. En forsigtig tolkning kan være, at politiet i de to politikredse enten prioriterer sagerne forskelligt, eller at der ikke rapporteres fyldestgørende i de tilfælde, hvor en sag kan indeholde motiver, der er omfattet af en hadforbrydelse.

⁹⁸ I 14 tilfælde er den kriminalitet, der er rejst sigtelse for, begået i København K. I otte tilfælde i København S/København SV, i fem tilfælde i København V, i fem tilfælde i København NV. De øvrige sigtelser er fordelt med 1-2 tilfælde i det øvrige København.

⁹⁹ Hovedparten af sigtelserne angår Odense C (N4) og Odense SØ (N3).

¹⁰⁰ Hovedparten af sigtelserne omfatter Aarhus (N3) og Brabrand (N1).

På baggrund af data indsamlet i forbindelse med nærværende kortlægning, er der ikke forskelle mellem andelen af oplevede hadforbrydelser i de forskellige regioner jf. Tabel 4.11.

Køn	Ud af de 62 sigtede personer er 59 mænd og tre er kvinder. Denne fordeling er ikke overraskende, idet mænd generelt set tegner sig for den største andel af den registrerede kriminalitet. ¹⁰¹ Hvad angår de sigtede kvinder, er alle tre (N3) sigtet for overtrædelse af straffelovens § 266 b i forskellige sager.
Alder	<p>Den yngste sigtede person er 16 år og den ældste er 70 år. Gennemsnitsalderen for personer, der er sigtet for en hadforbrydelse, er 27 år, og medianen, som omfatter den midterste værdi i det sorterede datasæt, er 25 år. Gennemsnitsalderen svarer dermed til den for sigtede ved vold og tyveri, idet gennemsnitsalderen for disse også ligger omkring de 25-30 år.¹⁰²</p> <p>I 34 unikke sager (N198) er der oplysninger om alder på såvel offer og gerningsperson. I 22 tilfælde er offeret ældre end gerningspersonen. Det yngste offer er 12 år, og det ældste er 80 år. Gennemsnitsalderen for ofrene er 32 år og er således lidt højere end gerningspersonernes (27 år). På grund af det begrænsede datasæt, og at oplysninger for alder i flere tilfælde mangler for både den sigtede og den forurettede, er det imidlertid ikke muligt at konkludere, at hadforbrydelser er rettet imod personer, der som udgangspunkt er ældre end gerningspersonen. Alderens betydning er imidlertid værd at undersøge i fremtidige analyser af hadforbrydelser.</p>
Tidspunkt	Når det gælder, hvilket tidspunkt på året en gerningsperson sigtes for en hadforbrydelse i en unik sag (N54), viser fordelingen, at forekomsten er jævnt spredt ud over første og andet halvår med henholdsvis 28 og 26 sigtelser. Sigtelserne er jævnt spredt over kalenderåret, omend marts, juli og august tegner sig for de færreste tilfælde af sigtelser for hadforbrydelser. Antallet kan dog også afspejle politiets indsats på området, og behøver derfor nødvendigvis ikke vise en eventuel årstidsvariation. Analysen peger endvidere på, at de hadforbrydelser, der rejses sigtelse for, forekommer om natten eller tidlig morgen.

6.4 Karakteristik af gerningspersoner

Det er sparsomt med kvalitativ og kvantitativ forskning om gerningspersoners karakteristika og motiver. Nærværende viden om gerningspersoner stammer således ikke fra gerningspersonen selv, men fra en række andre kilder såsom udenlandsk forskning på området, kvalitative interview med politi og anklagemyndigheden i København, Fyns og Østjyllands politikredse.

¹⁰¹ Se Danmarks Statistiks publikation *Kriminalitet* (flere år).

¹⁰² Laursen, Bjarne; Balvig, Flemming; Madsen, Karin Sten; Martinussen, Maj-Britt Elise; Sidenius, Katrine (2009), *Voldtægt der anmeldes...*, Del IV: *Mændene*, side 13, Udgivet af Det Kriminalpræventive Råd, Glostrup.

Endelig er der tilvejebragt data om gerningspersoner fra politiets sagsstyrings-system (POLSAS) af Rigspolitiet, Nationalt Forebyggelsescenter. Oplysningerne omfatter perioden fra 1. januar 2010 til 31. oktober 2014 for tre ud af 12 politikredse: København, Fyn og Østjylland.

Mørketal

I Sverige er der siden 2006 indsamlet registerbaseret data på oplysninger om gerningspersoner (se BRÅ flere år). Anmeldelsestallet giver dog ikke et klart billede af forekomsten af hadforbrydelser i samfundet, eftersom de fleste forbrydelser med stor sandsynlighed ikke anmeldes, og mørketallet formodes at være højt. Et andet aspekt er, at politiet alene rejser sigtelse i 32 pct. af de anmeldte forbrydelser.¹⁰³

Unge mænd og marginaliserede

Ud fra det man ved, fremgår det, at gerningspersonerne i langt de fleste tilfælde er unge mænd. En overvejende andel har sociale og personlige problemer såsom problemer med misbrug, kriminalitet og arbejdsløshed. Amerikansk forskning har desuden fundet, at gerningspersoner ofte er samfundsmæssigt marginaliserede og præget af en opvækst under socialt og psykologisk depraverede forhold, hvor forældrene i flere tilfælde har haft ingen eller løs tilknytning til arbejdsmarkedet, barndommen har været præget af omsorgssvigt, og der har tillige været tale om en manglende skoletilknytning.¹⁰⁴ De samme risikofaktorer kan genfindes blandt øvrige kriminelt belastede personer,¹⁰⁵ hvorfor gerningspersoner til hadforbrydelser, vurderet på levemåder og socioøkonomiske variable formentlig ikke adskiller sig væsentligt fra andre gerningspersoner.

Risikofaktorer for kriminalitet

Det er veldokumenteret, at køn og alder har stærk sammenhæng med risiko for at begå kriminalitet. Kriminalitetsstatistikken viser således en overrepræsentation af yngre mænd. National og international forskning har desuden fundet, at manglende gennemførelse af skole- og erhvervsuddannelse, manglende tilknytning til arbejdsmarkedet, den sociale omgangskreds samt misbrug kan udpeges som væsentlige risikofaktorer, hvad angår kriminalitet. Samtidig påpeges det, at omend forskningen kan udpege en række faktorer, hvad angår risikoen for, at den pågældende vil begå kriminalitet, så er det ikke muligt entydigt at forudsige, hvilke personer der rent faktisk vil begå kriminalitet fremover.¹⁰⁶ Samme konklusion drager SFI i en nyligt gennemført undersøgelse af hvilke faktorer i barndommen, der gør en forskel i forhold til, om den pågældende begår kriminalitet i ungdomsårene.¹⁰⁷ Undersøgel-

¹⁰³ Roxell, Lena (2011), "Hate, Threats, and Violence. A Register Study of Persons Suspected of Hate Crime" i *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 12, pp. 198-215.

¹⁰⁴ Craig, Kellina M. (2002), "Examining hate-motivated aggression - A review of the social psychological literature on hate crimes as a distinct form of aggression" i *Aggression and Violent Behavior*, Vol. 7 pp. 85-101.

¹⁰⁵ Clausen, S., M. Djurhuus, B. Kyvsgaard (2009): *Udredning til brug for Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet*, København, Justitsministeriet.

¹⁰⁶ Jørgensen, Tambour Tanja, Britta Kyvsgaard, Anne Julie Boesen Pedersen, Maria Libak Pedersen (2012), *Risikofaktorer, effektevalueringer og behandlingsprincipper – en forskningsoversigt*, Justitsministeriets Forskningskontor, København.

¹⁰⁷ Østergaard, Vernstrøm, Stine, Anne Bach Steensgaard, Anne Toft Hansen, Sofie Henze-Pedersen, Jeanette Østergaard (2015), *På vej mod ungdomskriminalitet - Hvilke faktorer i*

sen viser ligeledes, at selvom en person er kendetegnet ved en række risikofaktorer, er det ikke sikkert, at vedkommende rent faktisk vil begå kriminalitet. I gennemgangen af forskningen vedrørende profilen på gerningspersoner til en hadforbrydelse blev det fundet, at gerningspersonen som sådan ikke adskiller sig fra gerningspersoner generelt. Der er tale om identiske risikofaktorer, hvor køn, alder, manglende uddannelse, misbrug og marginalisering har stor forklaringskraft.

Registerbaserede analyser

En oversigt over forskning om gerningspersoner indikerer, at den er begrænset og overvejende baseret på registerbaserede analyser.¹⁰⁸ Den kvalitative forskning omfatter overvejende studier gennemført af psykiatere og psykologer.¹⁰⁹

Psykologiske undersøgelser

Den amerikanske psykolog Christopher Alexanders personlighedsundersøgelse af en 23-årig gerningsperson, der er dømt flere gange for hadforbrydelser, konkluderer:

“Although he detailed a life of chaos-parental divorce, childhood abuse, being teased by his peers as a child - his story didn't differ much from that of the numerous other criminal offenders I have evaluated over the years. The object of his anger, however - in contrast to others - became people who fit into a particular category.”¹¹⁰

Af artiklen fremgår det dog ikke, hvor og hvordan gerningspersonen udvalgte sine ofre, eller om der var andre omstændigheder såsom gruppepres og behov for at vise sig over for andre (“peer-effekt”).¹¹¹

Forskellige motiver

Den amerikanske professor i sociologi Jack McDevitt har ledet et forskningsprojekt vedrørende afdækning af motiverne bag hadforbrydelser. Det empiriske materiale består af 169 politisager, hvor der er rejst sigtelse. På baggrund af gennemgangen af det empiriske materiale dannede forskerteamet fire typologier som udtryk for for-

barndommen gør en forskel? SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, København.

¹⁰⁸ McDevitt, Jack; Jack Levin, and Susan Bennett (2002), “Hate Crime Offenders: An Expanded Typology” i *Journal of Social Issues*, Vol. 58 (2), pp. 303-317; Roxell, Lena (2011), “Hate, Threats, and Violence. A Register Study of Persons Suspected of Hate Crime” i *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 12, pp. 198-215; Watts, Meredith W. (2001), “Aggressive Youth Cultures and Hate Crime: Skinheads and Xenophobic Youth in Germany” i *American Behavioral Scientist*, Vol. 45, pp. 600-615.

¹⁰⁹ Dunbar, Edward (1999), “Defending the Indefensible: A Critique and Analysis of Psycho-legal Defense Arguments of Hate Crime Perpetrators” i *Journal of Contemporary Criminal Justice*, Vol.15, no. 1, pp. 64-77; Parrott, Dominic J. & John L. Peterson (2008), “What Motivates Hate Crimes Based on Sexual Orientation? Mediating Effects of Anger on Antigay Aggression” i *Aggressive Behavior*, Vol. 34, pp. 306–318.

¹¹⁰ Alexander, Christopher J. (2001), “Hate Crimes: Including the Field of Mental Health in the Debate” i *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, Vol 11 (1), pp. 101-104, citat fra side 103.

¹¹¹ Blee, Kathleen M. (2005), “Racial violence in the United States” i *Ethnic and Racial Studies* Vol. 28 (4), pp. 599 – 619.

skellige motiver nemlig: spænding, forsvar, gengældelse samt mission/opgave såsom at "rense" et område for bestemte samfundsgrupper. McDevitt har endvidere fundet, at såfremt motivet var spænding, blev kriminaliteten ofte begået af grupper.¹¹²

Ovenstående peger også i retning af, at det ikke nødvendigvis er had som isoleret fænomen eller følelse, der ligger bag forbrydelser motiveret af fordomme. Ligeså kan had-elementet gradbøjes til også at inkludere antipatier, der måske ikke snævert eller præcist kan kategoriseres som had, der er rettet mod forskellige karakteristika og de personer og grupper, disse knyttes til.¹¹³

Almindelige mennesker

Professor Paul Igansky fra Lancaster University nuancerer forståelsen af gerningspersoner ved at påpege, at såvel mediers som forskningens fokus på dømte gerningspersoner udelukker gerningspersoner, der ikke kommer i kontakt med retssystemet. Igansky viser i sin forskning, at mange gerningspersoner er helt "almindelige" mennesker, der begår overgreb, der ikke har karakter af planlagte voldelige overfald udtænkt på baggrund af ekstremistiske holdninger.

Surveys om holdninger

Internationalt har surveys om holdninger til minoriteter og diskrimination fokuseret på spørgsmål vedrørende social distance/nærhed som indikator, hvor man har målt på, hvordan respondenter eksempelvis har det med repræsentanter for minoriteter som naboer. Samtidig viser sådanne surveys, at der er en sammenhæng mellem social kontakt og personligt kendskab til personer fra minoriteter og negative holdninger – jo mindre kontakt og kendskab, jo mere negative holdninger. Om de overordnede sammenhænge mellem demografi og holdninger til minoriteter sammenfatter Eurobarometer det således:

"It can be seen that the youngest respondents, women, those with the longest education and those with political views that tend to the left, form a distinct cluster. In general these respondents are more likely to have a diverse social circle, to think discrimination is widespread, to say they have seen it happen and to be more comfortable with various groups in both public and private life."¹¹⁴

Kvalitative interview

Kvalitative interviews med Rigsadvokaten og udvalgte politikredse samt input fra interesseorganisationer peger på, at det ikke er muligt at tegne en profil som sådan for hadforbrydelsesgerningspersoner. Oplevelsen er, at det oftest er mænd, der er gerningspersoner, men ellers er alle typer af borgere repræsenteret.

Ekstremistiske miljøer

SFI gennemførte i 2014 en afdækning af antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark. Kortlægningen fandt, at der er tale om højreradikale, venstreradikale og islamistiske miljøer, der på den ene side offentligt tager afstand fra vold, men på den anden side forekommer der chikane, hærværk, truende adfærd samt

¹¹² McDevitt, Jack; Jack Levin and Susan Bennett (2002), *Journal of Social Issues*, Vol. 58, No. 2, pp. 303-317.

¹¹³ Igansky, Paul 2008: *Hate Crime and the City*, The Policy Press.

¹¹⁴ European Commission, Special Euro barometer 296, "Discrimination in the European Union: Perceptions, Experiences and Attitudes", 2008, s. 85.

fysiske angreb begået af personer med tilknytning til de specifikke miljøer.¹¹⁵ Det er endvidere kendetegnende, at de forskellige miljøer kan have konfrontationer med hinanden, så gerningspersoner på den måde også kan indtage offerrollen. I den sammenhæng kan der være tale om, at offer og gerningspersoner ikke altid er hinandens arbitrære modsætning.¹¹⁶ I en sammenhæng kan en person optræde som gerningsperson til en hadforbrydelse og i en anden sammenhæng være offer for en hadforbrydelse.

¹¹⁵ Pedersen, Lisbeth (2014), *Antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Afdelingen for beskæftigelse og integration, København.

¹¹⁶ Nielsen, Beth Grothe (1998), "Forbryder vs. offer: En kunstig modsætning mellem arbitrære begreber?" I *Kriminalvitenskapliga texter tillägnade Vagn Greve på sextioårsdagen*, side 229-240, Red: Jareborg, Nils, Britta Kyvsgaard, Per Ole Träskman, Iustus Förlag, Uppsala, Sverige.

7 Fordomme

Dette kapitel beskriver udbredelsen af fordomme og negative holdninger i befolkningen mod personer, der er omfattet af de ni karakteristika, kortlægningen omfatter. Undersøgelsen af fordomme er medtaget, da hadforbrydelser fordrer negative fordomme om offerets karakteristika.

7.1 Indikatorer

Denne del af undersøgelsen måler på antipati eller fordomme mod personer eller grupper, der besidder de motivgrunde, der er inkluderet i undersøgelsen.

Det er her vigtigt at understrege, at antipati eller fordomme i sig selv ikke leder til hadforbrydelser. Udbredelsen af fordomme er ikke det samme som udbredelse af hadforbrydelser. Sammenhængen mellem fordomme og hadforbrydelser skal snarere forstås således, at en hadforbrydelse fordrer et element af negative fordomme. Fordomsfuldhed kan således ses som en del af det socio-kulturelle bagtæppe, der giver en hadforbrydelse mening eller retning for den enkelte gerningsperson.

Undersøgelsen af fordomsfuldhed i befolkningen er derfor ikke en decideret kortlægning af gerningspersoner, men en afdækning af, hvor man i højere grad vil kunne forvente fordomsfuldhed, og hvor denne er rettet hen.

Det er tvivlsomt, om gerningspersoner er villige til at rapportere om egne hadforbrydelser til en survey. Derfor indeholder kortlægningen i stedet en undersøgelse af befolkningens negative fordomme rettet mod de motiver, der er inkluderet i kortlægningen.

De undersøgte kategorier følger de ni afdækkede motiver, men er i nogle tilfælde udtrykt som en underkategori. Underkategorierne er herefter følgende: Social status – her "hjemløs", handicap – her "fysisk eller psykisk handicap", politisk eller anden anskuelse – her "anden politisk holdning", religion og tro – her "anden religion", alder – her "markant ældre/ynge", kønsidentitet – her "transseksuel eller transvestit", seksuel orientering – her "anden seksualitet", køn – her "andet køn" eller etnisk oprindelse og hudfarve – her "anden etnisk oprindelse".

De to undersøgelsesspørgsmål er vist i Tabel 7.1:

Tabel 7.1 Undersøgelsesspørgsmål

	FORDOMSSPØRGSMÅL	SVARMULIGHEDER
Fordomsspg. #1	Hvis du tog bussen, hvordan ville du så have det med at sidde ved siden af følgende personer? (Efterfulgt af personer med karakteristika, der er beskyttet iht. ligebehandlingslovgivningen, f.eks. person med handicap, hjemløs, transseksuel, mv.)	1. Det ville ikke have nogen betydning 2. Det ville jeg ikke bryde mig om 3. Det ville jeg slet ikke bryde mig om
Fordomsspg. #2	Hvordan ville du have det med at have følgende personer som kollega? (Efterfulgt af personer med karakteristika, der er beskyttet iht. ligebehandlingslovgivningen, f.eks. person med handicap, hjemløs, transseksuel, mv.)	1. Det ville ikke have nogen betydning 2. Det ville jeg ikke bryde mig om 3. Det ville jeg slet ikke bryde mig om

De konkrete indikatorer på fordomme bygger på andelen af befolkningen, som angiver, at de "ikke" eller "slet ikke" ville bryde sig om 1) at sidde ved siden af personer med de pågældende karakteristika i bussen (det offentlige rum) samt 2) at have personer med de pågældende karakteristika som kollegaer. Denne del af undersøgelsen lægger sig op ad de traditionelle værdiundersøgelser med fokus på de konkrete kategorier, der er inkluderet i kortlægningen.¹¹⁷ Der er forskel på tendens til fordomsfuldhed og at begå en hadforbrydelse, men da fordomme må antages at være en forudsætning for hadforbrydelser, ses det i denne sammenhæng som en brugbar indikator for, hvilke kategorier en eventuel forebyggelsesindsats særligt kan rette sig imod.

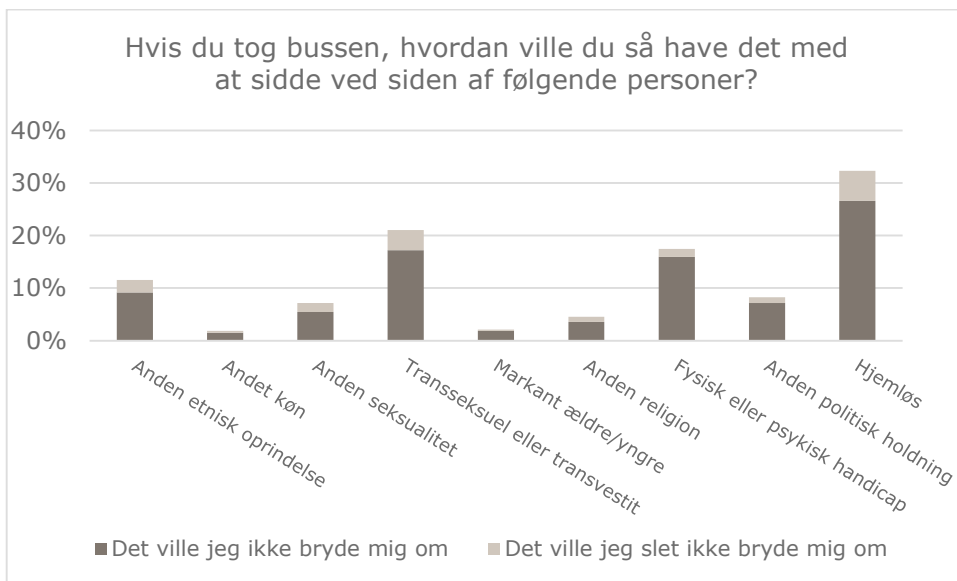
I nærværende afrapportering er der således fokuseret på besvarelser, der giver udtryk for fordomme, mens fordomsfrie besvarelser ikke bliver analyseret nærmere.

Fordomsfuldhed i bussen

Af Figur 7.1 fremgår det, at knap en tredjedel af befolkningen (32,3 pct.) "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at sidde ved siden af en hjemløs i bussen. Godt hver femte (21,1 pct.) vil "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at sidde ved siden af transseksuelle eller transvestitter, og det samme gælder for 17,5 pct. af befolkningen, når det kommer til personer med fysisk eller psykisk handicap. Godt hver tiende (11,5 pct.) vil "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at sidde ved siden af personer med en anden etnisk oprindelse end dem selv. Mellem 5 og 10 pct. af befolkningen vil "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at sidde ved siden af personer med en markant anden politisk overbevisning (8,3 pct.) eller en anden seksuel orientering (7,2 pct.) end dem selv, og under 5 pct. forholder sig negativt til at sidde ved siden af personer med en anden religion (4,5 pct.), alder (2,1 pct.) eller køn (1,8 pct.).

¹¹⁷ Værdiundersøgelser (som *European Values Study* (2008) eller *Eurobarometer 66* (2006)) har typisk spurgt ind til, hvem respondenterne ikke vil bryde sig om at have som nabo, men i denne kortlægning er der spurgt til kontekster med varierende social nærhed, og hvor andre undersøgelser har fundet, at hadforbrydelser finder sted. Ligeledes passer kategorier som køn og hjemløshed dårligt til det traditionelle nabo-spørgsmål.

Figur 7.1 At sidde ved siden af personer i bussen

Antal svar: 2.934

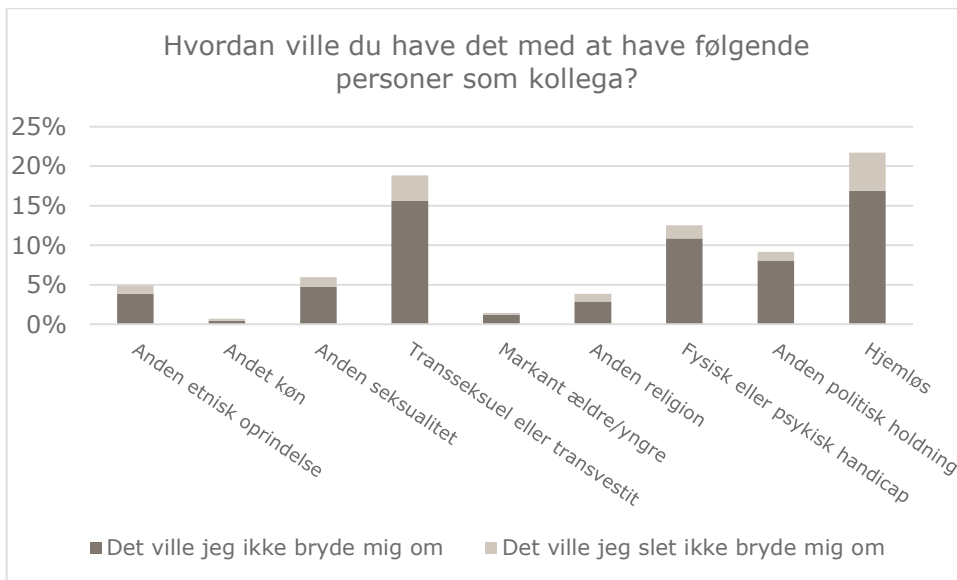
Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Fordomsfuldhed
mod kollegaer

Modviljen mod bestemte grupper bliver mindre, når der spørges ind til, hvem man ikke vil have som kollega. Men som det ses af Figur 7.2, er det de samme kategorier, der træder frem som dem, der synes at være mest udbredt modvilje mod i befolkningen.

Figur 7.2 At have som kollega

Antal svar: 2.934

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Således vil omkring en femtedel af befolkningen "ikke" eller "slet ikke" bryde sig om at have en hjemløs (21,7 pct.) eller en transseksuel eller transvestit (18,8 pct.) som kollega. Også her kan der være en forestilling om, at en hjemløs kollega vil have

svært ved at passe et arbejde. Hver ottende (12,5 pct.) vil gerne undgå at have en kollega med fysisk eller psykisk handicap, og 9,2 pct. giver udtryk for det samme i forhold til en kollega med en markant anden politisk holdning. For en anden seksuel orientering, anden etnisk oprindelse eller anden religion er andelen hhv. 6 pct., 5 pct. og 3,9 pct. Også her spiller alder og køn en marginal rolle – det gælder kun for hhv. 1,4 pct. og 0,7 pct.

Uagtet at ovenstående tal afspejler et vist samfundsmæssigt niveau af fordomme, negative stereotyper og afstandtagen til de nævnte grupper, kan det ikke præcist slås fast, hvad fordelingerne er udtryk for.

Analyse af spørgsmål

En analyse¹¹⁸ viser dog, at spørgsmålet om, hvem man ikke vil have som kollega, i højere grad knytter sig til fordomme end spørgsmålet om, hvem man ikke vil sidde ved siden af i bussen. Kollega-spørgsmålet afspejler således en indikation på udbredelse af fordomme. Ligeledes viser analysen, at der er usikkerhed knyttet til spørgsmålet om hjemløse. Det må således formodes, at hjemløse-kategorien, som tallene viser mest antipati imod, også er den kategori, hvor andre faktorer end negative holdninger i størst udstrækning spiller ind på respondenternes svar.

Sammenlignes udbredelsen af fordomsfuldhed i forhold til de to spørgsmål, der optræder i undersøgelsen, er det tydeligt, at det er de samme motiver, der optræder som de mest udbredte i befolkningen. Den mest markante forskel er, at niveaue af fordomsfuldhed i forhold til at sidde ved siden af bestemte personer i bussen generelt er lidt højere end i forhold til kolleger.

Med den ovenstående analyse in mente (som viser, at kollegaspørgsmålet er mere konsistent i forhold til fordomsfuldhed, og at de to spørgsmål i høj grad viser det samme) er det alene kollegaspørgsmålene, der bliver detaljeret gennemgået i de følgende afsnit, hvor der ses nærmere på udbredelsen af fordomsfuldhed i befolkningen.

7.2 Geografisk fordeling

Det er i høj grad fordomme om hjemløse og transseksuelle eller transvestitter, der skiller sig negativt ud. Ligesom det igen er personer med andet køn og anden alder, som de færreste vil have problemer med at have som kollega.

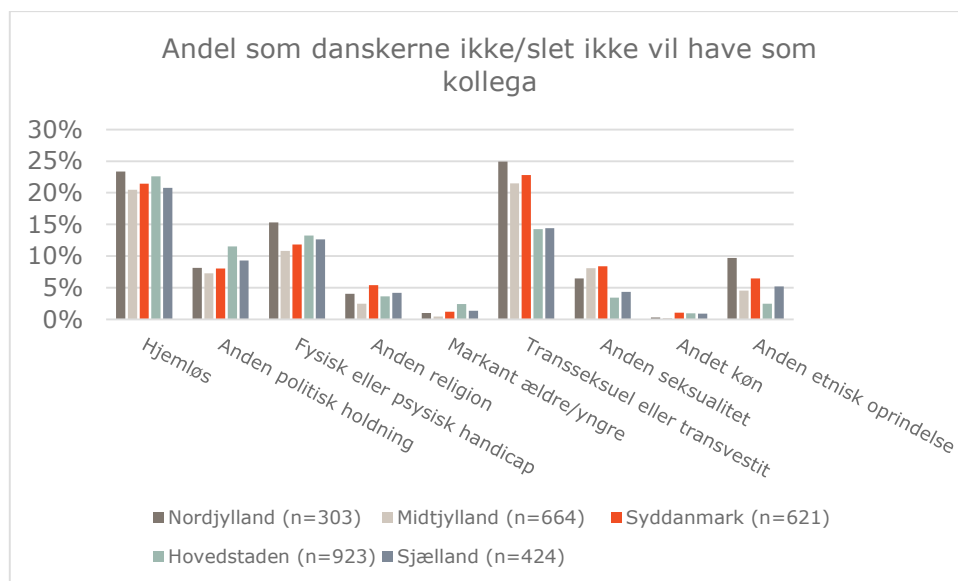
Hvad angår forskelle mellem landsdele, er det særligt forholdet til LGBT-personer (defineret som "transseksuel eller transvestit" samt "anden seksuel orientering"), der varierer markant regionerne imellem. Som det fremgår af Figur 7.3 er der således markant færre i Region Hovedstaden og Region Sjælland, der har modvilje

¹¹⁸Der er anvendt en særlig statistisk metode (Structural Equation Modeling), som er velegnet til at analysere "skjulte" variable, som i dette tilfælde fordomme, der ikke direkte kan måles. Metoden er særligt brugbar, når man ønsker at udtale sig om generaliserbarheden af empiriske fund for skjulte variable (Byrne 2010: 3-6). Structural Equation Modeling er en lineær statistisk metode, der bygger på en videreudvikling af bekræftende faktoranalyse ved at sammenligne observerede og forventede korrelationsmatricer.

mod at have LGBT-personer som kollegaer, end det er tilfældet på Fyn og i Jylland. Der er også markant færre i Region Hovedstaden, der "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at have en person med anden etnisk oprindelse som kollega.

Disse tal – både hvad angår LGBT og etnicitet – kan hænge sammen med, at Region Hovedstaden er relativt mangfoldig, hvad disse kategorier angår. Dette bekræfter tidligere undersøgelsers konklusioner om, at social interaktion, nærhed og personligt kendskab mindsker graden af fordomme og negative holdninger vendt mod andre grupper.¹¹⁹ Omvendt er der i hovedstaden flere, som ikke vil have en kollega med en markant anden politisk holdning.

Figur 7.3 Fordomme fordelt på region

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

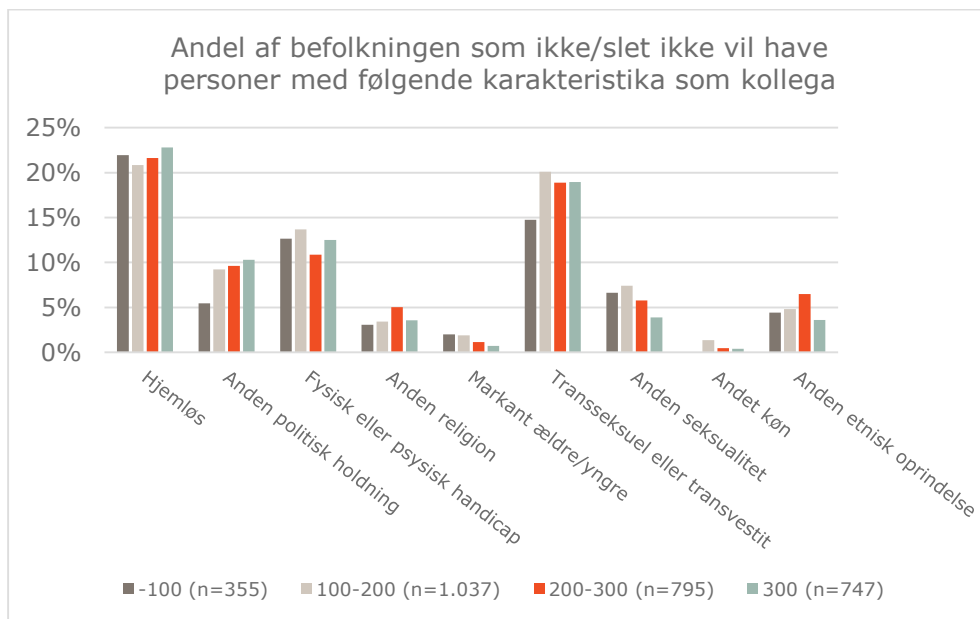
Kilde: COWI/DST-survey 2014

7.3 Social fordeling

Figur 7.4 herunder viser andelen i befolkningen, som "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at have personer med de forskellige karakteristika som kollega, opdelt på indkomstgrupper. De fordomme, der træder frem, følger mønstrene fra befolkningen som helhed, hvor fordomme mod hjemløse og transseksuelle/transvestitter er de mest udbredte.

¹¹⁹ Eks. Eurobarometer, *Special Eurobarometer 393. Discrimination in the EU in 2012*, 2012.

Figur 7.4 Fordomme fordelt på indkomstgrupper

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

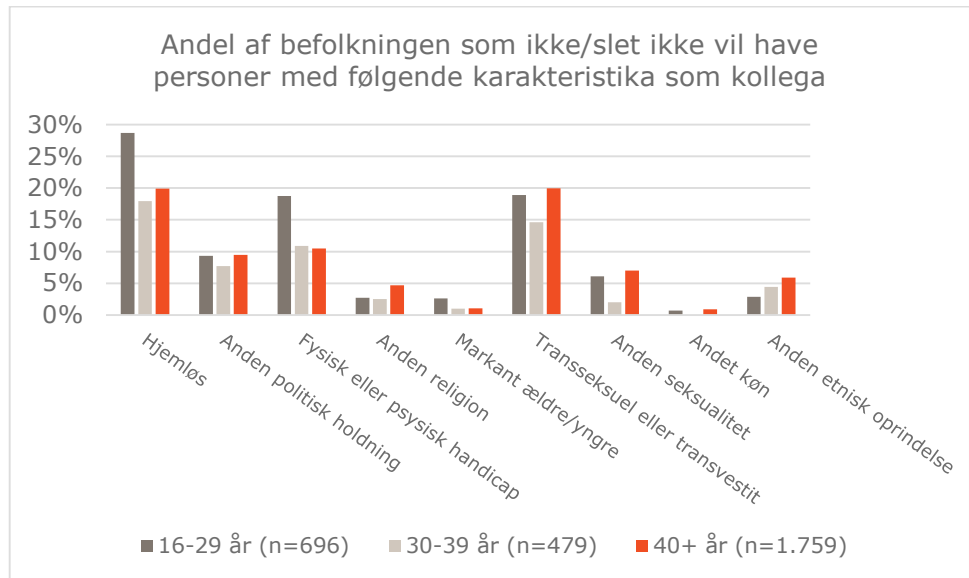
Kilde: COWI/DST-survey 2014

Når man ser på de forskellige indkomstgrupper, ligger de på nogenlunde samme niveau i forhold til fordomme over for hjemløse. I forhold til transseksuelle eller transvestitter ligger lavindkomstgruppens skepsis signifikant under resten af befolkningen. Samme mønster findes i forhold til at skulle være kollega med en person med markant anden politisk holdning. Den højeste indkomstgruppe er dem, der er mindst skeptiske over for at have en person med anden etnisk oprindelse som kollega.

7.4 Aldersmæssig fordeling

Figur 7.5 herunder viser andelen af forskellige aldersgrupper, der "ikke" eller "slet ikke" vil have hjemløse, transseksuelle mv. personer som kollegaer. Overordnet set følger de forskellige aldersgrupper de mønstre, som gør sig gældende for befolkningen som helhed. Hjemløse og transseksuelle/transvestitter er de grupper, som færrest vil have som kollega.

Figur 7.5 Fordomme fordelt på alder

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

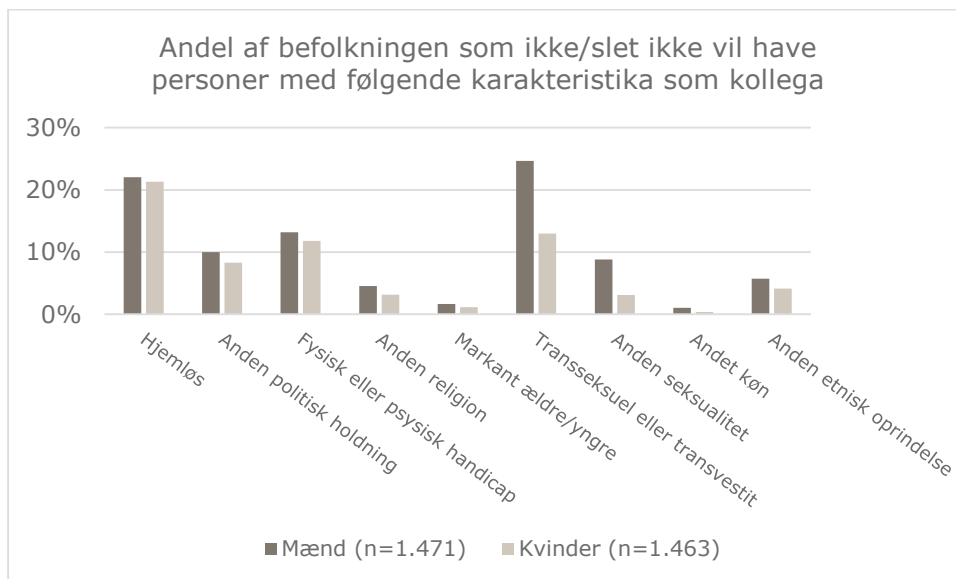
Kilde: COWI/DST-survey 2014

En gruppe, som adskiller sig fra de øvrige, er unge i alderen 16-29 år. Særligt i forhold til hjemløse og personer med fysiske/psykiske handicap, hvor langt færre af de unge vil have sådanne personer som kolleger end andre aldersgrupper. I forhold til anden seksuel orientering, anden etnisk oprindelse og anden religion er de ældste grupper mest skeptiske. Hvad angår seksuel orientering adskiller gruppen af 30-39-årige sig med en lavere grad af skepsis over for personer med en anden seksuel orientering. Dette ses også til en vis grad i forhold til transseksuelle og transvestitter.

7.5 Fordeling på køn

For køn ses samme overordnede fordeling som tidligere. Der er dog mere eller mindre markante forskelle mellem kønnene, som træder tydeligt frem i Figur 7.6.

Figur 7.6 Fordomme fordelt på køn

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Analysen af fordomme i forhold til køn bekræfter andre undersøgelser,¹²⁰ nemlig at mænd generelt har et mere negativt syn på minoriteter eller "andre" grupper end kvinder. Det kommer mest tydeligt til udtryk i forhold til LGBT-personer, som mere end dobbelt så mange mænd sammenlignet med kvinder "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at have som kollegaer.

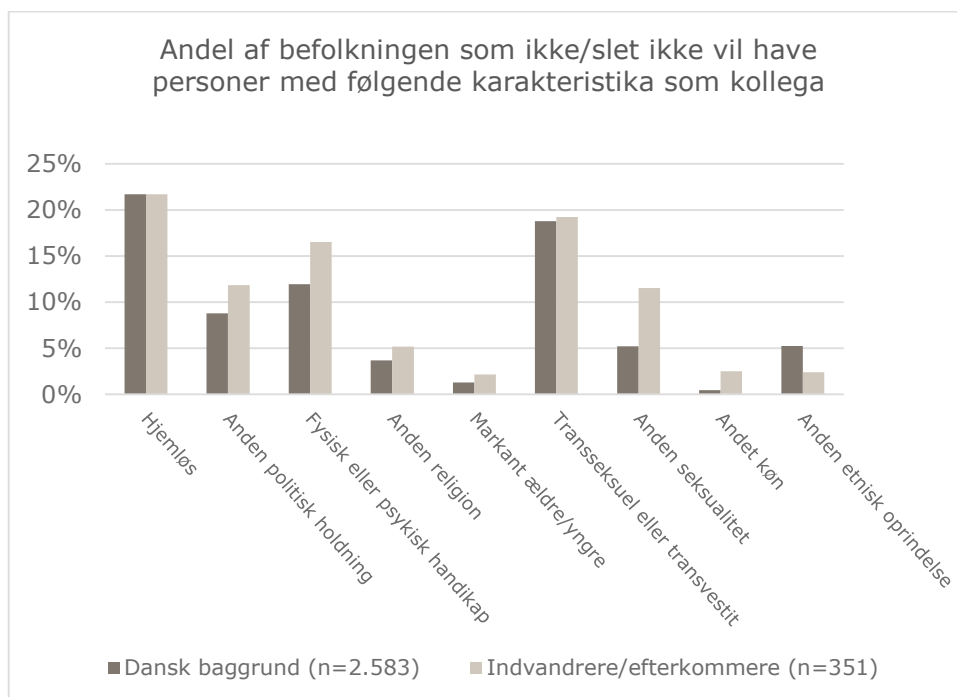
De eneste afvigelser fra dette mønster viser sig i svarene på, hvem der "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at sidde ved siden af hjemløse, personer med handicap eller anden politisk holdning. Her er mænd og kvinder omtrent på niveau med hinanden. Kvinder har dog mindre lyst end mænd til at sidde ved siden af hjemløse eller personer med fysisk eller psykisk handicap.

7.6 Fordeling på etnisk oprindelse

Som det fremgår af Figur 7.7, er der forskelle mellem personer med dansk baggrund og indvandrere/efterkommere, om hvem de bryder sig om at have til kollega. Det er særligt markant, hvad angår personer med handicap, anden politisk holdning og anden seksualitet, som en større andel af indvandrere/efterkommere "ikke" eller "slet ikke" vil bryde sig om at have som kollega. Omvendt er flere personer med dansk baggrund negative over for at have en person med anden etnisk oprindelse som kollega.

¹²⁰ Eks. Eurostats *Eurobarometer 66* (2006) og *Special Eurobarometer 393* (2012).

Figur 7.7 *Fordomme fordelt på etnisk oprindelse*

Note: Samme respondent kan indgå i flere kategorier.

Kilde: COWI/DST-survey 2014

Skepsissen er generelt lille, hvad angår køn. Holdningen til hjemløse og transpersoner adskiller sig ikke mellem grupperne.

8 Forebyggende tiltag og indsatser

Dette kapitel indeholder en beskrivelse af forebyggelsesindsatser og tiltag mod hadforbrydelser, herunder registrering og retsforfølgelse, undervisning og træning og forebyggelse så som kampagner, projekter og lignende.

8.1 Indsatser mod hadforbrydelser

Forebyggende tiltag og indsatser mod hadforbrydelser i en dansk kontekst er relativt få og sporadiske. Det er dog værd at have for øje, at indsatser mod hadforbrydelser bør ses i en bredere kontekst, der også inkluderer anti-diskrimination, håndtering af mangfoldighed og indsatser mod stereotyper og fordomme.

I det lys er der en række indsatser, der på forskellige måder adresserer problematikker, der har med hadforbrydelser at gøre. Det gælder blandt andet i retssystemet ift. registrering og retsforfølgelse, hvor anklagemyndigheden og politiet har fokus på området. Hvad angår forebyggelse har særligt Københavns Kommune samt nogle politikredse igangsat eller gennemført forskellige indsatser.

Det skal her bemærkes, at der ikke findes noget samlet tilbud, der specifikt er målrettet ofre for hadforbrydelser. Dog findes der en vifte af tilbud, herunder retshjælp og organisationer, der repræsenterer de grupper af ofre, som denne analyse fokuserer på.

Det er ikke muligt inden for rammerne af denne kortlægning af evaluere indsatsernes effekt.

De forskellige indsatser beskrives enkeltvist nedenfor.

Registrering og retsforfølgelse:

- › Indberetningsordning: Rigsadvokaten etablerede for 2007 en midlertidig indberetningsordning vedrørende domsafgørelser, hvor straffelovens § 81, nr. 6, var tillagt betydning ved straffastsættelsen. Dette havde til formål at tilvejebringe statistik og viden om sager. På baggrund heraf offentliggjorde Rigsadvokaten *Redegørelse om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 og nr. 7, samt sager om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.* (april 2008). Af redegørelsen fremgår det, at der i 2008 blev

indberettet ti sager om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6. I otte af sagerne blev det af retten lagt til grund, at forbrydelsen helt eller delvist havde haft baggrund i den forurettedes etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

- › Udredning om hadforbrydelser: Institut for Menneskerettigheder udgav i 2011 udredningen *Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse*, der undersøgte, hvorvidt procedurer og praksis hos politi, anklagemyndighed og domstole sikrede en effektiv beskyttelse mod hadforbrydelser. Udredningen fandt på det tidspunkt forbedringspotentiale og anbefalede mere viden og forskning, retlige afklaringer, indsatser for at sikre anmeldelser af hadforbrydelser, en styrket indsats af politiet og anklagemyndigheden samt øget fokus fra domstolene. Rigsadvokaten har oplyst, at de har handlet på disse anbefalinger, mens IMR siden har gentaget sine anbefalinger.
- › Meddelelse: Rigsadvokaten offentliggjorde i 2011 den reviderede meddelelse ”*RM 2-2011 - Behandlingen af sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b, lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., og sager, hvor der er spørgsmål om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6.*” Meddelelsen indeholder retningslinjer for håndtering af hadforbrydelsessager. Der er kommet en revideret meddelelse, hvor det blandt andet indskræpes, at det som udgangspunkt skal citeres i anklageskriftet, hvis § 81, nr. 6 påberåbes som strafskærpelsesgrund. I forlængelse af meddelelsen fra 2011 sendte Rigsadvokaten sammen med rigspolitichefen et brev ud til alle politikredse og statsadvokater, hvor de indskræper, at det er vigtigt, at politi og anklagemyndighed har fokus på hadforbrydelser. Det er Rigsadvokatens oplevelse, at politiets og anklagemyndighedens fokus på hadforbrydelser er blevet skærpet.
- › Forelæggelsesordning: Anklagemyndigheden har en forelæggelsesordning, hvorefter alle sager, hvor der er rejst sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 266 b eller lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., skal forelægges for den overordnede anklagemyndighed. Det er herefter Rigsadvokaten, der afgør, om der skal rejses tiltale i sagerne. Sager uden sigtelse forelægges Statsadvokaten. Det fremgår af Rigsadvokatens retningslinjer, at det skal overvejes, om domme, hvor straffelovens § 81, nr. 6, er søgt anvendt, er egnet til at indgå i anklagemyndighedens vidensbase.
- › Tredjepartsindberetninger: Der har i løbet af de seneste år eksisteret en række såkaldte tredjeparts-registreringsmuligheder. Dette dækker over hjemmesider, mobil apps eller andet, hvor ofre for hadforbrydelser kan indrapportere hadforbrydelser andre steder end til politiet. Disse ordninger kan ikke erstatte anmeldelse og registrering hos politiet, og indrapporteringerne kan ikke bruges af politiet. De er tænkt som supplerende registre med henblik på at indsamle data om udbredelse og karakter af hadforbrydelser. Initiativerne har inkluderet følgende:
 - › Tracing and Tackling LGBT Hate Crime: Et EU-finansieret projekt gennemført i 2009-2010 af Institut for Menneskerettigheder i samarbejde med COWI og LGBT NGOer i ti EU-medlemsstater. Projektet indeholdt

en hjemmeside, hvor LGBT-relaterede hadforbrydelser kunne registreres. Hjemmesiden eksisterer ikke længere.

- › Sig Fra Nu: Institut for Menneskerettigheder driver en hjemmeside, der indsamler information om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Danmark. Hjemmesiden indeholder et spørgeskema, man kan udfylde, hvis man har oplevet en hadforbrydelse. Der kan rapporteres på dansk, engelsk, arabisk, somalisk, tyrkisk og persisk.¹²¹
- › Registrer Diskrimination: Københavns Kommune etablerede hjemmesiden, hvor ofre for diskrimination og hadforbrydelser kunne registrere hændelsen. Siden eksisterer ikke længere.
- › Stemplet: En mobil app lanceret oktober 2014, som skal gøre det så nemt som muligt for københavnere at registrere diskrimination og hadforbrydelser. Registreringerne skal give kommunen et overblik over, hvor, hvornår og over for hvem, der sker diskrimination/hadforbrydelser.
- › Det Jødiske Samfund i Danmark: Det Jødiske Samfund i Danmark registrerer og analyserer antisemitiske hændelser og udgiver årlige rapporter herom. Desuden tilbydes også forskellige former for støtte til ofre for antisemitisme.
- › Dokumentations- og rådgivningscenteret om Racediskrimination: DRC kortlægger racediskrimination og giver råd, vejledning samt juridisk bistand til personer, der har været udsat for racediskrimination, eller som har været vidner hertil.
- › Hvor Københavns Kommunes mobil app er et nyt tiltag i dansk sammenhæng, har det i praksis vist sig vanskeligt at opnå et gennembrud via forsøgene med hjemmesider, hvor ofre for hadforbrydelser selv kan indrapportere. Antallet af indrapporterede hændelser til disse har været lavt. Evalueringen af Københavns Kommunes diskriminationsvejledere har peget på, at manglende kendskab til indberetningsmuligheder, manglende sammenhæng mellem de forskellige muligheder, samt manglende feedback på indberetninger er medvirkende årsag hertil.¹²²

Undervisning og træning

- › Undervisning af politi:
 - › Institut for Menneskerettigheder gennemførte i 2010 i samarbejde med COWI og en række NGOer et projekt om håndtering og registrering af hadforbrydelser på grund af seksuel orientering og hadforbrydelser i flere

¹²¹ <http://www.sigfranu.dk/>.

¹²² Mhtconsult, *Diskriminationsvejledere i Københavns Kommune – En effekt- og virknings-evaluering*, 2014.

EU-medlemsstater. Projektet inkluderede undervisning af politi, hvor Københavns Politi deltog fra dansk side.¹²³ Diverse undervisningsforløb kom senere hen i stand i forlængelse af dette projekt.

- › Politiets Efterretningstjeneste har i samarbejde med Københavns Politi, Rigsadvokaten og Institut for Menneskerettigheder i 2011 og 2012 været rundt i alle politikredse og afholde temadage om hadforbrydelser.
- › 250 politibetjente hos Fyns Politi er blevet undervist i hadforbrydelser. Rigspolitiet har været ansvarlig for tilrettelæggelsen af undervisningen, der blandt andet er foregået i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder. Herudover har der været et undervisningsforløb for Københavns Politi i 2014.
- › PETs forebyggelsescenter underviser blandt andet politikredsene i registrering af hadforbrydelser.
- › Hadforbrydelser er en del af pensum på Politiskolen.
- › Andre initiativer:
 - › Flere organisationer har udarbejdet undervisningsmateriale eller –koncepter rettet mod skoler, der med et normkritisk perspektiv sætter fokus på de normer og uskrevne regler, der er med til at få nogle identiteter og omgangsformer til at fremstå som henholdsvis normale/unormale, legitime/illegitime eller naturlige/unaturlige. Derigennem søger man at belyse, hvordan dette som et normativt socialt bagtæppe påvirker den enkeltes rettigheder og muligheder. Blandt andre har Amnesty International og Normstormerne under LGBT Danmark arbejdet med dette.
 - › DIIS har udviklet undervisningsmaterialet *Forskellighed og fordomme* til grundskolen, som sætter fokus på antisemitisme og andre former for intolerance i Europa og i det danske samfund.
 - › Ligebehandling: Københavns Kommune har i 2012-2014 gennemført efteruddannelse i ligebehandling på tværs af diskriminationsgrunde for ledere og medarbejdere i udvalgte kommunale institutioner. Der er aktuelt ikke planer om at videreføre indsatsen.

Forebyggelse: Kampagner, projekter, partnerskaber og samarbejder

- › Stophadforbrydelser.dk: Københavns Politi, Københavns Kommune, Institut for Menneskerettigheder, Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske (nu LGBT Danmark), Ligebehandlingsudvalget samt World Outgames gennemførte i 2010 en kampagne med blandt andet plakater og hjemmeside for at modvirke hadrelateret kriminalitet. Projektet er ikke videreført.

¹²³ Rigspolitiet har evalueret undervisningen på Fyn, men COWI har ikke haft adgang til evalueringen.

- › Fyns Politi har taget initiativ til en partnerskabsaftale med lokale organisationer og grupper med henblik på at samarbejde om håndtering og bekæmpelse af hadforbrydelser. Deltagende organisationer er i første omgang Islamisk Tyrkisk Kulturforening, Dansk Arabisk Kultur og Videnskab, Lambda, Det Jødiske Samfund, Odense Kommune og Fyns Politi. Samarbejdet er unikt, da både kommune, interesseorganisationer og politi er gået sammen med henblik på at forebygge og bekæmpe forbrydelser mod minoriteter. Formålet med partnerskabsaftalen er at øge den generelle viden om hadforbrydelser samt skabe bedre muligheder for at afdække og kortlægge disse. Interesseorganisationerne mener, at partnerskabet er vigtigt for at undgå stigmatisering af grupper og motivere målgrupperne til at anmelde hadforbrydelser.

- › Københavns Kommune har i en årrække – i regi af Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen – udført en række initiativer i relation til ligebehandling og ikke-diskrimination. De inkluderer blandt andet:
 - › Stemplet – bekæmp fordomme i København: En kampagne mod diskrimination og fordomme, der udover at være synlig i bybilledet og på internettet også har inkluderet tilbud om arrangementer som Menneskebiblioteket, forumteater og dialogmøder om diskrimination og hadforbrydelser på ungdomsuddannelser. Den tidligere omtalte app til registrering af diskrimination og hadforbrydelser var en del af en række initiativer under Stemplet.

 - › Diskriminationsvejledere: Inspireret af erfaringer fra Londons East End har målet fra 2013 været at udbrede viden om diskrimination, hadforbrydelser og indberetningsmuligheder via et korps af *diskriminationsvejledere* med tæt relation til minoritetsmiljøer. Konceptet hviler på en idé om, at borgere vil være parate til at handle mod diskrimination og hadforbrydelser, hvis indsatsen er forankret i lokale miljøer og institutioner.

- › ”Din tro min tro” er et tilbud til skoler og lærere i København, Aarhus og Roskilde om at få besøg af et gæstelærerteam bestående af en jøde, en kristen og en muslim (i Århus og Roskilde en kristen og en muslim). På besøget fortælles om, hvad de tror på, hvad de er fælles om, og det, der adskiller dem. Formålet med besøget er at skabe dialog og viden om religionerne samt skabe respekt og gensidig forståelse.

Anden dokumentation

Rapporter om København: Siden 2007 har Københavns Kommune fået udarbejdet forskellige rapporter om omfang og karakter af hadforbrydelser og diskrimination i København.

Bilag A Litteratur

- Alexander, Christopher J. (2001), Hate Crimes: "Including the Field of Mental Health in the Debate" i *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, Vol 11, 1, pp. 101-104.
- Andersen, Lisbeth Garly, Susanne Nour, mfl., *Udredning nr. 8. Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse*, Institut for Menneskerettigheder (2011).
- Anderson, James F.; Laronistine Dyson; Willie Brooks Jr.(2002), "Preventing Hate Crime and Profiling Hate Crime Offenders" i *The Western Journal of Black Studies*, vol. 26, no. 3, pp. 140-148.
- Balvig, Flemming, Britta Kyvsgaard & Anne-Julie Boesen Pedersen (2014), "Udsathed for vold og andre former for kriminalitet", *Offerundersøgelserne 2005-2013*, med særligt afsnit om køn og vold. Københavns Universitet, Justitsministeriet, det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitiet, November 2014.
- Balvig, Flemming, Britta Kyvsgaard & Anne-Julie Boesen Pedersen (2013), "Udsathed for vold og andre former for kriminalitet", *Offerundersøgelserne 1995-96 og 2005-12*, Københavns Universitet, Justitsministeriet, Det kriminalpræventive Råd, Justitsministeriet.
- Blee, Kathleen M. (2005), "Racial violence in the United States" i *Ethnic and Racial Studies* Vol. 28 No. 4, pp. 599-619.
- Brudholm, T. (2014), "Hate Crimes and Human Rights Violations" i *Journal of Applied Philosophy*.
- Brudholm, T. (2013), "Om had og hadetale" i Engelbreth Larsen, Lohmann & Slavensky (red.), *Hate speech: fra hadetale til hadesyn*, Informations Forlag.
- Byrne, B.M. (2010), *Structural Equation Modeling with AMOS*, Routledge Taylor and Francis Group LLC. London & New York.
- Clausen, S., M. Djurhuus, B. Kyvsgaard (2009): *Udredning til brug for Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet*, København, Justitsministeriet.
- Council of Europe, *Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe*, 2010.
- Craig, Kellina M. (2002), "Examining hate-motivated aggression - A review of the social psychological literature on hate crimes as a distinct form of aggression" i *Aggression and Violent Behavior*, Vol. 7 pp. 85-101.
- Det Jødiske Samfund i Danmark (2014), *Rapport om antisemitiske hændelser i Danmark 2013*.

Dunbar, Edward (1999), "Defending the Indefensible: A Critique and Analysis of Psycholegal Defense Arguments of Hate Crime Perpetrators" i *Journal of Contemporary Criminal Justice*, Vol.15, no. 1, pp. 64-77.

European Commission (2012), *Special Eurobarometer 393. Discrimination in the EU in 2012*.

European Commission (2008), *Special Euro barometer 296, Discrimination in the European Union: Perceptions, Experiences and Attitudes*.

European Commission (2006), *Eurobarometer 66*.

European Union Agency for Fundamental Rights (2012), *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*.

Gerstenfeld I. Phyllis B. & Grant Diana R. (red.): *Crimes of Hate – Selected Readings*. London: SAGE Publications.

Igansky, P. (2008), *Hate Crime and the City*, The Policy Press.

Jørgensen, T.T., B. Kyvsgaard, A.J. Boesen Pedersen, M.L. Pedersen (2012), *Risikofaktorer, effektevalueringer og behandlingsprincipper – en forskningsoversigt*, Justitsministeriets Forskningskontor, København.

Kongstad, Annalise & Peter Kruize (2012), *Trickyveri i beboelse*, Det Kriminalpræventive Råd og Justitsministeriets forskningskontor.

Københavns Kommune (2013), *Inklusionsundersøgelse 2012*.

Laursen, B.; F.Balvig; K. S. Madsen, M.E. Martinussen, K. Sidenius, (2009), *Voldtægt der anmeldes...*, Del IV: *Mændene*, side 13, Udgivet af Det Kriminalpræventive Råd, Glostrup.

Levin, J., & McDevitt, J. (2002), *Hate crimes revisited: America's war against those who are different*, Boulder, CO: Westview.

McDevitt, Jack; Jack Levin, and Susan Bennett (2002), "Hate Crime Offenders: An Expanded Typology" i *Journal of Social Issues*, Vol. 58, No. 2, pp. 303-317.

Mhtconsult (2014), *Diskriminationsvejledere i Københavns Kommune – En effekt- og virkningsevaluering*.

National Coalition for the Homeless (2014) *Vulnerable to Hate: A Survey of Hate-crimes & Violence Comitted against Homeless People in 2013*.

Nielsen, Beth Grothe (1998), "Forbryder vs. offer: En kunstig modsætning mellem arbitrære begreber?" I *Kriminalvitenskapliga texter tillägnade Vagn Greve på sextioårsdagen*, side 229-240, Red: Jareborg, Nils, Britta Kyvsgaard, Per Ole Träskman, lustus Förlag, Uppsala, Sverige.

OSCE Ministerial Council: *Decision No. 9/09 Combating Hate Crimes*, Athens 2009 (MC.DEC/9/09).

OSCE/ODIHR (2009), *Hate Crimes in the OSCE Region – Incidents and Responses*, Annual Report for 2008.

Parrott, Dominic J. & John L. Peterson (2008), "What Motivates Hate Crimes Based on Sexual Orientation? Mediating Effects of Anger on Antigay Aggression" i *Aggressive Behavior*, Vol. 34, pp. 306-318.

Pedersen, Lisbeth (2014), *Antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Afdelingen for beskæftigelse og integration, København.

Politiets Efterretningstjeneste (2015), *Kriminelle forhold i 2013 med mulig ekstremistisk baggrund*.

Politiets Efterretningstjeneste (2013), *Kriminelle forhold i 2012 med mulig ekstremistisk baggrund*.

Roxell, Lena (2011), "Hate, Threats, and Violence. A Register Study of Persons Suspected of Hate Crime" i *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 12, pp. 198-215.

Wang, L. (2004), *Hate Crime and Everyday Discrimination: Influences of and on the Social Context*.

Watts, Meredith W. (2001), "Aggressive Youth Cultures and Hate Crime: Skin-heads and Xenophobic Youth in Germany" i *American Behavioral Scientist*, Vol. 45, pp. 600-615.

Østergaard, Vernstrøm, Stine, Anne Bach Steensgaard, Anne Toft Hansen, Sofie Henze-Pedersen, Jeanette Østergaard (2015), *På vej mod ungdomskriminalitet - Hvilke faktorer i barndommen gør en forskel?* SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, København.

Retskilder

EMD *Še i v. Croatia*, dom af 31. maj 2007, sagsnr. 40116/02.

EMD *Petropoulou-Tsakiris v. Greece*, dom af 6. december 2007, sagsnr. 44803/04, §§ 64 – 65.

EMD *Stoica v. Romania*, dom af 4. marts 2008, sagsnr. 42722/02, pr. 119.

EMD *Salgueiro Da Silva Mouta* mod Portugal, dom af 21.12.99 og diskrimination på grund af seksuel orientering.

EMD Judgment *Chapman v. the United Kingdom* [GC], No.27238/95, 18 January 2001, para. 93.

EMD Judgment *Nachova and Others v. Bulgaria*, para. 145; se tilsvarende i EMD, *Dimitrova and Others v. Bulgaria*, No. 44862/04, 27 January 2011, para. 95.

European Agency for fundamental rights (FRA) – *Combating hate crimes in the EU* - Conference Conclusions, 1.1.

European Union Agency for Fundamental Rights, 2012, s. 19; s. 23. *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*.

European Values Study (2008).

Eurobarometer 66 (2006).

Forslag til Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af straffesammere og bestemmelser om straffastsættelse mv.) (2003/1 LSF 99), FT. 2003-2004, Tillæg A Bind V s. 3322.

ICCPR art. 26. CAT/C/GC/2/CRP.1/Rev.4, november 2007, §§ 20-24.

International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD). artikel 4(a); artikel 6.

Københavns Byrets dom af 27. februar 2008. Dommen er beskrevet i Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 36; s. 52.

Nachova and Others mod Bulgaria, storkammerdom af 6. juli 2005, sagsnr. 43577/98 og 43579/98. For en uddybende forklaring af sagen, se Udredning nr. 8 om Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse, Institut for Menneskerettigheder 2011, s. 40.

Rigsadvokatens Redegørelse om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 og nr. 7, samt sager om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v., J.nr. RA-2006-120-0033 april 2008.

Rigsadvokaten: *Anklagemyndighedens vidensdatabase Racediskrimination - praksisoversigt* – opdateret 04.07.2014 inklusiv dom 1.1.38. Retten i Århus' dom af 21. november 2012, dom 1.4.1. Vestre Landsrets dom af 7. februar 2000, dom 1.4.8. Vestre Landsrets dom af 17. juli 2013.

Vestre Landsrets dom af 16. september 2013, U2014.73V.

Østre Landsrets dom af 9. marts 2007, U2007.1679Ø.

Bilag B Kortlægningens metode

Bilag B indeholder projektgruppens "rå" arbejdsrapport, som skitserer den fremgangsmåde og metode for kortlægningen, som den blev planlagt i analysens indledende faser.

Den egentlige metode fremgår af selve kortlægningen, og det er ikke alle aktiviteter, der blev gennemført som beskrevet i arbejdsrapporten. Eksempelvis havde projektgruppen indledningsvist en ambition om at interviewe ti gerningspersoner, men det var ikke muligt at gennemføre denne aktivitet.

Arbejdsrapporten er forholdsvis omfattende og findes derfor i et særskilt dokument, som kan rekvireres hos COWI A/S, afdeling 1105.

Bilag C Spørgeskema

Spørgeskemaet til den gennemførte e-survey er af et betydeligt omfang og forefindes derfor i et dokument, der er adskilt fra kortlægningen. Bilag C kan rekvireres hos COWI A/S, afdeling 1105.

Bilag D Data og statistisk sikkerhed

Bilag D supplerer kapitel 3, metode, og omhandler vægtning af data, bortfald og generaliserbarhed, statistisk sikkerhed og afrapportering af data.

Vægtning af data og bortfald

Vægtning

For at sikre at data afspejler den samlede danske befolkning i målgruppen for kortlægningen (personer fra 16 til 74 år), har Danmarks Statistik (DST) udarbejdet såkaldte person- og populationsvægte. Vægtene tager højde for de befolkningsgrupper, der er under- eller overrepræsenteret i nærværende stikprøve. I undersøgelsen anvendes disse vægte generelt og skal sikre, at undersøgelsens resultater i princippet gælder hele den danske befolkning.

I populationsvægten har Danmarks Statistik indarbejdet en justering for eventuel skævhed i den realiserede stikprøve. Dette sikrer i sidste ende, at svarpersonernes fordeling på væsentlige baggrundsforhold afspejler befolkningen. Disse baggrundsforhold omfatter følgende variable med angivne svarmuligheder i parentes:

- › Køn (mand/kvinde)
- › Alder (16-19 år, 20-29 år, 30-39 år, 40-49 år, 50-59 år, 60-74 år)
- › Geografi (de fem danske regioner, henholdsvis Nordjylland, Midtjylland, Syddanmark, Sjælland, Hovedstaden)
- › Højeste fuldførte uddannelse (grundskole, ungdomsuddannelse, kort videregående uddannelse, mellemlang videregående uddannelse, lang videregående uddannelse (inkl. ph.d. og øvrige højere uddannelser))
- › Disponibel indkomst (ingen, under 200.000 kr., 200-300.000 kr., 300-400.000 kr., 400-500.000 kr., 500.000+)
- › Herkomst (dansk oprindelse, indvandrere/efterkommere¹²⁴).

Opdelingen af svarkategorierne er ikke afspejlet i de kategoriseringer, der efterfølgende er anvendt i analysen. De anvendte kategorier i analyserne er opdelt i bredere kategorier, hvilket skyldes hensynet til anonymisering af respondenterne.

Bortfald

Det har ikke været muligt at få skabt en fuldt repræsentativ stikprøve trods mange forsøg på opfølgning og interview. Nedenstående Tabel_Bilag D-1 viser fordelingen af de mest centrale baggrundsvariable i nærværende data og i populationen.

¹²⁴ Kategorien "indvandrere/efterkommere" omfatter indvandrere/efterkommere fra både vestlige og ikke-vestlige lande.

Tabel_Bilag D-1 Stikprøvens afvigelse fra den samlede population i DK

BAGGRUNDS- FORHOLD	KATEGORI	STIKPRØVE (PCT.)	AFVIGELSE FRA POPULATION
KØN	Mænd	48,3	-1,8
	Kvinder	51,7	1,8
ALDER	16-19 år	6,6	-0,3
	20-29 år	12,8	-4,0
	30-39 år	13,9	-2,4
	40-49 år	19,1	-0,2
	50-59 år	19,5	1,8
	60-74 år	28,0	5,1
	GEOGRAFI	Nordjylland	10,3
Midtjylland		23,1	0,5
Syddanmark		22,8	1,6
Hovedstaden		29,6	-1,9
Sjælland		14,3	-0,1
HØJESTE FULDFØRTE UDDANNELSE	Grundskole	28,5	-5,4
	Ungdoms uddannelse	40,3	0,4
	Korte videregående uddannelse	4,7	0,4
	Mellemlange videregående udd.	15,7	3,1
	Lange videregående udd. +	10,8	1,5
SOCIOØKONOMISK STATUS	Studerende	10,2	-0,5
	Lønmodtager grundniveau	30,6	-1,8
	Lønmodtager mellemniveau+	27,2	3,8
	Selvstændig	3,7	-0,3
	Uden for erhverv	28,3	-1,3
DISPONIBEL INDKOMST	Ingen indkomst	1,5	-1,4
	-200	47,2	-4,0
	200-300	33,0	3,6
	300-400	12,0	1,3
	400-500	3,6	0,5
	500+	2,6	-0,1
	Dansk oprindelse	91,9	3,9
Indvandrere/efterkommere	8,1	-3,9	

Kilde: COWI/DST-survey 2014, bortfaldsberegning

Det fremgår således, at der er adskillige af kategorierne på tværs af de forskellige baggrundsforhold, hvor sammensætningen af respondenter ikke matcher populationen. Disse er markeret med **fed**.

Som eksempel kommer 28,4 pct. af svarene i undersøgelsen fra personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse. Dette er 5,4 pct. lavere end andelen i den danske befolkning mellem 16 og 74 år (som er 33,9 pct.). Det betyder, at selve stikprøven for dette forhold ikke er antalsmæssigt repræsentativ. Den omtalte vægtning bliver nødvendig for at garantere, at den relative fordeling mellem kategorier af baggrundsforhold matcher befolkningen. Det sikrer i princippet generaliserbarheden af undersøgelsen.

Generaliserbarhed

Dog er der to forbehold for generaliserbarheden. Det ene drejer sig om kategorien "Ingen indkomst". Stikprøven har 1,5 pct. af sine respondenter fra denne kategori, mens den samlede danske befolkning har 1,4 procentpoint flere. Det betyder, at hver person fra denne kategori skal repræsentere svar fra to. Det kan være problematisk, da man i så fald er afhængig af, at de personer, der rent faktisk er repræsenteret i stikprøven, virkelig er repræsentative. Ellers kan skævheder blive forstørret. Selv hvis de 1,5 pct. ikke skulle være repræsentative, vil det dog ikke påvirke denne undersøgelse, da den samlede andel af personer med "ingen indkomst" er meget lav.

Mere kritisk er det i forhold til kategorien "Indvandrere/efterkommere". Her indeholder stikprøven 8,1 pct., mens den burde indeholde 12 pct. for at svare til befolkningen. Der er således tale om en ganske stor afvigelse, hvor gruppen er underrepræsenteret med en tredjedel. Trods vægtene vil der derfor være noget usikkerhed omkring etnicitet, idet de få deltagere, som er i materialet, principielt set udtaler sig vægtet som tre personer. Det er ikke muligt at rette op på dette via vægtene, og det er således et vilkår for undersøgelsen.

Udbredelse og statistisk sikkerhed

I forbindelse med flere af de fremviste tabeller angives det, hvor mange danskere, der har oplevet en eller anden form for hadforbrydelse inden for det seneste år.¹²⁵ Det er her væsentligt at understrege, at undersøgelsen måler på den subjektive oplevelse af at være udsat for en hadforbrydelse. Det er således ikke sikkert, at de oplevede hadforbrydelser ville blive klassificeret som sådan, hvis de blev prøvet i retten. Ligeledes afdækker undersøgelsen flere kategorier, end der er indeholdt i straffelovens relevante bestemmelser.

Omfanget af udbredelse af disse selvoplevede hadforbrydelser kan anslås på baggrund af de indkomne svar, men der er i nogle tilfælde angivet et sikkerhedsinterval, der tager højde for almindelig usikkerhed i forbindelse med en statistisk opgørelse. Dette gælder særligt, når der opregnes til den generelle befolkning.

¹²⁵ Ved afpresning og tvunget seksuelt samvær er der blevet spurgt ind til, om dette er sket inden for de sidste fem år.

Her er det praksis (jf. Justitsministeriet mfl. offerundersøgelsen) at anvende et 95 pct. konfidensinterval, hvilket angiver, at det rigtige tal med 95 pct. sikkerhed angiveligt kan findes inden for et angivet spænd. Disse konfidensintervaller udregnes på baggrund af stikprøvens størrelse og variationen i de samlede besvarelser. Usikkerheden i resultaterne er beregnet via følgende formel for usikkerhed på binomialfordelinger.

$$Usikkerhed = 1,96 * \sqrt{\frac{\text{Standardafvigelsen} \cdot \text{Stikprøvestørrelsen}}{n}}$$

Hvor 1,96 angiver 95 pct. dækningen på en standardiseret normalfordeling, og tilnærmet standardafvigelse er udregnet på baggrund af andelen (p): $p \cdot (1-p)$.

Eksempelvis angiver 10,3 pct. af respondenterne i Nordjylland, at de "helt sikkert" eller "måske" har været udsat for mindst én hadforbrydelse. Opregnet svarer dette til 44.422 personer. I dette tilfælde er opregningen baseret på en stikprøve på kun 61 personer, hvilket giver en usikkerhed på +/- 5 pct. Det betyder konkret, at andelen, der "måske" eller "helt sikkert" har været udsat for en hadforbrydelse, med 95 pct. sikkerhed ligger indenfor 3,7 pct. og 17,3 pct.¹²⁶

Usikkerheden på de indsamlede tal er betydelig på omkring gennemsnitlig 104.000 på alle tal, hvor vi har opregnet til den samlede befolkning. Dette skyldes i store træk, at der relativt få observationer på hadforbrydelser.

¹²⁶ Resultaterne er som eksemplet viser i visse tilfælde behæftet med en betydelig usikkerhed. Dette er et vilkår for denne type undersøgelser, men et problem, der vil blive mindre, såfremt der samles flere data på de samme spørgsmål i fremtidige målinger.